

Tartu Ülikool
Sotsiaal- ja haridusteaduskond
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut

Suhtlusportaalide kasutajaeelistuste muutumine Orkuti ja Facebooki näitel

Bakalaureusetöö

Autor: Kaspar Aug
Juhendaja: Andra Siibak, PhD

Tartu 2010

Sisukord

Sissejuhatus	4
I Teoreetilised lähtekohad	6
1. <i>Online'i võimalused</i>	6
1.1. Täiendavad võimalused internetis suhete loomiseks ja hoidmiseks	7
2. <i>Sotsiaalsed võrgustikud ja nende olemus</i>	8
2.1. Kasutusvõimalused	10
2.2. Kasutajad ja kasutuseesmärgid	10
3. <i>Suhtlusportaalide populaarsus Eestis</i>	12
4. <i>Empiirilised lähtekohad</i>	13
4.1. Orkut	13
4.2. Facebook	15
5. <i>Kokkuvõte seminaritööst</i>	16
6. <i>Uurimisküsimused</i>	17
II Meetod ja valim	19
1. <i>Meetod</i>	19
2. <i>Valim</i>	20
III Tulemused	23
1. <i>Suhtlusportaalide üldised kasutamispärad</i>	23
2. <i>Tegevused suhtlusportaalides</i>	26
3. <i>Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks</i>	31
IV Järeldused ja diskussioon	36
1. <i>Järeldused</i>	36
2. <i>Diskussioon</i>	39
3. <i>Meetodi kriitika</i>	43
Kokkuvõte	45
Summary	47
Kasutatud kirjandus	49
Lisad	56
Lisa 1. <i>Intervjuu kava</i>	56
Lisa 2. <i>Intervjuu M1</i>	58
Lisa 3. <i>Intervjuu M2</i>	64
Lisa 4 <i>Intervjuu M3</i>	73

<i>Lisa 5. Intervjuu M4</i>	77
<i>Lisa 6. Intervjuu M5</i>	81
<i>Lisa 7. Intervjuu M6</i>	86
<i>Lisa 8. Intervjuu M7</i>	90
<i>Lisa 9. Intervjuu N1</i>	95
<i>Lisa 10. Intervjuu N2</i>	102
<i>Lisa 11. Intervjuu N3</i>	109
<i>Lisa 12. Intervjuu N4</i>	114
<i>Lisa 13. Intervjuu N5</i>	118

Sissejuhatus

Tasapisi virtuaalsfääridesse kolivas ühiskonnas on igati loomulik ja vajalik uurida teemasid, mis puudutavad internetikeskkonda ning selle mõju lastele ja noortele. Eestis on populaarsematest internetilehekülgedest internetis suhtlusportaalid (tuntud ka kui sotsiaalsed võrgustikud, suhtlusvõrgustikud, virtuaalsed kogukonnad) (*Top Sites in Estonia* 2010), millest üks akadeemiliselt esiletõstatumaid on Rate.ee. Viimase tähtsust meie ühiskonnas näitab kas või asjaolu, et erinevatel teemadel (virtuaalne identiteet¹, visuaalne eneserepresenteerimine², rahvusäärmuslus³ jm) Tartu Ülikooli Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituudis koostatud bakalaureusetööd põhinevad just sellel portaalis ja tema kasutajatel. Vähem tähelepanu on pööratud suhtlusportaalidele Orkut ning Facebook, mis vastupidiselt Rate.ee-le ei ole kodumaised, kuid mis kasutusstatistika ning selle viimase aja muutuseid arvesse võttes võiks vähemalt samapalju huvi pälvida. Näiteks Facebookis on 2010. aasta mai alguse seisuga ligi 200 000 profiili, kus kodumaaks märgitud Eesti; sama aasta veebruarist on keskkonnaga liitunud 80 000 eestimaalast (*Facebook Statistics...* 2010).

Käesolev bakalaureusetöö seab eesmärgiks saada vastus küsimusele, miks eelistatakse ühte sotsiaalset võrgustikku – Facebooki – teisele sotsiaalsele võrgustikule – Orkutile. Nagu töös ka juttu tuleb, oli Orkut enne eestlastest Facebookikasutajate hulga märgatavat suurenemist enim kasutatud suhtlusportaal Eestis. Töös kasutatakse uudset fookust, kõrvutades kahte suhtlusportali omavahel, mis annab võimaluse selgitada välja, miks on need tendentsid Facebooki kasuks muutuma hakanud. Selline asetus võimaldab esile tuua ka ühe suhtlusportali heade või halbade omaduste kõrvale selle eelised või puudujäägid võrreldes teise portaaliga ning aitab näidata, millised eelistused on noorte veebikäitumises välja kujunenud. Lähtuvalt eesmärgist on püstitatud kaks suuremat uurimisküsimust. Esimene neist keskendub põhjustele, miks Eesti noored suhtlusportaale kasutama hakkavad ning millised on nende kasutusharjumused. Teine uurimisküsimus võtab aga vaatluse alla

---

¹ Proosa, A. (2009). *Eelteleismeliste tütarlaste virtuaalse identiteedi konstrueerimine portaalil Rate.ee*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

² Miljan, M. (2007). *Noormeeste visuaalne eneserepresenteerimine suhtlusportaalil rate.ee*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

³ Pruul, R. (2007). *Rahvusäärmuslus Rate.ee profiilides*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

otsesed asjaolud, miks noored Orkuti aktiivsest kasutamisest loobuvad ning loovad profiilid Facebooki. Alaküsimused heidavad valgust tegevustele, mida suhtlusportaalis harrastatakse, mida suhtlusportaalidelt oodatakse ning mis eesmäärke kasutajate tegevused ja ootused nende jaoks täidavad.

Bakalaureusetöös uuritavate andmete kogumiseks on läbi viidud intervjuud kaheteistkümne 20-22-aastase eestlasega, kelle jaoks veel mõnda aega tagasi oli primaarseks suhtlusportaaliks Orkut, ent kes nüüd kasutavad aktiivsemalt Facebooki.

Käesolev bakalaureusetöö koosneb neljast suuremast osast. Töö esimeses peatükis tuuakse välja peamised teoreetilised ja empiirilised lähtekohad. Esmalt keskendutakse *online*-keskkonna võimaluste temaatikale ning arutletakse selle üle, mida on internetil pakkuda sotsiaalsete suhete hoidmiseks ning uute loomiseks. Täiendavalt avatakse sotsiaalsete võrgustike taust nii üldises kui Eestikeskses plaanis. Lähemalt tutvustatakse ka töö keskmes olevaid suhtlusportale – Orkut’it ning Facebook’i. Esimese peatüki viimasest osast leiab lugeja uurimisküsimused.

Teises peatükis kirjeldatakse bakalaureusetöös kasutatud meetodit ning valimit. Töö kolmanda osa moodustav tulemuste peatükk koosneb omakorda kolmest osast ning neis antakse ülevaade peamistest leidudest. Eraldi alapeatükk on pühendatud suhtlusportaalides aset leidvatele tegevustele. Neljandas peatükis on esitatud uurimuse tulemustest tehtud järeldused ning viimastest lähtuv diskussioon, sellele järgnevad eesti- ja inglisekeelne kokkuvõte bakalaureusetööst ning kasutatud kirjanduse loetelu.

Lisadena on välja toodud nii intervjuerimiseks kasutatud küsimuste kava kui ka läbi viidud intervjuude transkriptsioonid.

Autor soovib siinkohal tänada oma juhendajat, kes oli bakalaureusetöö valmimise ajal alati asjakohaste õpetussõnade ja tähelepanekutega asendamatuks nõuandjaks, ning retsensenti, kelle märkused ja soovitused võimaldasid käesolevat tööd paremaks muuta. Suur tänu ka kõigile uurimuses osalenud intervjueeritavatele vastutulelikkuse ja eelkõige nende panuse eest.

I Teoreetilised lähtekohad

Teoreetiliste lähtekohtade peatükis tulevad esmalt vaatluse alla varasemad uurimused, mis käsitlevad internetikeskkonna poolt pakutavaid võimalusi; eelkõige keskendutakse online-keskkondade võimalustele, mis on mõeldud suhete loomiseks ja hoidmiseks. Seejärel antakse ülevaade internetipõhiste sotsiaalsete võrgustike taustast ning olemuslikest joontest, mis on seotud kasutajate ning kasutusvõimalustega. Lisaks on juttu ka suhtlusportaalide kasutuseelistustest Eesti kontekstis. Ülevaatlikult tulevad tutvustamisele suhtlusportaalid Orkut ning Facebook.

1. *Online*'i võimalused

Livingstone'i ja Haddoni (2009) järgi saab põhilised interneti võimalused jagada nelja kategooriasse: (1) hariduse, õppimise ja digitaalse kirjaoskusega seonduvad tegevused, (2) kodanikuühiskonnas kaasalöömist võimaldavad tegevused, (3) loomingulist tegevust ja eneseväljendust võimaldavad tegevused (4) identiteedi loomist ja sotsiaalset ühendatust võimaldavad tegevused.

Livingstone'i ja Helsperi (2007) järgi moodustub internetikasutajate *online*-keskkonna kasutamiskäitumise astmeline skaala, mida mööda inimene uusi interneti võimalusi avastades edasi liigub. Skaala esimesel tasemel on informatsiooni otsimine. Teisel astmel lisanduvad mängud ja elektronpost. Inimesed, kes kasutavad nelja või viit interneti pakutavatest võimalustest, on kõnealuse astmestiku järgi üle võtnud esimesed kaks taset ja kasutavad interneti tõenäoliselt informatsiooni leidmiseks, meelelahutuseks ja kommunikatsiooniks (Livingstone & Helsper 2007). Kolmandal astmel lisanduvad Livingstone'i ja Helsperi (2007) väitel internetikasutuskäitumise kiirteadete vahetust võimaldavate programmide kasutamine ja muusika alla laadimine. Teisisõnu võib öelda, et informatsiooni otsimisele lisaks avastatakse enda jaoks erinevate failivahetusprogrammide ja omavahelist suhtlust võimaldavate programmide kasutamine. Neljandal astmel jõutakse erinevate interaktiivsete ja loominguliste kasutusvõimaluste kasutamiseni, seejuures jäävad alles ka kõik eelnevate tasemete tegevused ning kasutuskäitumised.

Lisaks informatsiooni otsimisele, meelelahutusele ja suhtlemisele on internet aastaid olnud kasutatav haridusmaastikul, pakkudes abivahenditeks erinevaid *online*-keskkonnale omaseid lahendusi ja võimaldades nt kaugõpet või virtuaalseid loenguid (Mason 1998). *Online*'is on veelgi võimalusi, näiteks kasutavad paljud internetti selleks, et koguda sotsiaalset toetust (Bargh & McKenna 2004) või selleks, et olla poliitiliselt aktiivne ning osaleda poliitilises debatis (Smith & Rainie 2008).

Üle-euroopalised uuringutulemused näitavad, et nii täiskasvanud kui lapsed nõustuvad väitega, et lapsed kasutavad internetti peamiselt õppimiseks, meelelahutuseks, mängudeks ja lõbutsemiseks, informatsiooni otsimiseks, sotsiaalsete võrgustike kasutamiseks ja kogemuste jagamiseks kaugel olevatega indiviididega; muid võimalikke tegevusi esineb vähem (Hasebrink *et al* 2008). Projektis *EU Kids Online* osalenud riikides väärtustavad lapsed internetti peamiselt seepärast, et see pakub neile erinevaid keskkondi kommunikeerumiseks ja võrgustikes olemiseks (Livingstone & Haddon 2009). Näiteks kasutavad lapsed meelsasti kiirteadete vahetust võimaldavaid programme, mis lisaks sõpradega suhtlemisele pakub täiendavaid võimalusi ka fotode, muusika ja kooliga seonduva informatsiooni jagamiseks (Depandelaere *et al* 2006).

Peale selle, et kiirteadete vahetust võimaldavate programmide kasutamine on laste seas tavaline, on see ka üks peamistest võimalustest, mida täiskasvanud *online*'is viibides kasutavad (Hasebrink *et al* 2008). Järgnevalt tulebki juttu internetis leiduvatest täiendavatest võimalustest, mis lubavad sotsiaalseid suhteid luua ja hoida.

1.1. Täiendavad võimalused internetis suhete loomiseks ja hoidmiseks

Internet, mis on sisuliselt arvutite võrku lülitamise tulemusena tekkinud keskkond, sisaldab indiviidide jaoks muuhulgas võimalust omavahel suhelda eelduseta, et ollakse üksteisele füüsiliselt lähedal (Adkins 2009).

Mitu varasemat uurimust ennustasid, et internet aitaks suurel määral sotsiaalsele kommunikatsioonile kaasa ja tugevdaks sotsiaalseid sidemeid (DeKerckhove 1997; Lévy 1997). Nüüdseks on internet saanud sotsiaalse läbimise asukohana osaks meie igapäevaelust, mis viitab ka sellele, et traditsioonilistest näost-näku suhetest ei pruugi enam piisata (Adkins 2009: 7). Sellise seisukohaga haakub ka Christian Fuchsi teooria, mille järgi pigem ühesuunalise infoedastusega

iseloomustatav *Web 1.0* oli tööriist mõtlemiseks (kodulehed, ajakirjanduse veebiväljaanded, veebiraadio, järjehoidjad jm), *Web 2.0* ehk veebikeskkond, kus sisu loovad paljuki selle kasutajad, on aga tööriist kommunikatsiooniks (e-kirjad, postiloendid, arutlusfoorumid, erinevad blogid, suhtlusvõrgustikud, kohtinguportaalid, internet mobiiltelefonis, virtuaalsed hindamiskeskonnad jm) (Fuchs 2008: 127). Osaks *Web 2.0*-st on sotsiaalvõrgustikud, mille teenuste alla kuulub ka sotsiaalne meedia, mille kasutamist võimaldavad nt suhtlusportaal Facebook, videojagamisportaal YouTube, ärivõrgustik LinkedIn jt (Graham 2005). Arenev *Web 3.0* on aga digitaalse tehnoloogia võrgustik, mis toetab inimestevahelist koostööd (teadmuskeskkonnad jm) (Fuchs 2008: 127).

Elektroonilisi vahendeid, mis interneti võimalusi ära kasutades hõlbustavad inimsuhete loomist ja hoidmist, on mitmesuguseid, alates harilikest elektroonilist kirjavahetust pakkuvatest teenustest ja kohtinguportaalidest kuni kiirteadetevahetust võimaldavate programmideni. Sellised vahendid on ka sotsiaalsed võrgustikud ehk suhtlusvõrgustikud, virtuaalsed kogukonnad, mille kasutajad eksisteerivad *online*'is omaette virtuaalsetes maailmades. Virtuaalsed kogukonnad on nähtus, mida inimesed kasutavad nii sõprade, perekonna kui kolleegide vahel olevate suhete alalhoidmiseks kui uute suhete loomiseks (boyd 2004, Donath & boyd 2004, Ellison *et al* 2006, Stern 2006). Sotsiaalsed võrgustikud on näiteks USAs viimastel aastatel muutunud kõige populaarsemateks *online*'is olemise kohtadeks (comScore 2007a, 2007b). Järgnev peatükk keskendubki sotsiaalsete võrgustike taustale.

2. Sotsiaalsed võrgustikud ja nende olemus

Sotsiaalsed võrgustikud on veebileheküljed, mille olemuse on kokku võtnud boyd ja Ellison (2007: 1), kes defineerivad sotsiaalseid võrgustikke kui veebipõhiseid teenuseid, mis võimaldavad indiviididel (1) piiratud süsteemi raames konstrueerida avaliku või poolavaliku profiili, (2) koostada nimekirja teistest kasutajatest, kellega ollakse ühenduses ja (3) vaadelda oma ning teiste süsteemisiseselt loodud kontakte. Kontaktide iseloom ja mõistestik võivad nende käsitluses veebilehtede kaupa erineda.

Samad autorid on välja pakkunud ka lühikese sotsiaalsete võrgustike ajaloo. Võttes aluseks eelmainitud definitsiooni, tõdevad boyd ja Ellison (2007), et esimene internetis kasutatav sotsiaalne võrgustik, *SixDegrees.com*, loodi juba 1997. aastal.

Portaal oli esimene, mis ühendas varem eksisteerinud võimalused luua oma profiil, teha sõpradest nimekirju ning vaadelda teiste inimeste koostatud kontaktide nimekirju. *SixDegrees.com* reklaamis ennast tööriistana, mis võimaldab inimestel teistega ühenduses olla ja neile sõnumeid saata. Portaalil oli sulgemiseni 2000. aastal küll miljoneid kasutajaid, ent jätkusuutlikuks ettevõtmiseks see ei saanud. Veebilehe asutaja A. Weinreich usub, et portaal oli lihtsalt oma ajast ees (erakirjavahetus viidatud boyd & Ellison 2007 kaudu). Internetti tuli küll inimesi massiliselt juurde, kuid enamusel ei olnud laialdasi potentsiaalseid sõprade võrgustikke ees ootamas. Varajased kasutajad kurtsid ka selle üle, et pärast sõbrakutsete vastu võtmist polnud palju tegevusi, millega jätkata, võõrastega kohtumisest polnud aga enamik huvitatud (*ibid.*).

1997.-2001. aastani hakkasid profiilide ja avalike sõprade nimekirjade loomise teenuseid erinevates kombinatsioonides pakkuma mitmed veebikogukonnad. Mõnedes portaalides võisid kasutajad teha eraldi personaalsed, professionaalsed ja kohtingute jaoks mõeldud profiilid. Näiteks, *online*-päeviku pidamist pakkuv veebilehekülg *LiveJournal* pakkus 1999. aastast kasutajatele võimalust privaatsussätete kaudu märkida sõpradeks neid, kellel lubati oma veebipäevikut lugeda (boyd & Ellison 2007). Sotsiaalseid võrgustikke loodi üle kogu maailma. Nii näiteks kujunes Korea virtuaalsete maailmade lehekülg *Cyworld* sotsiaalsete võrgustikega portaaliks 2001. aastal, rootslaste veebikogukond *LunarStorm* aga aasta varem, 2000. aastal. Viimane hõlmas endas sõprade nimekirju, külalisteraamatuid ning veebipäevikuid. (Skog 2007, erakirjavahetus viidatud boyd & Ellison 2007 kaudu).

Seejärel hakati looma portaale, mille eesmärgiks oli tõsta eelkõige ärivõrgustike mõju. Näiteks, 2001. aastal alustas *Ryze.com*, portaal, mida esmalt tutvustati San Francisco äri- ja tehnoloogiakogukonnale, kelle seas oli mitme sarnase tulevase portaali, sh *LinkedIn*'i loojad ja investorid. Arvati, et suudetakse üksteist konkurentsivabalt toetada, kuid lõpuks kasvas võimsaks äriteenuseks kõigest *LinkedIn*. *Ryze.com* ei kogunud piisavalt kasutajaid, teised portaalid kukkusid samuti läbi või jäid nišikogukondadeks. Kolm portaali, mis läbi ei kukkunud, on boydi ja Ellisoni (2007) järgi aga Friendster, MySpace ja Facebook.

2.1. Kasutusvõimalused

Päris lõplikku nimekirja kõigist sotsiaalsetest võrgustikest ei eksisteeri, kuid Adkinsi (2009: 2) andmetel hinnatakse selliste sotsiaalsete võrgustike koguarvuks üle 200. Kõik need internetis leiduvad keskkonnad on välja arendatud nimelt suhete loomiseks ja hoidmiseks. Kuna portaale on sadu, siis varieeruvad suuremal või vähemal määral ka neis pakutavad teenused ja kasutajate võimalused.

Sotsiaalsete võrgustike kasutajate eesmärgiks on koguda veebis võimalikult palju sõpru ning nad kõik omavahel ühendada (Adkins 2009: 9-10). Elektroonilised sotsiaalsed võrgustikud lubavad avalikult näidata isiklike suhteid, et seeläbi võimaldada uute isiklike suhete tekkimine. Uuemad uuringud suhtlusvõrgustike Friendster ja Facebook kohta näitavad, et enamusel kasutajatest on veebikontaktidest suured hajutatud võrgustikud, millest nad informatsiooni ammutavad (Donath & boyd 2004, boyd 2006, Ellison *et al* 2006).

Käesolevas töös on kesksel kohal suhtlusportaalid Orkut ja Facebook, mille kasutusvõimalustest antakse ülevaade empiirilisi lähtekohti tutvustavas peatükis.

2.2. Kasutajad ja kasutuseesmärgid

Sotsiaalsete võrgustike kasutajate puhul mängivad Hargittai (2007: 1) sõnul rolli nii indiviidi vanus, rass, kui ka etniline taust ning vanemate kasvatus. Lisaks väidab ta oma 2007. aastal Illinois' Ülikoolis läbi viidud küsitlustulemuste põhjal, et uurimuses osalenud erinevate sotsiaaldemograafiliste taustadega tudengid⁴ otsustavad erinevate sotsiaalsete võrgustike kasuks ning et indiviidide eesmärgid ja tegevused sotsiaalsetes võrgustikes on väga erinevad.

Sotsiaalsetes võrgustikes on 55% 12-17 aastastest USA noortest, kes internetti kasutavad (Lenhart & Madden 2007: 1). Uurimuse kohaselt kasutavad neid veebilehti tõenäolisemalt 15-17-aastased teismelised tüdrukud. Lenhart ja Madden (2007) väidavad, et poiste jaoks pakuvad need keskkonnad võimalusi flirtimiseks ja uute

---

⁴ Uurimuses osales 1060 peamiselt 18-19-aastast esmakursuslast.

sõprade leidmiseks, seevastu tüdrukute jaoks on sotsiaalsed võrgustikud eeskätt kohad, kus olemasolevaid suhteid kindlustada. Ka boyd (2007: 10) väidab ühe suhtlusportaali, MySpace'i põhjal tehtud uuringus, et teismelised liituvad selle keskkonnaga hoidmaks sõpradega olemasolevaid sidemeid.

Ameerika noorte sotsiaalsete võrgustike kasutuspraktikaid analüüsivas uuringus on leitud, et kõige levinum tegevus sotsiaalsetes võrgustikes on kirjadele/sõnumitele vastamine, millele järgnes kommentaaride ja postituste lugemine, sõprade profiilide vaatlemine ning sõprade või teiste inimeste profiilidele kirjutamine ja fotode sildistamine (Subrahmanyam *et al* 2008: 426). Uurimus viidi läbi 110 üliõpilase seas ühes Los Angelese ülikoolis, saamaks teada, millega 18-29-aastased noored *online*-keskkonnas tegelevad, kui palju nad nendele tegevustele aega pühendavad ning kuidas suhestuvad uurimuses osalenute *online*- ja *offline*-elud. *Online*-tegevuste jaoks kulutasid vastajad aega üsna erinevalt. Mis puutub suhtlusportaalidesse, siis ligi kolmandik vastanutest ei kasutanud neid üldse, teine kolmandik pool tundi või vähem, ülejäänud aga tunni päevas või kauem. Valimisse kuulunud noorte hulgas oli väga populaarne ja ka kõige sagedasem tegevus profiilidelt kommentaaride ja postituste lugemine. Uuringus osalejad väitsid, et kasutavad sotsiaalseid võrgustikke eeskätt sotsiaalsel põhjustel, mis on seotud kontaktidega „päris“ elust ehk *offline*-elust. Toodi välja, et suhtlusportaale kasutatakse nt (1) harva kohatavate sõpradega ühenduse hoidmiseks, (2) sellepärast, et kõigil sõpradel juba on kontod, (3) sugulaste ja perekonnaga kontakti hoidmiseks ning (4) plaanide tegemiseks ka nende sõpradega, keda nähakse tihti. Üliõpilaste jaoks oli populaarne tegevus sotsiaalses võrgustikus pigem teiste tuttavate kasutajatega suhtlemine, mitte uute sõprade, muusika või teatud teemadel arutlevate gruppide otsimine.

Tulemused viitavad sellele, et vastanute sotsiaalsete võrgustike kasutamisharjumused on seotud inimeste ja olukordadega nende „päris“ elust. Enamik vastanutest väitis, et nad lisavad sõpradeks ainult inimesi, keda nad ka päriselus tunnevad (*ibid*: 430).

Sissejuhatuse sotsiaalsete võrgustike kasutamispätkatesse Eestis ja eestlaste seas annab aga järgmine peatükk.

3. Suhtlusportaalide populaarsus Eestis

Uurimuse „Noored ja Internet“ raames 2007. aastal läbi viidud küsitluse tulemused näitavad et harilikul päeval veedab 99% Eesti noorukitest vähemalt natuke aega *online*'is (Kalmus *et al* 2009: 1265). 2005. aastal läbi viidud uuringu „Mina. Maailm. Meedia“ tulemused näitavad, et 57% 15-19-aastastest ning 27% 20-29-aastastest eestlastest internetikasutajatest on orienteeritud kommunikatsioonile ja meelelahutusele, 12% ja 15% samadest gruppidest (*resp.*) kasutavad interneti mitmekülselt (Pruulmann-Vengerfeldt *et al* 2008). Portaalides kommentaaride lugemise ja muu suhtlemisega tegelevad vähemalt mõned korrad nädalas 50% 15-19-aastastest ning 46% 20-29-aastastest. Populaarseim sisulooimeviis oli nimetatud uuringu järgi fotode üleslaadimine, sellele järgnes audiovisuaalse sisu tarbimine (*ibid.*).

Online-sisulooimevõimalustest kasutavad Eesti noored palju meelsamini selliseid keskkondi kus on formaat ette antud (nt. suhtlusportaalid, uudisportaalid ja foorumid), kui näiteks loovad sisu enda kodulehe või blogi jaoks, kus loomingulisi oskusi on rohkem vaja (Siibak 2009a: 35). Eesti noorukitel jääb vajaka loovusest, avatusest ning innovaatsilisusest ning võimalik, et just seetõttu on aktiivsus virtuaalsete kogukondade jaoks sisu loomisel üsna piiratud; kuigi enamus eesti noorukitest kasutavad infootsinguid ning internetis pakutavaid kommunikatsiooni- ja meelelahutusvõimalusi, ei tegele nad interaktiivsemate ja loovamate tegevustega internetis (*ibid.*: 54).

Uurimuses „Noored ja Internet“ (2007) pühendati suhtlusportaalidest enim tähelepanu Rate.ee-le, kus on võimalik sisulooimega mitmeti tegeleda. Ühe võimalusena saavad inimesed fotosid üles laadida; variandiks on ka profiililehe kirjalik täitmine. Mõlemad valikud teenivad teistelt kasutajatelt sotsiaalse tagasiside saamise eesmärki Kalmus *et al* 2009: 1266) ja nimetatud viisidel tegeleb sisulooimega 60% uuringus osalenud õpilastest (*ibid.*: 1266-1267). Üks populaarsematest suhtlemisviisidest ja võimalustest saada sotsiaalset tagasisidet nimetatud keskkonnas ongi kasutajaprofiilidele kommentaaride jätmine (*ibid.*: 1267).

Sama uurimus toob välja kuus tüüpi *online*-sisuloojaid, millesse küsimustikule vastanud kuuluvad: (1) mitmekülgsed, blogidele keskendunud, (2) kodulehekesksed, (3) suhtlusportaalidele keskendunud, (4) foorumitekesksed, (5) uudiste kommentaaridele keskendunud ja (6) ükskõiksed. Kolmas, suhtlusportaalidele orienteeritud kasutajatüüp, moodustab kõigist sisuloojatest 10,2% (*ibid*: 1270). Kuuest sisuloometüübist on viimane aktiivsusest kolmandal kohal; lisaks on nad üsna aktiivsed tegutsejad blogosfääris ning loovad ka tegusalt kodulehti (*ibid*: 1272).

Üks populaarsemaid suhtlusportale Eestis on Orkut: 2009. aasta juunis märgiti sotsiaalsete võrgustike maailmakaardil (Cosenza 2009), mis põhineb Alexa ja Google Trendsi pakutaval veebilehtede liiklusteabel, Eesti Orkuti kasutajate tippkolme. Turu-uuringufirma GfK Custom Research Balticu 2010. aasta alguses läbi viidud uuringu tulemuste kohaselt kasutab vähemalt kord kuus Orkutit 26% vastanuist (Luts 2010).

Nüüdseks on esile tõusnud uus portaal nimega Facebook, kus 2009. aasta detsembri seisuga oli üle 100 000 kasutaja, kes on kodumaaks märkinud Eesti (Alas 2009). Eestlastest kasutajate arv on Facebookis poole aastaga lausa kahekordistunud: statistikaportali *Facebakers.com* andmetel on 2010. aasta mai alguseks nende arvuks ligi 195 500, kellest enamuse moodustavad naissoost kasutajad, keda on 109 260 (*Facebook Statistics...* 2010). Järgnevas peatükis esitataksegi Orkuti ja Facebooki taust.

4. Empiirilised lähtekohad

Selles peatükis tulevad tutvustamisele bakalaureusetöös kasutatavad empiirilised lähtekohad. Esmalt luuakse ülevaade suhtlusportaalist Orkut ning seejärel sotsiaalsest võrgustikust Facebook.

4.1. Orkut

Suhtlusportaal Orkut loodi 2004. aastal, pärides oma nime projekti eestvedajalt, Google'is töötavalt Orkut Büyükköktenilt. Esialgu oli Orkutisse võimalik kasutajakonto luua vaid inimesel, kes oli keskkonda juba registreerunud kasutajalt kutse saanud. Nüüd võivad kasutajakonto luua juba kõik inividid,

vaatamata sellele, kas nad saavad kutse või mitte. Orkutisse konto loomine tähendab automaatselt ka Google'i konto loomist, mis võimaldab sama kasutajatunnusega kasutada mitmeid erinevaid Google'i hallatavaid teenuseid, nagu näiteks Gmaili elektronposti, Picasa fotohaldust, jt. Orkut on loodud selleks, et muuta inimese sotsiaalne elu aktiivsemaks ja põnevamaks (Orkut: *About* 2010). Näiteks pakub sotsiaalne võrgustik abi eksisteerivate suhete alalhoidmisel nt piltide ja sõnumite toel, või uute suhete loomisel. Samuti lihtsustab Orkut samade hobide ja huvidega inimeste leidmist ja romantiliste ning ärikontaktide otsimist. Nii võivad kasutajad paljudest Orkuti virtuaalsetest kogukondadest valida endale sobivad, kus arutleda päevakajaliste sündmuste üle, leida uuesti kontakt vanade koolikaaslastega või vahetada lemmikretsepte (*ibid.*)

Pärast Orkuti profiili loomist on kasutajal võimalik profiilile andmeid sisestada viies põhilises kategoorias ning mõne välja puhul ka seadistada privaatsussätteid vastavalt sellele, kellega kasutaja infot jagada soovib. Eestikeelses versioonis pakub Orkut välja need viis kategooriat sellistena: üldine, seltskondlik, kontakt, tööalane ja isiklik (vt www.orkut.com). Esimene kategooria võimaldab sisestada kasutaja üldandmed. Teises kategoorias saab kasutaja isikupärastada oma profiili erinevate hobide ja muu meelepärase välja toomisega. Kolmanda kategooria eesmärgiks on kontaktandmete täpsustamine, neljandasse käib aga igasugune ameti- ja koolialane informatsioon. Viies, isikliku info jaoks mõeldud kategooria, võimaldab kasutajatel jagada infot isiklike suhete valdkonnast.

Orkuti kasutaja saab lisada oma profiilile videoid ja fotosid, millest viimaste puhul on võimalik ära märkida ehk sildistada ka teisi keskkonna kasutajaid. Orkuti peamiste kasutusvõimaluste hulka kuulub ka sõnumite postitamine kasutajate külalisteraamatutesse, mille avaldamist kolmandatele isikutele saab jällegi privaatsussätete kaudu sättida. Kasutajad saavad omavahel suhelda veel süsteemisiseste privaatsõnumitega ning eelmainitud kogukondades sõna võttes.

Orkuti andmetel (Orkut: *Demographics* 2010) moodustavad üle poole (53,48%) kasutajatest 18-25-aastased inimesed. Vanuseliselt järgnevad 26-30-aastased (14,99%), 31-35-aastased (6,68%), 36-40-aastased (4,15%), 41-50-aastased (4,14%) ning 50-aastased ja vanemad (3,47%). Nendes numbrite täielikus täpsuses on põhjust kahelda, kuna kontrolli portaalile esitatud andmete õigsuse üle Orkutil ei ole. Asjaolu, et oma tegelikku vanust ei pea profiilis avaldama, lubab arvata, et suurusjärgud on vanuselises jaotuses siiski paigas. Tuleb märkida, et Orkut ei kajasta

oma statistikas nooremate kui 18-aastaste inimeste profiile, kuna alla selle vanuse ei luba Orkut kontot luua; tegelikkuses leidub Orkutis ka nooremate kui 18-aastaste isikute profiile. Lisaks keelab Google kasutustingimuste lepinguga ära konto loomise isikutel, kellel pole juriidiliselt õigust lepingut sõlmida, sh ka vastava vanuse puudumisel (*Google Terms of Service* 2010).

Orkut on koostanud oma kasutajatest ka riikidepõhise jaotuse, mis väidab, et üle poole profiilide omanikest on brasiillased, kes moodustavad kõigist Orkutis registreerunutest 50,60%. Järgneb India, mis on esindatud 20,44%-ga. USA on oma päritolumaaks märkinud 17,78% kasutajatest. Statistikas on välja toodud ka Pakistan, Paraguay, Ühendkuningriik, Portugal, Afganistan, Jaapan ja Kanda, kelle elanike osalus jääb siiski kõikidel puhkudel alla protsendi.

4.2. Facebook

Suhtlusportaal Facebook loodi 2004. aasta veebruaris ning portaali enda väitel aitab see inimestel efektiivsemalt sõprade, perekonna ja kolleegidega suhelda (*Facebook Factsheet* 2010). Facebook reklaamib ennast ettevõttena, mis arendab tehnoloogiaid, mis lihtsustavad informatsiooni jagamist ning päriselus toimivate suhete digitaalset kaardistamist. Organisatsioonis töötab üle tuhande inimese ning suhtlusportali kasutab aktiivselt üle 400 miljoni inimese, kes kõik avavad Facebooki vähemalt korra kuus (*ibid.*).

Facebookiga võib liituda igäüks. Kasutajatel võimaldatakse luua omale isikupärane profiil ja lisada sellele fotosid ja videoid. Facebooki kasutajaliidese põhilised osad on Profiil, Sõbrad, Võrgustikud, Postkast. Lisaks on Facebookis rakendused ehk *application*'id: Fotod, Märkmed, Grupid, Üritused. Kasutajad saavad ka lisada kolmandate osapoolte loodud rakendusi, millest hulgast võiks esile tuua eelkõige erinevaid ja rohkearvulisi mängu ning teste, Mõlemast tuleb lähemalt juttu ka tulemuste peatükis (vt lk 28).

Facebooki kasutaja avalehel jookseb üks põhilistest kasutajaliidese eripäradest: reaalaajas uuenev infovoog (*News Feed*), mis koosneb sisuliselt uudistest, mis kajastavad muutusi kasutaja sotsiaalses võrgustikus ning neile tehtud kommentaare. Kasutaja saab selle sama uudisvoo sees hüperlinke mööda liikuda ning oma

kommentaare sisestada, mis kajastub omakorda tema sotsiaalse võrgustiku uudisvoogudes. Sama süsteemiga ilmuvad kasutaja sotsiaalse võrgustiku avalehtedel tema lisatud pildid, videod, lingid või muud uuendused, nt „Seinalt Seinale“ (*Wall-to-Wall*) postitused. Lisaks on kasutajatel võimalik liituda erinevate fännilehekülgedega. Kasutajad saavad sirvida üksteise profiile, kuid igaüks saab privaatsussättete kaudu seada sellele vastavalt kasutajate staatusele piiranguid. 2008. aastast on kasutajatel võimalik Facebookisiseselt kasutada suhtlusrakendust „*Chat*“, mis võimaldab saata kiirsõnumeid sarnaselt kiirteadetevahetust võimaldavate programmidega: rakenduse kasutamiseks peab nii vestluse alustaja kui vastaja olema keskkonda sisse logitud.

Keskmisel kasutajal on reeglina 130 sõpra, ta veedab päevas enam kui 55 minutit Facebookis ja on ligikaudu 12 virtuaalse grupi liige (Facebook *Statistics* 2010). Veebileht on tõlgitud rohkem kui 70 keelde ning üle 70% kasutajatest tuleb väljastpoolt USA-d. Üle 100 miljoni aktiivse kasutaja kasutavad veebilehte mobiiltelefoni abil ning on sealjuures peaaegu 50% võrra aktiivsemad kui need, kes ei kasuta Facebooki sirvimiseks mobiiltelefoni (*ibid.*).

5. Kokkuvõtte seminaritööst

Seminaritöö raames analüüsis autor indiviidide põhjusi suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel. Lisaks uuriti, miks loobuvad noored eestlased aktiivsest Orkuti kasutamisest suhtlusportaali Facebook kasuks.

Uurimistöö jaoks vajalike andmete kogumiseks viidi läbi kaks semistruktureeritud süvaintervjuud, mille käigus sai vastuse peale eelnimetatud fookusküsimustele ka see, millised olid vastajate suhtlusportaalide kasutusharjumused. Saadud andmeid analüüsiti kvalitatiivsel meetodil, mille tulemusel joonistusid välja üsnagi selged tendentsid.

Esiteks selgus, et sarnaselt muudele maadele on ka eestlastest intervjueeritute peamiseks motivaatoriteks suhtlusportaalide kasutajaks hakkamisel sõbrad, kes juba teatud suhtlusportaale kasutavad ja kellega soovitakse nendes keskkondades pakutavate võimaluste abil suhelda ning seeläbi ka kontakti hoida. Seminaritöö tulemustest lähtuvalt väidan, et aktiivne sotsiaalsetes võrgustikes osalemine on põhjendatav kuulumisvajadusega, mida Abraham Maslow' (1954) vajaduste

püramiidis edestavad vaid füsioloogilised vajadused ning turvalisusvajadus. Suhtlusportaalides veedetakse seejuures nädalas hinnanguliselt mitmeid tunde, mis on tänapäevaseid võimalusi ning suhtlusportaalidele iseloomulikke tunnuseid arvestades ka üsna ootuspärane.

Analüüsides põhjuseid Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks vaadeldi kahte tahku, millest esimene on ajend Facebooki profiili loomiseks ja teine motivatsioon sellesse keskkonda jäämiseks. Ühe intervjuueeritava ajendiks olid uued sõbrad, kes tegutsesid Facebookis, kuid mitte Orkutis, teise jaoks sai otsustavaks sõbra õigel ajahetkel esitatud kutse Facebookiga liituda. Mõlema vastanu jaoks rääkisid Facebooki kasuks aga mitmekesisemad võimalused ning parem kasutajaliides. Seega sai uurimuses osalenute jaoks uuele keskkonnale ustavaks jäämisel määravaks siiski keskkonna kasutamismugavus, millel on mõlema vastanu jaoks oma lisaväärtused.

6. Uurimisküsimused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärk on välja uurida, miks on muutunud noorte eestlastest suhtlusportaalide kasutajate eelistused keskkondade suhtes ja miks seejuures Facebooki Orkutist sobivamaks peetakse. Sellest lähtuvalt on püstitatud ka järgnevad uurimisküsimused.

1) Millised on Eesti noorte peamised põhjused suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel?

Selle küsimuse alaküsimustena uurin:

- a) Kui paljusid erinevaid suhtlusportaale noored kasutavad?
- b) Mis ajendas neid suhtlusportaalidesse kasutajakontot looma?
- c) Kui tihti nad erinevaid suhtlusportaale külastavad?
- d) Kui palju aega neil nädalas suhtlusportaalide kasutamisele kulub?
- e) Millega suhtlusportaale kasutades peamiselt tegeletakse?
- f) Milliseid eesmärke suhtlusportaalides tehtav täidab?
- g) Milliseid täiendavaid võimalusi nad suhtlusportaalidelt ootavad?

2) Mis põhjusel loobuvad Orkutis profiile omanud kasutajad selle keskkonna kasutamisest ja loovad profiilid Facebook'i?

Selle küsimuse alaküsimustena uurin:

- a) Mis aspekte toovad kasutajad välja keskkondade vahetuse põhjustena?
- b) Miks muudetakse oma kasutuseelistusi just nüüd?

II Meetod ja valim

Käesolevas peatükis tutvustatakse bakalaureusetöös kasutatud andmekogumis- ning analüüsimismeetodit. Seejärel antakse ülevaade valimi moodustumise printsiipidest.

1. Meetod

Andmete kogumiseks viidi läbi 12 semistruktureeritud informandi-intervjuud. Sellise semistruktureeritud intervjuutüübi töötasid 1988. aastal välja Brigitte Scheele ja Norbert Groeben (Flick 2006: 155-161, viidatud Laherand 2008: 192 kaudu). Nimetatud meetodit eelistati teiste andmekogumismeetodite ees tänu tema paindlikkusele ja võimalusele andmekogumist vastavalt olukorrale ja vastajale reguleerida (Laherand 2008). Lisaks pidas antud töö autor intervjuerimismeetodi boonusteks võimalust küsida täiendavaid küsimusi ning arendada intervjueritavatega vestlust, mille käigus vastaja potentsiaalselt lisainformatsiooni anda võiks. Lisaks arvestas autor meetodi valikul faktiga, et eksplitsiitsete, sõnaselgete arusaamade kõrval on inimestel ka implitsiitsed arusaamad ning nende lahti sõnastamiseks tuleb neid mitmesuguste metodoloogiliste võtetega toetada (Laherand 2008). Kõike eelpool mainitut arvesse võttes, otsustatigi antud uuring läbi viia semistruktureeritud intervjuu meetodil, sest leiti, et alternatiivina võimalik ankeetküsitlusemeetod jääks liialt jäigaks.

Intervjuude läbiviimise ajal andsid küsitletavad uurijale usalduslikus õhkkonnas teada üsna põhjalikult kõigest, mis neil uuritava teemaga seoses pähe tuli; tänu meetodile jõuti uuritavate arvamusel võimalikult lähedale. Intervjueritavate suhe suhtlusportaalidesse ning virtuaalsetesse suhtluskeskkondadesse sai uurijale selgeks paljuski tänu vestlustele, mis intervjuude käigus arenesid. Vesteldes sai intervjueritav piisavalt aega ning mõtteainet, et kõigi asjasepuutuvate ideede üle uurijaga arutleda.

Intervjuud olid üles ehitatud üldisemalt konkreetsematele küsimustele liikumise põhimõttel. Intervjuud moodustusid neljast põhilisest blokist:

1. Sissejuhatav blokk, mis andis intervjueritavate tausta suhtlusportaalide kasutajana. Sinna blokki kuuluvate küsimuste eesmärk oli avada

intervjueeritavate suhtlusportaalide kasutamisharjumuste taust ning vastajad teemasse sisse juhatada.

2. Tegevuste blokk, mis keskendus intervjueeritavate tegevustele ning nende eesmärkidele suhtlusportaalil. Nende küsimuste eesmärk oli anda täiendavat informatsiooni põhiliste ning ka vähemarmastatud tegevuste kohta suhtlusportaalides ning ühtlasi aidata vastata uurimisküsimusele „Milliseid eesmärke suhtlusportaalides tehtav täidab?“.
3. Põhjuste blokk, mis keskendus asjaoludele, mis panid intervjueeritavad loobuma Orkutist Facebooki kasuks. Antud blokkis uuriti nii keskseid kui kõrvalisemaid aspekte, mis pani intervjueeritavaid oma kasutuseelistusi muutma, eesmärgiga leida ka selliseid põhjuseid, mis viiks intervjueeritavad uue muutuseni kasutuseelistuses.
4. Kokkuvõttev küsimus, kus intervjueeritavatel oli võimalik omalt poolt lisada asjassepuutuvat informatsiooni

Intervjuud viidi läbi Tartus 2010. aasta jaanuarist märtsini. Vestlused toimusid nii intervjueeritavate kodudes kui avalikus ruumis. Uurija tagas intervjueeritavatele konfidentsiaalsuse, mis lisas intervjuude ajal valitsenud õhkkonnale usalduslikkust. Intervjueeritavaid ei kiirustatud tagant ning nad pakkusid küsimustele üsnagi põhjalikke vastuseid. Intervjuud salvestati digitaalsel diktofonil ning transkribeeriti sama aasta märtsis (vt. Lisad 2 kuni 13).

Saadud andmeid on analüüsitud vertikaalanalüüsi meetodil (*cross-case* meetod), mis võimaldab erinevaid juhtumeid kõrvutada ning võrrelda. Sellise analüüsimeetodi puhul lähtutakse kindlastest teemadest ning võrreldakse seejärel kõigi vastajate hinnanguid ja arusaamu neid valdkondi puudutavatest arusaamadest.

2. Valim

Intervjuud viidi läbi 2010. aasta jaanuarist märtsini lumepallimeetodil valimisse sattunud suhtlusvõrgustike kasutajatega. Valimisse kuuluvad 20-22-aastased noored, kellel on olemas olnud või eksisteerib endiselt profiil suhtlusportaalil Orkut, kuid kes nüüd kasutab aktiivsemalt Facebooki keskkonda. Lumepallimeetodi puhul valiti esimeseks intervjueeritavaks valimi kriteeriumitele vastav inimene, kes omakorda soovitas järgmist sobivat inimest ja nii ka järgnevate intervjueeritavatega. Nimetatud

andmekogumismeetodit kasutatakse eelkõige raskesti ligipääsetavate sihtrühmade puhul (Kaal 2009). Antud uurimuse raames oli valim raskesti ligipääsetav seepärast, et uurijal polnud võimalik enda teadmiste põhjal öelda, millised inimesed vastavad valimi kriteeriumitele, st millised inimesed on muutnud oma suhtlusvõrgustike kasutajaeelistusi, liikudes Orkuti aktiivsest kasutamisest Facebooki aktiivse kasutamiseni.

Vanuserühm 20-22 sobib uuritavasse teemasse süvenemiseks paremini kui mõni teine. Põhjusena võib välja tuua asjaolu, et selles vanuses indiviididel on olnud võimalus olla piisavalt kaua Orkuti kasutaja ning ka Facebooki kasutaja, et anda kasutuskogemusest piisavat ja pädevat tagasisidet. Lisaks oli varemalt põhjust arvata, et nooremate kasutajate inglise keele oskused ja tehnilised teadmised ei ole nii suured, et nad ennast rahvusvahelistes võrgustikes mugavalt tunneks (Kalmus *et al* 2009: 1275). Uuringu tegemise hetkeks on siiski nii Orkut kui Facebook saadaval ka eestikeelsetena. Täiendavate sotsio-demograafiliste näitajate (sugu, elukoht, haridustase vm) põhjal ei ole valimit kitsendatud. Intervjueeritavatest pooled on naised ja pooled mehed. Täpsem valimisse sattunud intervjueeritavate iseloomustus on ära toodud Tabelis 1.

Kood	Vanus	Kontodega suhtlusportaalid (aktiivseimalt kasutatav)	Ajend suhtlusportaali konto loomiseks	Suhtlusportaalidele kuluv aeg nädalas (hinnanguliselt tundides)
N1	22	Facebook, Orkut	Sõpradega suhtlemine, arvamuse avaldamine	7
N2	22	Facebook, Orkut	Sõbrad reklaamisisid	2-3
N3	20	Facebook	Tutvus kutsus	3-4
N4	20	Facebook	Lähiringkonnas oli kõigil konto	20
N5	21	Facebook, Orkut	Sõbrad kutsusid	7
M1	22	Facebook, Orkut, rahvus- vaheline kohtinguportaal	Suhtlus toimus portaali kaudu	5
M2	21	Facebook, Orkut, LinkedIn	Sõpradega suhtlemine	12
M3	20	Facebook, Orkut	Tahtis kuuluda gruppi	7-8
M4	20	Facebook, Orkut, LinkedIn	Tahtis maailmast osa saada	2-3
M5	22	Facebook, Orkut	Sõbrad rääkisid pidevalt portaalist	6
M6	22	Facebook	Soov välismaal inimestega suhelda	14
M7	21	Facebook	Sõpradega suhtlemine	2-3

Tabel 1. Valimi kirjeldus.

Sotsiaalsetest võrgustikest on valitud nimelt Orkut ja Facebook, kuna neid portaale pole Eestis võrdlevalt veel uuritud, kuid tegemist on populaarseimate suhtlusportaalidega eestlaste seas (Alas 2009, Kruuser 2009, Luts 2010, Facebook Statistics 2010).

Järgnevas peatükis vaadeldakse 12 intervjuust saadud andmete vertikaalanalüüsil kujunenud tulemusi.

III Tulemused

Käesolevas peatükis tuuakse välja põhiline intervjuudest selgunu ning kõrvutatakse 12 intervjuueeritava vastuseid. Esmalt on tulemuste osas ära toodud sissejuhatava blokiga loodud intervjuueeritavate üldine taust suhtlusportaalide kasutajatena. Teiseks saab ülevaate vastajate tegevustest suhtlusportaalides, millest, nagu selgub, moodustavad enamuse tegevused Facebookis. Kolmandaks tuleb juttu juba põhjustest, miks eelistatakse Facebooki Orkuti keskkonnale. Tulemusi illustreerivad intervjuueeritute tsitaadid on märgitud kaldkirjas.

1. Suhtlusportaalide üldised kasutamispärad

Pooltel intervjuueeritutest on kasutajakontod kahes suhtlusportalis ning igähe puhul neist on tegu Facebooki ja Orkutiga. Vaid kahel vastajal eksisteerib profiil ainult Facebookis, ülejäänud neljal aga on lisaks nimetatud kahele keskkonnale kasutajakonto veel mõnes kolmandas suhtlusportalis. Sellegipoolest tõdes vaid üks intervjuueeritav, et kõik kolm portaali on tal reaalselt kasutuses. Facebook on ainus kasutatav portaal neljal juhul 12-st ja kahel selles kolmandikus figureerival vastanul on täiendavad profiilid vastavalt ühes ja kahes keskkonnas. Ülejäänud seitse vastajat kasutavad reaalselt nii Orkutit kui Facebooki, kuid nii viimaste kui kõigi teiste intervjuueeritute jaoks on Facebook kõige aktiivsemalt kasutatav portaal. Mõni vastaja tõi välja ka asjaolu, et Facebooki kasutatakse teis(t)est suhtlusportali(de)st ülekaalukalt rohkem, nagu näha ka järgnevatest näidetest.

„Küsimus: Millist või milliseid suhtlusportale Sa reaalselt kasutad?”

M5: No tegelikult vist kasutan mõlemat nagu, kuigi Facebooki ikka kordades rohkem.

M7: Facebooki...((Paus))...neli-viis korda päevas login sisse. Orkutisse heal juhul korra päevas. Heal juhul.

N3: Facebooki. Eile käisin Orkutis ka, sest leppisime intervjuu kokku ja siis käisin korra.,,

Intervjuudest selgus igati ootuspäraselt, et esiti loodi suhtluskeskkondadesse kontod põhjusel, mida laias kontekstis võibki nimetada suhtlemiseks. Nimetatud põhjuse sõnastus varieerus – nimetati sõpradega läbi käimist (vastaja M7), soovi „olemas olla“ (vastaja N2), soovi „kontaktis olla“ (vastaja N5) jmt. Ajenditena kasutajakonto loomisel nimetati kõige rohkem sõpru: Orkut oli sõprade seas populaarne (vastaja M1), sõbrad „rääkisid sellest pidevalt“ (vastaja M5), sõpradega „muid kontakte polnud“ (vastaja N1), sõbrad reklaamisid“ (vastaja N2), sõber/sõbrad „kutsusid“ (vastajad N3, N5). Muude ajenditena, mis otseselt välja öeldi, tasuks välja tuua veel soovi arvamust avaldada, meelt lahutada; lisaks mainiti välismaale õppima suundumist, mille tõttu tekkis soov *online*’is välismaalastega suhelda ja kodustega kontakti hoida.

Sama küsimuse juures tõid kaks vastajat eksplitsiitselt välja, et esimene konto suhtluskeskkonda loodi seepärast, et sooviti kuuluda gruppi ehk nende inimeste hulka, kellel on suhtlusportaal konto:

M3: Eee...noh...kunagi liitusid paljud tuttavad Orkutiga ja... ja...tekkis tunne või vajadus, et peaks ise ka nagu liituma. Ilmselt oli mingit gruppikuuluvustunnet tarvis või midagi sellist. Tõllal oli ju veel nii, et Orkutiga said liituda ainult need, kes said selle isikliku kutse nagu... See muutis Orkutiga liitumise eriti ahvatlevaks, ma arvan.

N4: Esimene oli ilmselt Rate.ee ja ilmselt see, et kõigil teistel oli.“

Mõeldes sellele, kui tihti suhtlusportaalet kasutatakse, tõdesid sisuliselt kõik intervjuueeritavad, et Facebooki logitakse sisse mitu korda päevas. Vaid ühel juhul logib vastaja Facebooki „vähemalt ühe korra päevas“. Orkutit kasutavad antud uurimuses osalenud seevastu palju vähem: ühel juhul vastati, et logitakse sisse kord päevas, ühel juhul, et kord nädalas, ent ülejäänud intervjuud näitasid nendest kahest juhtumist veel väiksemalt Orkuti kasutamise sagedust.

Intervjuueeritavad hindasid aega, mil suhtluskeskkonnas ka millegagi reaalselt tegeletakse⁵, üsna erinevalt (vt Tabel 2).

---

⁵ Mitmed intervjuueeritud mainisid, et tihtipeale on nad suhtlusportaalidesse pidevalt sisse logitud, kuid tegelevad hoopis muude asjadega.

Tunde nädalas (hinnanguliselt)	2-3	3-4	5	6	7	7-8	12	14	20
Kasutajate arv	3	1	1	1	2	1	1	1	1

Tabel 2. Suhtlusportaalides tegutsemisele kuluv aeg.

Tabelis 2 välja toodud andmed näitavad, et üle poole uurimuses osalenud noortest hindas suhtlusportaalis võimaldatud tegevustele kuluvat aega ülejäänutest erinevaks. Paljud intervjuueeritavad tõid välja, et kuna nad on sageli konstantselt suhtlusportaalidesse sisse logitud ja tegutsevad seal päeva jooksul korduvalt, kuid väga lühikeste ajahulkade kaupa, siis on üpris keeruline kulutatud ajale täpset hinnangut anda:

M1: Niimoodi konkreetselt öelda.. kuna Facebookis noh isegi kui ma teisi asju teen, ma olen konstantselt nagu sisse logitud aga noh terve selle ajal vältel noh ma ei tee seal nagu asju.

M2: Noh... No sa tead, et seda on raske määratleda, et mis on kasutamine ja mis lahti hoidmine niisama...

N3: Kasutan iga päev Facebooki. Ta on nagu mul sees, sest mul on arvuti kogu aeg suht nagu sees. [---] See hästi oleneb..."

Ükski sellistest intervjuueeritavatest, kes kasutab rohkem kui ühte suhtlusportaaali, ei osanud välja tuua juhtumeid, kus nad oleksid keskkondade kasutamiseks kuluvat aega kuidagi teadlikult jaganud. Kõikide osalenute jaoks on Facebook primaarne keskkond ning teisi portaale, kui üldse, külastatakse pigem hetkedel, kui tekib huvi millegi sellise vastu, mida neist leida võiks. Näiteks vastaja N5 kasutab portaali Orkut selleks, et teada saada, millal on sünnipäevad tema kontaktidel, kellel Facebookis kontot ei ole.

Intervjuudest nähtub, et suhtluskeskkondade kasutajateks hakkamisel olid antud vastajate puhul peamisteks mõjutajateks nende sõbrad, kes oma kasutajakontod portaalidesse juba registreerinud olid. Kuigi põhjustena, mis profiili

loomiseni viisid, nimetati ka meelelahutust või soovi avaldada arvamust, oli põhiline välja toodud argument siiski võimalus hoida sõpradega kontakti ja nendega virtuaalselt läbi käia. Samu tendentse on oma uuringus välja toonud ka Subrahmanyam *et al* (2008: 426). Suhtlusportaalide kasutamisprikkade osas võib öelda, et sisuliselt kõik intervjueritavad tegelevad oma *online*-võrgustikega mitu korda päevas, kuid nädala lõikes võib portaalides veedetud aeg kasutajate kaupa mitmete tundide võrra erineda. Need kasutajad, kes kasutavad enam kui ühte portaali, satuvad nende jaoks teisejärgulistesse suhtluskeskkondadesse harva ja pigem huvipõhiselt.

2. Tegevused suhtlusportaalides

Nagu eelmisest alapeatükist selgus, pühendavad intervjueritavad Facebooki kõrval teistele suhtlusportaalidele vähe aega. Seepärast on ka tegevused, mida kõige rohkem harrastatakse sellised, mis käivad kokku eelkõige Facebookiga.

Vastajatest kaks kolmandikku väitis, et suurem osa ajast suhtlusportaalil kulub Facebooki uudisvooga tegelemisele. Nende tegevuste hulka kuulub nii võrgustikus olevate kontaktide postituste lugemine ja vaatlemine, viimaste kommenteerimine, kui ise uue sisu loomine. Enimkasutatavatest võimalustest toodi kolmel korral välja Facebookisest kirjade saatmise võimalus (*Messages*) ja ürituste haldamine, millest viimane hõlmab endas peaaesjalikult vastu võetud kutsetele vastamist ja meeldetuletusi, kuid ühe vastaja puhul ka aktiivselt ürituste kohta informatsiooni postitamist. Vaid üks kasutaja leidis, et tegeleb kõige aktiivsemalt fotohalduse ja erinevate mängudega; sama iseloomustab fännilehti (*Page*) ja kiirteadevahetust (*Chat*) võimaldavaid rakendusi. Huvitava vaatenurga pakkus vastaja M4, kes tõi ühe sagedasema tegevusena välja spämmi tõrjumise, mida illustreerib kõige paremini järgmine katkend:

„Küsimus: Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalil, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta?

M4: *No seal on väga palju spämmi eks ole...igasugused mängud ja asjad ja igasugused kutsed jne jne jne. Ma võiksin sellesse ju sukelduda ja kogu mängu emotsionaalselt kaasa mängida, aga...ma ühesõnaga ei viitsi ja need mängud ja testid ja asjad on minu jaoks lihtsalt aja raiskamine.“*

Lisategevustest on eelmises lõigus nimetatud *Chat* ning fotohaldus ehk piltide üles laadimine, nende vaatlemine ja kommenteerimine aga kõige populaarsemad. Arusaadavalt nimetati selle küsimuse juures mõnel korral ka uudisvooga tegelemist ning sõnumite saatmist kasutajatele. Ühtlasi selgus, et kolme vastanu jaoks omavad väikest rolli ka Facebookis leiduvad mängud ja testid, lisaks osaletakse virtuaalsete gruppide tegevuses. Vaid üks intervjuueritav tõi välja veebikampaaniates osalemise, mille kaudu Facebooki kasutajatel on võimalus erineval moel ainelist kasu saada (nt võita auhindu, saada soodustusi).

Huvitaval kombel olid fotodega seotud toimetused tervelt pooltel juhtudel need, mille vastajad välja tõid kui tegevuse, mis neile suhtlusportaaalis meeldib. Ometi ei maininud ükski intervjuueritav selliseid tegevusi kordagi enimtehtavate toimingute juures. Põhjus, miks piltide vaatamine ja sinna juurde kuuluv kasutajatele eriliselt meeldib, selgus ilmekalt kahest intervjuust:

„Küsimus: Miks sulle meeldib pilte vaadata?”

M1: *Sest et siis on tore meenutada asju või näha, mida teised on teinud nädalavahetusel kellega sa pole maitea.. kes elab mingis teises riigis.. siis saad noh saad mingi aimduse, et mida ta teeb. Ja et mis peol ta käis, ja mis noh.. Oli kihvt, oli igav... Näiteks selle kaudu ma vaatasin ühe oma.. üks hästi hea sõbranna, kes Inglismaal elab, [---], upload'is mingeid ülikoolipilte sinna ja siis oli ka et oh mingi tohutu selline... [---], hästi kihvt.*

Küsimus: Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks?

M7: *Eriti meeldiks... ohhohhoo... eriti võib-olla meeldib kommenteerida värvikaid hetki teiste inimeste postituses või pilte, mis toovad esile meeldivad mälestusi.*“

Kahel korral leidsid vastajad, et videote vaatamine on tegevus, mis neile suhtlusportaalet kasutades väga meeldib, ning ühel korral mainiti ka mängimist. Mõlemad tegevused täidavad intervjuueritavate arvates meelelahutuseesmärgi. Vastaja M2 läheneb meeldivatele tegevustele hoopis teisiti: tema jaoks on meeldiv suhtlusportaalist ammutatava informatsiooni kaudu ennast harida ja silmaringi suurendada; lisaks meeldib talle vaadelda, kuidas teave sotsiaalmeedias liigub.

Paar intervjuueeritavat aga tõdesid, et neile meeldib jälgida, millised on sotsiaalmeedias toimuvad turunduslikud arengud ning milline roll on ürituste reklaamimisel. Kui need osad suhtlusportaalides toimuvast on suunatud laiale ringile, siis intervjuueeritavad N2 ja M4 tõid välja neile meeldivad tegevused, mis on suunatud ainult võrgustikus olevatele sõpradele või veelgi kitsamale ringile. Esimesele neist meeldib kirjutada midagi staatuseriale, kuna seda harrastab ta väga harva, ent enda arvates väljendab sellega alati midagi erilist. Teine aga armastab saata oma sõpradele sõnumeid, kuna need on tal alati üsna pikad ning teistele kasutajatele nähtamatud.

Kaks vastajat tõid välja, et neile meeldivad kõik tegevused, mida nad suhtlusportaalides harrastavad, kuigi neid on suhteliselt vähe. Et viimastes lõikudes esitatud tulemustest vale muljet ei jääks, tuleb märkida, et asjaolu, et vastajad tõid eraldi välja enda jaoks meeldivad tegevused suhtlusportaalides, ei tähenda, et ülejäänud harrastatavad tegevused ebameeldivad oleks (ühe välja toodud erandiga). Tõenäoliselt tingis küsimuse asetus selle, et intervjuueeritavad mõtlesid sügavamalt järele ning oskasid enamasti välja tuua ka midagi sellist, mis neile suhtlusportaalides pakutavast eriliselt meeldib.

Käesoleva töö tulemused näitavad, et esiti suhtlusportaalidesse kontode loomiseks domineerinud põhjused on endiselt tipus; nimelt sel skaalal, mis reastab eesmärgid, mis omistatavad suhtluskeskkondades kasutatavatele võimalustele. Kaks kolmandikku intervjuueeritavatest tõi välja, et pakutavate võimalustega tegelemise eesmärk on ühel või teisel viisil siiski sõprade ja tähtsate teistega kontaktis olemine. Tahetakse olla sõpradega ühenduses, nende tegevusi jälgida, nende eluga kursis olla, nende jaoks olemas olla, omavahel uudiseid jagada ja mitte kaotada sidemeid nendega, keda iga päev ei kohata. Teisele kohale asetub suhtlusportaalides tegutsemise ajaveetmis- ja meelelahutusvõimalusena, mida pakub nii teiste loodud sisu vaatlemine kui aktiivne tegutsemine. Näiteks vastajat N4 paelub vahel kommentaaride kirjutamine:

N4: [---] *Kui ma näen midagi humoorikat või saan teravmeelitseda, siis muidugi ma ütlen seda ((Naerab)).*

Informatsiooni ammutamine on populaarsuselt neljas eesmärk, millega intervjuueeritavad oma tegevusi suhtlusportaalides põhjendasid; korra mainiti siinjuures ka asjaolu, et see võimaldab ka ennast harida. Kuna kõne all olevates

võrgustikes kasutajakonto omamine tähendab enamasti ka portaalis aktiivset kaasalöömist, ei saa unustada eneserepresentatsiooniaspekti, kuna iga teistele kasutajatele nähtav tegevus jätab tegijast ka vastava mulje. Enda maine hoidmist ja teadlikku eneserepresentatsiooni mainisid suhtlusportaalides harrastatavate tegevuste eesmärkidena kaks intervjuueeritavat.

Üle poolte intervjuueeritavatest ütles, et tegevus suhtlusportaal, mida nad ei harrasta, on mängimine. Tegelikult tuli vastustest välja, et vaid paari erandiga ei lahenda samad intervjuueeritavad ka teste ega kasuta muid meelelahutusele orienteeritud rakendusi.

„Küsimus: Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaal, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi?

N5: *No need on need...saada kellelegi süda või saada kellelegi lill või...osad teevad seda, kes on su päeva armastus ja mingi...keda sa täna suudled... neid ma kunagi kunagi, mitte kunagi ei ole kasutanud.*

Miks?

N5: *Ma ei tea, need on sellised täiesti juhuslikud...ma ei oska öelda, juhuslikumad kui juhuslikud. Esiteks mind häirib see, kui kellelgi on see, et oh jess. Ja nüüd on mingi detektiiviasi, kus kõigil tulevad mingid värvilised pildid, umbes, et ta küsis sinu kohta mingi küsimuse, et saa teada, mis see oli, kus on selline detektiivimütsiga mees. Neid on uskumatult palju!*

N4: *Mind ei huvita teie maffia ja farmid ja hotellid!*

Lisaks toodi üksikutel kordadel välja, et ei kasutata *Chat*'i võimalust või privaatsõnumite saatmise funktsiooni, kuna selle jaoks on olemas eraldi programmid ja suhtlusportaaliseselt ei ole nende rakenduste tehniline külg piisavalt hästi välja arendatud.

Vastajate seas leidis üksmeelt ka selliste võimaluste suhtes, mida suhtlusportaal(d) neile praegu ei paku, aga võiksid seda teha. Kolmel korral viidati vastuses soovile viia suhtlus sõprade vahel veelgi vahetumale tasemele. Rõhutati hästitoimiva kiirteadetevahetust võimaldava rakenduse vajadust. Näiteks vastaja N3 käis välja idee, et Facebooki *Chat* võiks olla ühendatud Skype'iga. Tehnilisele poolele rõhuti kolmel korral ja paaril korral seostati see portaali väljanägemisega, mis võiks

olla lihtsam ja võimalusega peita silme alt kogu ebavajalik. Sellise muutuse eesmärgina nimetati nii puhast meelelise ebameeldivuse kadumist kui ka sellest tulenevat väiksemat närvikulu. Samuti sooviti tõhusamaid vahendeid spämmi tõrjumiseks. Üks huvitavamaid mõtteid, mis selle punkti all esitati, seisnes suhtlusportaali täiendamises eluvaldkondadega, mis seal veel esindatud ei ole. Viimast seisukohta ilmestab katkend intervjuust vastajaga M2:

„Küsimus: Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

M2: *Mmm... Mul tundub, et Facebook ongi arenemas selleks, mis mulle tundub, et mida ma tahaks et oleks üks globaalne suhtlusvõrgustik, et ei peaks siiberdama, et oleks üks koht, kus saaks...kus oleks kõigil firmadel oma lehekülg kõigil omavalistustel kõigil ettevõtetel kõigil inimestel kõikidel sündmustel kõikidel gruppidel ehk siis selline globaalne suhtlusvõrgustik pluss selline väga hea siuke Instant Messaging liides, mis tegelikult on praegu, aga maitea, mulle tundub, et seda saaks kuidagi paremini lahendada või teha kuidagi nii...maitea, mulle meeldib idee sellest, et kõik inimesed kasutaksid reaalselt Facebooki Chat'i...see oleks minu arust huvitav. [---] Ma arvan, et kui sa oled korralikult n-ö firmana korralikult Facebookis esindatud, siis see teeb sinu content'i levitamise lihtsamaks, [---].*

Sinu jaoks on siis tähtis, et selles globaalses võrgustikus oleks ka ettevõtted?

Jah, absoluutselt. Samamoodi peaksid minu meelest seal olema omavalitsused. [---] Facebook on selleks (koduleheks ja kodanikega suhtlemiseks) just sobiv keskkond ju.“

Viimatikirjeldatud portaal oleks ühe uurimuses osalenud noore arvates virtuaalne versioon postmodernistlikust globaalkülüst.

Kokkuvõtvalt võib nentida, et antud uurimuses osalenud indiviidide suhtlusportaalide kasutamispärad on üsnagi mitmekülgised. Ainuüksi kõige populaarsem tegevus, uudisvoo jälgimine, hõlmab endas erinevaid tahke. Suhtlusvõrgustikke kasutatakse eelkõige sotsiaalsetel, sõpradega seotud põhjustel, mis on seotud kontaktidega „päris“elust, nagu ka varasematest uurimistöödest selgunud (Subrahmanyam *et al* 2008: 426). Nii oli ka üks enamnimetatud tegevusi, mis

vastajatele käsitletavates portaalides meeldib, fotodega tegelemine, kuna see tõi kaasa mälestusi ja seeläbi positiivseid emotsioone. Üle poole vastanutest ei tegele virtuaalsete mängudega või muude vähem tõsiseltvõetavate tegevustega. Suhtlusportaalidelt oodatakse nii kõikehõlmavust kui konkreetset ning tehnilist poole arendamist.

3. Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

Alapeatüki alguses peatume põhjustel, mis motiveerisid intervjuerituid Facebooki kasutajakontot registreerima. Laias laastus oli kõigil 12-l vastajal sama motivatsiooniallikas, kelleks on sõbrad, kellega soovitakse virtuaalkeskonna abil kontakti hoida. Just sõbrad olid need, kes Facebooki reklaamisid või sellest piisavalt palju omavahel rääkisid, et antud uurimuses osalejatel asja vastu huvi tekitada. Siiski mainiti viiel juhul ka asjaolu, et mõjutajateks olid nimelt välismaalastest sõbrad, kas siis juba tekkinud või iga hetk tekkimas. Viimast varianti seletab tõik, et intervjueritavad suundusid välismaale õppima ning olles tutvunud kohalike noorte kommetega, said teada, et igati kasulik oleks omale Facebooki profiil luua. Vastasel juhul oleksid nad sotsiaalsest elust täiesti kõrvale jäänud. Konkreetsetest maadest, kus Facebook on saavutanud noorte sotsiaalse elu üle sedavõrd laia kontrolli, toodi intervjuudes välja Soome, Inglismaa ja Holland.

„Küsimus: Miks otsustasid luua profiili Facebooki?”

N2: [---]... *kui ma läksin Hollandisse turistina, siis ma tutvusin seal inglise tüdrukutega, kes ütlesid mulle, et tee omale Facebook, et saame siis ühendust pidada. Mul oli Facebook olemas siis, aga kolme-nelja sõbra pärast seda ei kasutanud väga. Läksin siis Erasmusega Hollandisse ja terve elu käis Facebookis, ausõna. Suhtlemine käis läbi Facebook Chat'i. Ma ei kujutaks ette oma Erasmuse vahetusõpilase elu ilma Facebookita. See sai nii igapäevaseks see Facebooki kasutamine seal, et ma tulin tagasi ja siin on ka see tendents, et inimesed üha rohkem ja rohkem lisavad ennast Facebooki ka Eestis. Ühesõnaga see on mulle jäänud, lihtsalt juurdus sisse.“*

Küsimusele, miks otsustati Orkuti kasutamisest loobuda, vastati põhiliselt kolme laiemal mõttega. Esiteks, kolm intervjuueeritavat ütlesid, et otsustasid Orkuti aktiivsest kasutamisest loobuda mugavuse pärast. Teiseks märkisid järgmised kolm, et Orkutis pole enam mõtet kasutajakontot omada. Põhjustena toodi kahel korral välja, et Facebooki ja Orkuti funktsioonid kattuvad ja kahe keskkonna korraga kasutamine oleks topelttöö ning korra seda, et eestlaste seas hakkab Orkut populaarsust kaotama.

Ülejäänud vastajad leidsid põhimõtteliselt, et nad on Orkutist välja kasvanud. Vastuseid oli siin mitmetahulisi, nt paar indiviidi tahavad lausa Orkuti kasutajatele vastanduda ja samal ajal Facebooki kasutajatega samastuda. Arvatakse, et Facebook on globaalsem ja rahvusvahelisem kui Orkut, mis sarnaneb pigem kodumaisele Rate.ee-le. Seevastu Facebook tundub kasutajatele tõsiseltvõetavam, suurem ja huvitavam keskkond, kus informatsioon on kättesaadavam ning milles peegeldub reaalne elu.

Valdav enamus intervjuueeritavatest leidis, et selliseid võimalusi, mis neile Facebooki puhul meeldivad, Orkutis ei leidunud. Vaid üks vastaja, kes tegeleb Facebookis peamiselt ürituste kohta informatsiooni postitamisega ütles, et ka Orkutis oli selline võimalus. Ühel korral toodi välja asjaolusid, et Orkutis ei saanud kommenteerida, et ürituste rakendust ei kasutatud piisavalt rohkelt ning et kuigi Orkutis sai kirjutada ka staatuserale midagi, ei andnud see soovitud tulemust. Kokkuvõtlikult võiks öelda, et intervjuueeritavate arvates ei täitnud Orkut oma funktsioone Facebookiga võrreldes piisavalt efektiivselt.

Intervjuueeritavad tõid välja hulgaliselt eeliseid, mis Facebooki Orkutist eristavad. Üks sagedasemaid vastuseid oli seotud tehnilise küljega, mis lubab Facebooki kasutajatel saada uut infot palju kiiremini, kui Orkutis; nimetati asjaolusid, et Facebooki formaat ehk kasutajaliides on palju kasutajasõbralikum, et seal on palju mugavam kontaktide tegevusi jälgida ning et Facebookil on lihtsalt ilusam disain. Tähtsal kohal on ka inimfaktor ehk Facebookis leidub antud valimi jaoks rohkem kasutajaid, kellega tahetakse kontaktis olla. Siingi nimetati välismaalaste ning suhtlusportaali rahvusvahelisuse tähtsust ning ka asjaolu, et Facebookis on esindatud mitmed ettevõtted ja organisatsioonid. Kõik see muudab Facebooki tema kasutajate jaoks usaldusväärsemaks ja ammendavamaks. Taaskord kerkis esile see, et Facebook erineb Rate.ee-st ja Orkutist, kuna selle kasutajaliides tingib asjaolu, et inimeste profiilid ei ole nende kiitmiseks, vaid indiviidide imago kujuneb mitmete faktorite mõjutusel ega pruugi kasutajat üksnes positiivses valguses näidata. Viimast

illustreerib vastaja N2 repliik, mis on Facebooki eeliste küsimuses üks iseloomulikemaid vastuseid:

[---]Aga Facebooki puhul on juba ammu see, et ta on ülemaailmne, kõik ameeriklased on seal, terve Lääne-Euroopa on seal. Orkutis on nagu n-ö eestlased, brasiillased ja türklased. Ja midagi siiski on... midagi sellist...mis sõna see on...nagu unconscious...midagi, mida ma suuda endale teadvustada, et Facebookis on lihtsalt kihvtim. Maitea siis kas nagu visuaalselt või ta on mingit pidi lihtsam.

Kas see võib olla seotud sellega, et Orkutil ei ole pidevalt uuenevat uudisvoogu ja ta on palju staatilisem?

Jah...et noh nagu ma võrdlesin Facebooki n-ö ajalehega, siis Facebookil ongi uhkem see esilehekülj sellel. Aa üks asi veel. Et Orkut justkui paneb rohkem rõhku sellele, et kui sa teed inimese lehekülje lahti, siis ta rõhub sellele, et ta saaks ennast ise kiita, et kui tark ma olen ja mis raamatud mulle meeldivad jne. Aga Facebookis on inimeste lehel alguses Wall.

Peamistest eesmärkidest, mida Facebook paremini täidab, kui Orkut, tuleks taas mainida suhtlemist laias mõttes. Facebooki kasutab suurem hulk selliseid inimesi, kellega intervjuueritud kommunikeeruda tahavad ja siinkohal toodi välja ka välismaalastest sõbrad. Kommunikatsiooni alla kuulub ka igasugune infovahetus, mis, nagu selgus, on Facebookis paremini rahuldatud, kuna uudisvoog uueneb reaalajas. Seetõttu jõuab selle keskkonna kasutajateni informatsiooni suuremal hulgal. Nagu ka eelmises punktis, toodi siin mitmel korral välja, et Facebooki kasutajaliides ning struktuur loovad indiviidist objektiivsema imago ning lasevad kasutajal ennast hoopis mitmekülgsemalt näidata, kui Orkut keskkonnana seda lubab.

Kuigi siiani selgunust on näha, et Facebookil on Orkuti ees mitmeid voorusi, selgus intervjuude käigus siiski, et poolte vastajate jaoks oli Orkuti lahendus erinevate gruppide koondamiseks asjalikum: Orkuti *Community*'te süsteem oli kasutajate jaoks paremini hallatav ning struktuurilt lihtsamini jälgitav. Olles näinud eelmistes lõikudes esitatud informatsiooni, on lugeja jaoks ka igati arusaadav, et paar intervjuueritavat leidsid, et Orkutis oli kasutajal parem võimalus ennast ise positiivsetest külgedest näidata.

„Küsimus: Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

M2: *Mmm... ((Paus)) Mida ei ole Facebookis üldse on need Testimonialid...see on küll selline veidi...reidilikum...egolikum...aga noh seda ei ole Facebookis üldse.*

N2: *Tõenäoliselt ongi enese näitamine, sest Orkutis on ikkagi rohkem see, et sa valid ise need pildid, mis üles lähevad. Aga Facebookis on see tag'imine... see on kuidagi võimsam see tag'imine, et Facebook kuidagi provotseerib neid pilte massiliselt üles panema, albumitena [---] Aga jah, mida Orkut täidab paremini ongi tõenäoliselt see enese näitamine, et kui sa oled selline eneseimeteleja, siis sa saad seal kindlasti paremini luua endast mingi teatud imidži. Facebookis luuakse sulle imidž, mis koosneb ka teiste inimeste arvamusest ja teistest mittesõltuvatest teguritest.*

Samasse kategooriasse läheb ka ühe korra kõlanud arvamus, et Orkutis oli vahvam profiilileht. Paaril korral aga mainiti, et Orkuti plussiks oli tema lihtsam struktuur võrreldes Facebookiga.

Mis puudutab konkreetset ajahetke, mil toimus muutus suhtlusportaalide kasutuseelistustes, siis ei ole siin täiendavaid põhjusi, mis erineks märkimisväärselt asjaoludest, miks Facebooki konto loodi. Tähtsad on endiselt kriitilise arvu sõprade liitumine Facebookiga, mis tekitas nende vahel kõneainet ning välismaalastest kontaktide tekkimine. Uute ajenditena potentsiaalse keskkonnavahtuse suhtes nähakse ootuspäraselt peamiselt kahte liiki arenguid: tähtsate teiste eelistuste muutumist ning tehnilist innovatsiooni. Intervjueeritavad tõdesid, et nad vahetaksid suhtlusportaale, kui suurem osa sõpradest seda teeks. Tehniline areng tähendaks näiteks võimalusi portaalil oma loomingut presenteerida, lihtsamat ja spämmivaba struktuuri või lausa kolmedimensioonilise portaali ilmumist:

„Küsimus: Mis põhjused või uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

M7: *See on väga raske praegu kommenteerida. [---] Seda on väga raske ette näha...[---].*

See võib olla mingisugune imaginaarne portaal.

M7: No olgu, kui imaginaarne siis ta peaks...ulmemaailmas rääkides...ma loodan, et mul kunagi ei ole nii vähe elu, et ma peaks laskuma mingisugustesse virtuaalsetesse 3D Chatroom'idesse, et paned mingi kiivri pähe...vot siis võib-olla, aga praegusel kujul on ta täiesti sufficient.

Tulemuste peatüki võiks lõpetada intervjuueeritavate mõtetega, mida nad intervjuud kokku võtva küsimuse juures pidasid oluliseks välja tuua. Enamusel polnud küll midagi lisada, ent viiel juhul toodi siiski välja, et Facebook on igati mõistlikum suhtlusportaal, kui Orkut. Üks intervjuueeritav julgeb väita, et eestlased läksid Orkuti fännamisega rappa, teine seevastu soovib Orkutist täiesti loobuda. Kolmas aga tõi välja, et Facebooki üks eelistest on lihtsalt ilusam disain, mis näitab, et sellelgi aspektil võib olla üsna suur roll kasutajaeelistuste tingimisel.

Kaheteistkümnest intervjuueeritavast kasutavad kõik tunduvalt rohkem Facebooki, kui ükskõik millist teist suhtlusportali. Domineerivateks põhjusteks Orkutist loobumisel Facebooki kasuks on tähtsate teiste esinduslikum olemasolu ning muud, sisulisemad faktorid, mis Facebookile Orkuti ees tugeva eelise annavad. Nagu selgus, muudetakse oma kasutajaeelistusi uuesti ka siis, kui leiduks keskkond, mis on tehniliselt arenenum, ent ühendaks endiselt suhtlusvõrgustikke. Seejuures võib tehniline areng tähendada nii lihtsuse poole liikumist kui ka keerulisemaks muutumist, nt kolmedimensiooniliste portaalide tekkimist.

IV Järeldused ja diskussioon

Selles peatükis tuuakse välja vastused töö alguses püstitatud uurimisküsimustele ning neist tehtavad järeldused. Tuuakse välja kokkupuutepunkte käesoleva töö tulemuste ja varasemate uuringutega ja teooriaga ning pakutakse välja võimalikke edaspidiseid uurimissuundi.

1. Järeldused

Alljärgnevalt on ära toodud intervjuude põhjal selgunud leiud ning viimastest tehtavad järeldused. Vastused esitatakse uurimisküsimuste kaupa.

- a) Millised on Eesti noorte peamised põhjused suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel?

Suhtlusportaalide kasutajateks hakkasid intervjueritud eelkõige seepärast, et soovisid hoida kontakti lähedastega, kes omavahel sotsiaalsetes võrgustikes toimuvast diskuteerisid ning sõpru keskkondadega liituma kutsusid. Samasugused põhjused sotsiaalsete võrgustike kasutama hakkamiseks domineerivad ka mujal maailmas, näiteks Ameerika Ühendriikides (Subrahmanyam *et al* 2008). Ka suhtluskeskkondadesse soovitud täiendavad võimalused, nt kiirteadetevahetust võimaldava rakenduse arendamine, on kooskõlas vajadusega hoida tähtsate teistega kontakti ja muuta see vahetumaks. Lisaks selgus, et mängimine on tegevus, mida ei harrasta üle poole uurimuses osalenud noortest. Mängimine on võimalus suhtlusportaalil, mis vaid väga kaudselt võib haakuda tähtsaid teisi puudutava kommunikatsiooniga. Intervjueeritute visioon tehnilistest muutustest suhtlusportaalil näeb aga ette lihtsa struktuuriga ja võimalikult spämmivaba keskkonda, kus lähedastega sidemeid hoida.

Üle poolte vastajate jaoks oli esimeseks suhtlusportaaliks Orkut, kuhu sellal, kui nemad sinna profiilid löid, sai vaid juba registreerunud kasutaja kutse alusel ning juhul, kui inimene oli täisealine. Sellised tingimused muutsid Orkutis profiili omamise ahvatlevamaks. Nii viimane kui ka eelmainitud põhjused näitavad, et vajadus kuhugi

kuuluda mängib suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel üsna suurt rolli. Kuulumisvajadus positsioneerub aga Maslow' vajaduste püramiidis (1954) kolmanda taseme vajadusena, mida edestavad ainult füsioloogilised vajadused ning turvalisusvajadus (Huitt 2004). Suhtlusportaalid võimaldavad inimestel rahuldada oma kuuluvusvajadust, kasutades neis keskkondades pakutavaid teenuseid, mille abil saab arutleda ja koguda informatsiooni samal ajal sotsiaalset heakskiitu pälvides, arvamusi avaldades ja teisi mõjutades (Gangadharbatla 2008: 8). Mõned käesolevas uurimuses osalenud noored tõid samuti välja, et löid esiti konto suhtlusportali just selleks, et rahuldada oma gruppikuuluvusvajadust.

Intervjueeritavad harrastavad suhtlusportalis nädala lõikes reaalseid tegevusi kokku mitmeid tunde ning hinnangud seal viibitud ajale ulatusid paarist kolmest tunnist kuni 20 tunnini välja, mis tähendab, et teatud faktorid peavad kasutajaid selleks piisavalt mõjutama. Nagu intervjuud näitasid, on peamised tegevused suhtlusportaalides seotud sõpradega kontakti hoidmisega. See kattub primaarse eesmärgiga keskkondadesse kasutajakontode loomisel ja on järelikult ka kõige tähtsam võimalus, mida üks suhtlusportaal saab oma kasutajatele pakkuda. Suured erinevused nädalalõikelises sotsiaalsete võrgustike kasutamisasjas võivad tuleneda mitmest asjaolust, mis on enamuses seotud kasutuspraktikatega. Facebookis on võimalik mitmel erineval viisil olla hõivatud nii passiivsete tegevustega kui aktiivse sisuloomega. Kuigi kõik intervjueeritavad külastavad virtuaalkeskkondi mitu korda päevas, ei pruugi nad seal tegeleda kõikide võimaldatud tegevustega ja on selle võrra lühemat aega sisse logitud. Need, kelle toimetused portaalil on mitmekülgsemad, võivad ühekorraga veeta võrgustikus kauem aega. Teised, kes tegelevad väheste võimalustega, nt Facebookisest sõnumite saatmisega, võivad veeta seal ühe külastuse kohta keskmisest rohkem aega, kuna tegevus nõuab põhjalikkust ja nagu eelmiseski näites, võib olukord olla ka vastupidine.

Suhtlusportaalidel on mitmeid ühiseid jooni virtuaalsete massrollimängudega: mõlemad on kasutatavad veebikeskkonnas, mõlemal on miljoneid kasutajaid, mõlemas toimub registreerunute omavaheline suhtlemine jm. Seepärast võiks leida põhjuseid, miks noored suhtlusportaalidele niivõrd palju aega pühendavad, varasemalt läbi viidud uurimustest, mis keskenduvad nimetatud mängude kasutuspraktikatele. Suraj Kurapati analüüsis (2004), mis käsitleb muuhulgas põhjusi, miks paljud ameeriklased on sõltuvuses *online*-massrollimängudest, võib samuti leida mitu sellist aspekti, mis nimetatud mängude

ning suhtlusportaalide puhul kokku langevad. Sellised omadused on nt süübitavus, kättesaadavus, sotsiaalne interaktiivsus ja muudetav minapilt (Kurapati 2004: 3-7). Sotsiaalsed võrgustikud, sh Facebook, on lihtsasti kättesaadavad ja ligipääsetavad igalt poolt, kus on internetiühendus. Võimalust olla suhtluskeskkonda konstantselt sisse logitud kasutasid ka mitmed käesolevas uurimuses osalenud noored. Erinevatel viisidel sõpradega suhtlemine on põhiline, miks valimisse sattunud vastajad sotsiaalseid võrgustikke kasutavad; analoogselt pakuvad sotsiaalse interaktsiooni funktsiooni ka *online*-massrollimängud, kus on tähtsal kohal liitlaste leidmine. Minapildi kujundab suhtlusportaali kasutaja oma profiilis leiduva informatsiooni, piltide ning kaudselt ka tegevuste kaudu, mis ta portaalis ette võtab. Ka konstruktivistliku käsitluse järgi loob indiviid oma identiteedi ise (Kalmus *et al* 2004 viidatud Lamp 2009 kaudu). Selleski uurimuses töid kaks intervjueeritavat välja, et suhtlusportaalides harrastatavate tegevuste üks eesmärkidest on nende jaoks oma maine hoidmine ja teadlik eneserepresentatsioon. Võttes arvesse neid sarnasusi suhtlusportaalide ja virtuaalsete massrollimängude vahel kui ka eespool näidetena välja toodud kasutuspraktikate variatsioonid, ei ole üllatav, et suhtlusportaalides veedetakse nädalas tundide kaupa aega ning ollakse sinna pidevalt sisse logitud.

b) Mis põhjusel loobuvad Orkutis profiile omanud kasutajad selle keskkonna kasutamisest ja loovad profiilid Facebook'i?

Uurimuses osalenud noorte seas kasutatakse ühte suhtlusportaali, Facebooki, teistest suhtlusportaalidest tunduvalt rohkem. Valimi moodustumise kriteeriumitest lähtuvalt on iga 12 intervjueeritava puhul sinna kolimine toimunud Orkuti keskkonnast. Laias perspektiivis olid taaskord sõbrad sellise muutuse motivatsiooniallikaks. Mitmed intervjueeritavad töid välja, et registreerisid omale Facebookis konto seepärast, et läksid välismaale õppima. Nii see kui muudel põhjustel välismaalastest sõprade tekkimine oli antud valimi puhul korduvaks ajendiks Facebooki kolimisel, kuna valdavas enamuses välismaalastest, kes kasutavad Orkutit, on „brasiillased ja türklased“, ent intervjueeritavate uued tutvused ei olnud nendest maadest. Kuna Orkuti kasutamisest on nüüdseks suuremal määral loobutud, võib öelda, et nende noorte jaoks ei ole mainitud rahvuste esindajad ka need inimesed, kellega suhelda soovitakse.

Järgnevalt tuleks tähelepanu juhtida asjaoludele, mis põhjustasid vastajate jäämise Facebooki selle asemel, et Orkutit primaarse või konkureeriva suhtlusvõrgustikuna säilitada. Esiteks selgus juba tulemustest, et piisavas mahus kontakte, kellega vastajad suhelda soovisid, olid juba Facebooki üle kolinud. Kuna Facebook pakkus neile praktiliselt kõike, mis kuulus Orkuti juurde ning ka hulgaliselt lisavõimalusi, ei olnud enam mõtet kahes portaalis aktiivselt osaleda; vastasel juhul oleks tegu olnud topelttööga. Pooled uurimuses osalenutest aga leidsid, et soovivad teatud põhjustel Orkuti kasutajatele vastanduda ja samastuda Facebooki kasutajatega, et Facebook on globaalsem ja tõsiseltvõetavam ning et vastupidiselt Orkutile peegeldub selles reaalne elu. Mainiti ka, et Facebooki keskkond on selline, mis laseb indiviidi imagol tekkida objektiivsemalt, kui Orkut seda võimaldas. Tähtis roll on kogu Facebooki suhtlust kontsentreerival uudisvool, mis uueneb reaalajas ja lubab uuel infol kasutajateni jõuda palju kiiremini ja suuremas mahus, kui Orkuti poolt pakuti. Kõike seda võiks kokku võtta tõdemusega, et Orkuti kasutajad kasvasid sellest keskkonnast välja ja leidsid Facebooki olevat täiskasvanulikuma ja usaldusväärsema ehk neile sobivama. Võttes arvesse, et antud valimi puhul ei olnud tegu Facebooki kolimise pioneeridega ja pidades silmas fakti, et suhtlusportaalide üks eesmärke on anda inimese sotsiaalsuhtlusvõrgustikust hea ülevaade, on ka igati loogiline, et kasutuseelistusi muudeti selle portaali kasuks, kus leidis rohkem tähtsaid teisi.

Tulemuste peatükis toodi välja, et Facebookil on Orkuti ees hulgaliselt eeliseid, millele viimasel on vastu panna vaid parem suhtluslahendus huvigruppidele (*Community'd*). Muid eesmärke Orkut Facebookist paremini täita ei suutnud ning võimalusi, mis intervjueritutele Facebookis meeldivad, Orkutis valdavalt ei olnud või ei täitnud nad seal neile seatud ootusi.

2. Diskussioon

Eesti noorte jaoks on viimased paarkümmend aastat avanud hulgaliselt uusi võimalusi. Nagu ka ülejäänud ühiskonna ja vähemalt läänemaailma jaoks, on nende elutempo seejuures kiirenenud. Suhtlusportaalide(s) kasutajakonto omamine on nähtus, mis sellise elurütmiga tundub igati haakuvat. Inimestel tekib aina uusi tutvusi ning varem tundmatud individid muutuvad tähtsateks teisteks. Seega on tarvis ka järjest enamate inimestega suhelda, et nendega kontakti mitte kaotada, kuid sadade

tuttavate vastu piisava tähelepanu üles näitamine võib osutuda keeruliseks. Siin tulevadki appi suhtlusportaalid, mis sellest vaatevinklist on sõprade „haldamiseks“ hädavajalikud tööriistad. Esiti võib see ju kõlada halvasti, kuid reaalsuses on tegemist püüdega säilitada tänapäevases keskkonnas sotsiaalseid sidemeid. Inimesed tahavad omada kontot suhtlusportaali(de)s samal põhjusel, miks ollakse liikmed klubides ja organisatsioonides, käiakse arutlemas kirjandusringi koosolekutel või juuakse lähedasega kohvikus midagi head: et hoida sotsiaalseid sidemeid ja seeläbi kuhugi kuuluda. Antud töö autori tutvusringkonnas on suhtlusportaalides tegutsemine täielikult iseenesestmõistetavaks ja möödapääsmatukski muutunud; suhtlusportaalides toimuv pakub sageli kõneainet ning virtuaalne suhtlus on saanud osaks „päris“elust.

Käesoleva bakalaureusetöö kirjutamise ajaks on Facebookiga liitunud ligi 200 000 eestlast. Aina enam tekib suhtlusportaalidesse ka erinevate ettevõtete, omavalitsuste ja muude organisatsioonide profiile ning fännilehti, mille eesmärk on ennast reklaamida, teha enda olemasolu portaali kasutajatele teatavaks. Juba praegu saab Facebookis kasutada kiirteadetevahetust võimaldavat rakendust ning portaalisest sõnumite või kirjade saatmiseks loodud lahendust, hoida silma peal huvitavatel üritustel, diskuteerida huvigruppides ning tegeleda otseselt meelelahutust pakkuvate rakendustega. Nüüdseks on Facebook välja töötanud tehnoloogia, mille abil saab inimene internetis liikudes veelgi lihtsamalt veebisisu jagada (vt Helft 2010). Facebookis on esindatud ka akadeemilised ringkonnad ning käesoleva töö autorile on teada, et on õppejõude, kes sellesse keskkonda juba ka õppematerjale üles laevad. Sellised arengud ennustavad ühe variandina suhtlusportaalide või vähemalt Facebooki muutumist suurimaks ja paljusid interaktiivseid tegevusi võimaldavaks *online*-keskkonnaks, mida varem nähtud ei ole. Nagu selgus antud uurimuse raames läbi viidud intervjuudest, on ka reaalne soov sellist globaalset ja kõikehõlmavat veebikeskkonda kasutada täiesti olemas.

Bakalaureusetöö valimisse sattus ka paar noort inimest, kes kasutavad suhtlusportaale ametialaselt, tegeledes neis turunduse ning ürituste reklaamimisega. Nagu mainitud, on juba kuuendik meie rahvaarvust märkinud oma Facebooki profiilis päritoluriigiks Eesti. Internetiturundaja jaoks on selline arv inimesi, kes potentsiaalselt tema reklaamile võivad sattuda, vägagi kasulik. Kui ta oskab oma reklaamlause inimeste jaoks piisavalt ahvatlevaks muuta, ei ole edasine suhtlus võimalike uute klientide või kontaktidega enam suhtlusportaali olemuse tõttu keeruline. Ühest küljest on siin uurimisainet turundusteadlastele ja suhtekorraldajatele. Teisalt on näha, et

sotsiaalsetes võrgustikes on tohutu potentsiaal ühiskondliku diskussiooni tekkimiseks, kui vaid oleks jõud, mis suhtlusportaale osalusdemokraatia propageerimise ja ellu viimise vahendina ära oskaksid kasutada. Erinevad survegrupid ja kodanikuühendused on juba hakanud äsjamainitud potentsiaali ära kasutama, heaks näiteks on JCI GO Koda, kes Facebooki fännilehe Killerkott.org kaudu on teavitanud portaali kasutajaid oma kilekoti vastasest kampaaniast ning saavutanud märkimisväärsed tulemused, eemaldades ringlusest suurel hulgal kilekotte. Nende algatus pälvis 2010. aasta Turundusteo konverentsil aasta sotsiaalkampaania auhinna.

Tulemustest selgus, et nii Rate.ee-st kui Orkutist on välja kasvatud ning jõutud Facebooki. Tekib küsimus, kas ka viimasest ühel hetkel välja kasvatakse ning mõnda teise keskkonda üle kolitakse. Intervjuudest on näha, et vastajad on valmis teatud tingimustel oma eelistusi suhtlusportaali suhtes uuesti muutma. Selline protsess oleks võimalik juhul, kui nende sõbrad alternatiivsesse portaali siirduks; lisaväärtust annaks uuele portaalele aga tehnilised muutused võrreldes hetkel kasutuses olevate keskkondadega. Seega, kui tõepoolest tekiks mõni selline sotsiaalne võrgustik, mis tulemustes toodud kasutajaootustele paremini vastaks kui Facebook, oleks kasutajate kolimine üsna tõenäoline. Arvesse tuleb võtta asjaolu, et intervjuueeritute senised liikumised ühest suhtlusportaalist teise on toimunud subjektiivse eneserepresentatsiooni arvelt, nagu kirjeldas ilmekalt vastaja N2 (vt Lisa 10). Keskkondadelt oodatakse tõsiseltvõetavust ning usaldusväarsust: portaalid peavad peegeldama veebist väljaspool toimuvat võimalikult reaalselt, pakkuma kasutajatele uut ja mitmekülgset informatsiooni võimalikult kiiresti ning seejuures tõrjuma üleliigset sisu ehk spämmi. Antud uurimusest saadud andmete põhjal võib väita, et kui Facebook tulevikus praeguseid kasutajaid kaotada ei taha ning nende arvu suurendadagi soovib, peaks portaali arendajad mõtlema eelmainitud punktidest kinni pidamisele.

Eelmises lõigus mainitud usaldusväarsuse kriteerium on seotud ka turvalisusaspektiga. 2010. aasta alguses on Facebook oluliselt muutnud ja näiliselt täiendanud oma privaatsussätete menüüd, mis viitab asjaolule, et kasutajad on hakanud privaatsusele ja virtuaalkeskkonna turvalisusele tähelepanu pöörama ning nende parandamist nõudma. Seda kinnitavad ka arvukad, peamiselt välismeedias ilmunud artiklid, kus nurisetakse Facebooki üle sealt lekkinud isikliku informatsiooni tõttu (nt Tynan 2010) ning kampaaniad, mis kutsuvad inimesi üles Facebooki mitte kasutama (Boodhoo 2010). Kasutajaid häirib, et nende isiklikud andmed on portaali

haldajate jaoks kaup, mida müüakse turunduslikel eesmärkidel – tänu kõnealustele andmetele näevad portaali kasutajad spetsiifilisi, neile mõeldud reklaame. Juba on astunud ka esimesed sammud suhtlusportaali Diaspora loomiseks, mis on tähelepanu pälvinud nimelt Facebookisarnastele veebikeskkondadele vastandumise tõttu (Frewin 2010). Üks Facebooki loojatest, Mark Zuckerberg, on lubanud olukorda parandada täiendavate ja senisest lihtsamate isikupärastamisvõimaluste loomisega Facebookis, vähemalt selles osas, mis puudutab privaatsussätteid (Zuckerberg 2010). Facebooki kasutajate arv pole küll mainitud probleemide pärast kasvamist lõpetanud, kuid niivõrd tugev avalik surve viitab asjaolule, et portaali peab kasutajate säilitamiseks senisest rohkem rõhuma keskkonna turvalisemaks muutmisele ning puhttehnilistest arengutest ei pruugi alternatiivsete ja sisuliste lahenduste pakkujatega konkureerimisel piisata.

Lähtuvalt käesoleva töö probleemipüstitusest sattusid valimisse inividid, kes Facebooki erinevatel põhjustel Orkutile eelistavad. Nende vastuste põhjal võib tunduda, et Orkuti puhul on tegemist uppuva laevaga, mida ei suudeta enam päästa. Võimalik, et eestlastest kasutajate jaoks nii ongi, kuna selliste profiilide arv Facebookis, kus asukohamaaks märgitud Eesti, kasvab meeletu hooga. Autori meelest ei ole sellepärast tegu veel Orkuti lõpuga, vaid arenguga, millest saab õppida. Üle poole Orkuti kasutajatest moodustavad brasiillased ning viiendik on oma asukohaks märkinud India; Eesti ei mahu kümnegi esimese riigi hulka (Orkut *Demographics*: 2010). Mis puutub aga sellesse, kui suur osa riigi rahvastikust on Facebooki kasutajad, siis Brasiilia ja India asuvad riikide võrdluses vastavalt 85. ja 94. kohal (*resp.* 2,31% ja 0,82%), Eesti on 16,13%-ga 52. kohal (Facebook *Statistics – by Country* 2010). Toodud statistikat arvesse võttes võiks eeldada, et Orkut teeb viimasel paaril aastal kasutajate rändega seotud protsessidest omad järeldused ning keskendub oma tõelisele sihtgrupile Brasiiliast ja Indiast, muutes suhtlusportaali just nende ootustele ja vajadustele vastavaks.

Uute uuringusuundadena näeb antud töö autor kahte põhilist valdkonda. Viimase aja arengud on andnud piisavalt põhjust eespool mainitud veebiturundusalaste uurimistööde jaoks. Arvestades asjaolusid, et Facebook pakub reklaami ning ürituspromotsiooni jaoks keskkonnasiseseid rakendusi ning eestlaste arv Facebookis on märkimisväärne, tuleks teha tööd Facebooki kui veebikeskkonna turundusalase potentsiaali väljaselgitamisel eestlaste seas. Üldisemas plaanis aga, pidades silmas eestlastest kasutajate arvu Facebookis, tuleks tegeleda individide

veebikasutuspraktikate uurimisega. Facebookiga on liitumas aina enam ettevõtteid ja organisatsioone, koostatakse fännilehti ning viiakse läbi sotsiaalkampaaniaid. Seepärast ei ole väljend „suhtlusportaal“ enam vaikimisi seotud ainult teismeliste ja noortega, vaid nimetatud internetikeskkonnas hakkab moodustuma ka teatud piiridega läbilõike tervest ühiskonnast. Võib arvata, et Facebook on paljude jaoks ka esimene suhtlusvõrgustik. Nii selle kui eelmainitud asjaolude valguses on meie inimeste veebikäitumise kaardistamiseks ja sellest järelduste tegemiseks tarvis ka vastavaid uurimistöid.

3. Meetodi kriitika

Andmete kogumiseks kasutatud semistruktureeritud intervjuu on käsitletava teema uurimise jaoks igati sobiv. Mishleri (1986: 7) käsitluse järgi on küsimine ja vastamine kõnelemise vormid, mis sõltuvad teatud eeldustest. Need eeldused panevad paika selle, kuidas väljendada ja mõista uskumusi, kogemusi, tundeid ning kavatsusi. Seepärast on uurija arusaamad intervjueritavate mõtetest ning see, kuidas nad uurimistöös kirja on pandud, võimalikult tõelähedased. Intervjuu kava oli uurimisküsimustele vastuste saamiseks piisav, kuna intervjuerijal oli võimalus küsida ka täiendavaid küsimusi. Küsimused olid koostatud selliselt, et need ennast ei kordaks, ometi selgus vestluste käigus, et mõneti arvasid intervjuerijad, et peavad juba vastatud küsimusele uuesti vastama; neil ei tekkinud kohe õiget seost vastamaks küsimusele nii, nagu intervjuerija seda soovinud oleks. Sellist asjaolu võib põhjendada intervjuerija vähese kogemusega intervjuude läbiviimisel. Ka Corbin ja Strauss (2008) kirjutavad oma raamatus „*Basics of Qualitative Research*“, et intervjuerimine ja vaatlemine on oskused, mille omandamiseks on tarvis treenida ja harjutada (lk 27). Autor veendus selles ka andmete kogumise protsessi käigus, kuna viimaste intervjuude läbiviimisel tekkis arusaamatusi vähem kui alguses, seejuures saadud teabe kvaliteedis järeleandmisi tegemata.

Intervjueritavate leidmine lumepallimeetodil ei valmistanud raskusi. Küll aga on selge, et sedavõrd väikese arvulise valimi puhul ei saa uurimistulemustest teha väga mastaapseid järeldusi. Intervjuusid kõrvutava vertikaalanalüüsi jaoks oli valim aga sobiv. Kasutatud intervjuu kava arvesse võttes olid vastused üsnagi põhjalikud ning võimaldasid teha järeldusi ja andsid ka ainet uurimuse potentsiaalseks jätkamiseks.

Intervjueeritavate lisandumisel tuleb aga arvestada, et kogutud andmete kvalitatiivseks analüüsimiseks kulub sellisel juhul ka tunduvalt rohkem ajaressurssi.

Kokkuvõte

Bakalaureusetöös analüüsiti indiviidide põhjusi suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel ning käsitleti motive, mis pani neid sotsiaalvõrgustiku Orkut aktiivsest kasutamisest Facebooki kasuks loobuma. Andmete kogumiseks viidi 12 noore eestlasega läbi semistruktureeritud intervjuud, mille käigus saadud teave võimaldas teha antud valimi suhtes üsnagi konkreetseid järeldusi.

Esiteks selgus, et sarnaselt varasemate uuringute leidudega, on ka käesolevas töös osalenud indiviidide peamiseks motivaatoriteks suhtlusportaalide kasutajateks hakkamisel sõbrad, kes omale vastavatesse keskkondadesse juba profiilid loonud ning kellega soovitakse *online*-keskkondade erinevaid võimalusi kasutades kommunikeeruda ja seeläbi nendega kontakti hoida. Sotsiaalsetes võrgustikes võimaldatud tegevuste kaudu saavad kasutajad rahuldada oma kuuluvusvajadust ja pälvida sotsiaalset heakskiitu. Suhtlusportaalides veedetakse nädalas hinnanguliselt mitmeid tunde, mis on tänapäevaseid võimalusi ning suhtlusportaalidele iseloomulikke tunnuseid arvestades üsna ootuspärane. Aeg, mis suhtlusportaalides tegutsemisele pühendatakse, võib mõneti varieeruda, kuna kaasaegsetes portaalides on lai valik võimalusi ja rakendusi, mida igaüks erinevalt kasutab. Antud uurimuses osalenud noored kasutavad enamuse sellest ajast siiski Facebooki uudisvooga seotud tegevustele.

Analüüsides intervjueritute põhjuseid Orkuti aktiivsest kasutamisest loobumisel Facebooki kasuks, vaadeldi peamiselt kahte aspekti, millest esimene keskendus ajenditele Facebooki konto loomiseks ning teine motiividele nimetatud keskkonda jäämisel. Sarnaselt esimesse suhtlusportaali kasutajakonto loomisele olid ka Facebooki profiili loomisel põhilisteks mõjutajateks intervjueritute sõbrad, kes antud keskkonna kasutajateks juba registreerunud olid. Siinkohal mängisid olulist rolli ka kontaktid välismaalastega, kes reeglina muid suhtlusportaale peale Facebooki ei kasutanud ning kellega sooviti sidemeid säilitada. Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks rääkisid mitmed asjaolud, millest tähtsaimaks tuleks pidada Orkutist välja kasvamist. Facebook on intervjueritute jaoks tõsiseltvõetavam ja usaldusväärsem ning peegeldab paremini *online*'ist väljaspool toimuvat, pakkudes uut ja mitmekülgset informatsiooni tänu oma kasutajaliidesele väga kiiresti. Lisaks ei leitud põhjusi Orkuti

aktiivse kasutamise jätkamiseks, kuna kõik olulised kontaktid olid Facebookis olemas ning viimane täitis ka kõiki tähtsamaid Orkuti funktsioone paremini.

Edaspidiseid suundi suhtlusportaalidega seoses toimuvate protsesside uurimiseks toodi töös välja kaks laiemat, millest esimene võiks olla seotud internetiturundusega. Facebook pakub ettevõtetele ja huvigruppidele suurepäraseid võimalusi reklaamtegevuseks ning seda ka Eesti kontekstis: bakalaureusetöö kirjutamise ajaks oli keskkonnaga liitunud sisuliselt kuuendik Eestimaalasi. Seepärast tuleks välja selgitada Facebooki kui veebikeskkonna turundusalane potentsiaal eestlaste hulgas ning omandatud teadmisi ühiskonna hüvanguks ära kasutada. Mainitud eestlastest kasutajate ning ühtlasi Eesti ettevõtete ja muude organisatsioonide arvu Facebookis silmas pidades tuleks aga tegeleda indiviidide veebikasutuspraktikate uurimisega. Kaardistamaks ning mõistmaks nende veebikäitumist, tuleks läbi viia ka vastava fookusega uurimistöid.

Summary

Changes in the User Preferences. The Case of Social Networking Sites Orkut and Facebook.

This bachelor's thesis focused on analyzing individuals' reasons for becoming users of social networking sites (SNS-s) and motives that influenced them to give up the active use of the SNS Orkut in favour of Facebook. Research data was gathered by interviewing 12 young Estonians aged 20-22. The information gained from these interviews enabled to draw quite solid conclusions applying to the given research sample.

Firstly, it became clear that similarly to previous research, mainly friends who already had created themselves profiles on a SNS and with whom the interviewees wished to communicate and thereby preserve social connections, were the most important sources of motivation for becoming users of a SNS. This can also be explained by the fact that through various activities on SNS-s users get an opportunity to satisfy their need to belong while gaining social acceptance. Estimably, the time spent browsing social networks online can be measured in hours per week which, considering modern conditions and the characteristics of SNS-s, is quite anticipated. The time dedicated to activities on SNS-s varies among respondents for the reason that these online environments provide a number of activities to engage in and not everyone's user practices are alike. However, most of the activities of young people who participated in this study are connected with Facebook's News Feed.

Two main aspects were observed while analyzing interviewees' reasons for giving up the active use of Orkut in favour of Facebook. One of these focused on the respondents' motives for creating user accounts in Facebook and the other looked at reasons why they retained this membership. The main influences that drove the interviewees towards becoming Facebook users, again, came from friends who had already registered user accounts in the SNS. Contacts from abroad play an important role here for they were the significant others with whom many respondents wished to preserve connections but had no alternatives to Facebook for fulfilling that wish.

There were many reasons why interviewees started to prefer Facebook to Orkut, among which the highest importance lies on the fact that they simply outgrew the latter. Facebook turned out to be more credible and reliable as a SNS, reflecting life outside the online environment more accurately and providing users with new and diverse information quickly thanks to its user interface. In addition, there were no motives for continuing the active use of Orkut because Facebook met users' expectations on a higher level and, at the same time, all of the important connections were there.

The author proposed that one area of future research on processes connected with SNS-s should be about internet marketing. Considering the fact that Facebook offers excellent conditions for advertising products or services and promoting events and causes and noting that by the completion of the thesis about a sixth of Estonians had user profiles on Facebook, its potential as a marketing environment should be looked into in depth and the knowledge gained used for the good of society, e.g. to attract more citizens to participate in public discussions. Also, since Facebook is the environment with the largest amount of Estonians and Estonian organisations ever recorded as users of a SNS, further research is needed to map and understand the online practices of these newly emerged Facebook users.

Kasutatud kirjandus

Adkins, A. (2009). *MySpace, Facebook, and the Strength of Internet Ties: Online Social Networking and Bridging Social Capital*. A Thesis. Graduate Faculty of University of Acron.

Alas, A. (2009). Kuidas Facebook tapab meie Orkuti. *Eesti Ekspress*, 10. detsember, URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.ekspress.ee/news/paevauudised/tehnoloogia/kuidas-facebook-tapab-meie-orkuti.d?id=27693775>.

Bargh, J. A. & K. Y. A. McKenna. (2004). The Internet and Social Life. *Annual Review of Psychology Vol. 55*, 573-590. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://arjournals.annualreviews.org/doi/abs/10.1146/annurev.psych.55.090902.141922?journalCode=psych>.

Boodhoo, N. (2010). Facebook protests growing. *KansasCity.com*, 12.mai, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.kansascity.com/2010/05/12/1941679/facebook-protests-growing.html>

boyd, d. m. (2004). Friendster and Publicly Articulated Social Networks. *Conference on Human Factors and Computing Systems (CHI 2004)*. Viin: ACM, 24-29 aprill, URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.danah.org/papers/CHI2004Friendster.pdf>

boyd, d. m. & J.S. Donath. (2004). *Public displays of connection*. BT Technology Journal, 22, 4, 71-82. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.danah.org/papers/PublicDisplays.pdf>.

boyd, d. m. (2006). Friends, Friendsters, and MySpace Top 8: Writing Community Into Being on Social Network Sites. *First Monday*, 11(12). URL (kasutatud detsember 2009) <http://firstmonday.org/htbin/cgiwrap/bin/ojs/index.php/fm/article/view/1418/1336>.

boyd, d. m. & N.B. Ellison. (2007). Social network sites: Definition, history, and scholarship. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 13(1), 11. URL (kasutatud detsember 2009) <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/boyd.ellison.html>.

boyd, d.m. (2007). *Why Youth Love Social Networking Sites: The Role of Networked Publics in Teenage Social Life: Youth, Identity, and Digital Media Volume*. Buckingham, D. Cambridge, MA: The MIT Press. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.danah.org/papers/WhyYouthHeart.pdf>.

comScore: Media Metrix releases top 50 Web ranking for July. (2007a). URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.comscore.com/press/release.asp?press=1582>.

comScore: Social networking goes global. (2007b). URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.comscore.com/press/release.asp?press=1555>.

Cosenza, V. (2009). *World Map of Social Networks*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.vincos.it/world-map-of-social-networks/>

DeKerckhove, D. (1997). *Connected Intelligence: The Arrival of the Web Society*. Somerville House: USA

Depandelaere, M. (2006). *De invloed van nieuwe media op de identiteitsvorming bij jongeren*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://apestaartjaren.jeugdwerknet.be/kamedialeon.pdf>

Domingos, P. (2005). Mining Social Networks for Viral Marketing. S. Staab (toim.). *Social Networks Applied. IEEE Computer Society*, January/February 2005, 80-82. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://ieeexplore.ieee.org.ezproxy.utlib.ee/stamp/stamp.jsp?tp=&arnumber=1392679&isnumber=30309>.

Ellison, N. B. & C. Steinfield & C. Lampe. (2006). “*Spatially Bounded Online Social Networks and Social Capital: The Role of Facebook*.” Online Communication & Information Technologies American Sociological Association Council (CITASA).

CITASA MC 2.0 Montreal. URL (kasutatud jaanuar 2010)http://msu.edu/~nellison/Facebook_ICA_2006.pdf

Ellison, N. B. & C. Steinfeld & C. Lampe. (2007). The benefits of Facebook "friends:" Social capital and college students' use of online social network sites. *Journal of Computer-Mediated Communication*, 12(4), URL (kasutatud detsember 2009) <http://jcmc.indiana.edu/vol12/issue4/ellison.html>.

Facebook Factsheet. [2010]. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.facebook.com/press/info.php?factsheet>

Tynan, D. (2010). Facebook keeps telling lies. *PCWorld.com*, 13. mai, URL (kasutatud mai 2010) http://www.pcworld.com/article/196173/facebook_keeps_telling_lies.html

Facebook Statistics Estonia. [2010]. URL (kasutatud mai 2010) <http://www.facebakers.com/countries-with-facebook/EE/>

Facebook Statistics. [2010]. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.facebook.com/press/info.php?statistics>

Facebook Statistics - by Country [2010]. URL (kasutatud mai 2010) <http://www.facebakers.com/countries-with-facebook/order/penetration/>

Frewin, J. (2010). Facebook challenged by ambitious upstarts. *BBC News*, 21. mai, URL (kasutatud mai 2010) <http://news.bbc.co.uk/2/hi/technology/10128476.stm>

Fuchs, C. (2008). *Internet and Society: Social Theory in the Information Age (Routledge Research in Information Technology and Society)*. Routledge: New York, UK

Gangadharbatla, H. (2008). Facebook Me: Collective Self-Esteem, Need to Belong, and Internet Self-Efficacy as Predictors of the iGeneration's Attitudes toward

Social Networking Sites. *Journal of Interactive Advertising Vol. 8 No 2*. URL (kasutatud mai 2010) <http://jiad.org/article100>

Google Terms of Service. [2009]. URL (kasutatud detsember 2009) <https://www.google.com/accounts/TOS?hl=en>.

Graham, P. (2005). *Web 2.0 and Why?* URL (kasutatud mai 2010) <http://fossbox.org.uk/blog/wp-content/uploads/2010/03/1-what-why-how.pdf>

Hargittai, E. (2007). Whose Space? Differences Among Users and Non-Users of Social Network Sites. *Journal of Computer-Mediated Communication 13*(1). URL (kasutatud detsember 2009) <http://jcmc.indiana.edu/vol13/issue1/hargittai.html>.

Helft, M. (2010). Facebook Spreads Itself Across the Web. *The New York Times*, 21. aprill, URL (kasutatud mai 2010) <http://bits.blogs.nytimes.com/2010/04/21/facebook-spreads-itself-across-the-web/?scp=17&sq=facebook&st=Search>

Huitt, W. G. (2004). *Maslow's Hierarchy of Needs*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://ways-ahead.net/meditation/037-2-Maslow.pdf>

Kalmus, V. & P. Pruulmann-Vengerfeldt & P. Runnel & A. Siibak. (2009). Mapping the terrain of "Generation C": Places and practices of online content creation among Estonian teenagers. *Journal of Computer-Mediated Communication*, Special Issue on *Young People, Mediated Discourse and Communication Technologies*, 14(4), juuli 2009, URL (kasutatud detsember 2009) <http://www3.interscience.wiley.com.ezproxy.utlib.ee/cgi-bin/fulltext/122530888/PDFSTART>.

Kas Facebooki hullus on ületanud igasugused piirid? (2010). *Eesti Ekspress*, 29. aprill, URL (kasutatud mai 2010) http://www.ekspress.ee/news/arvamus/arvamus/kas-facebooki-hullus-on-uletanud-igasugused-piirid-eestis-200-000-kasutajat.d?id=30745217#a_emb_127293907503319_1171

Kruuser, V. (2009). Eestis puhkes Facebooki epideemia: juba üle 100 000 nakatunu. *Eesti Ekspress*, 12. detsember, URL (kasutatud mai 2010)

<http://www.ekspress.ee/news/paevauudised/elu/eestis-puhkes-facebookki-epideemia-juba-ule-100-000-nakatunu.d?id=27693821>

Kurapati, S. N. (2004). *Addiction to Massively Multi-player On-line Games: An Ethical Analysis*. URL (kasutatud jaanuar 2010) http://snk.tuxfamily.org/txt/game_addiction.pdf.

Lamp, B.-H. (2009). Fotode ja pildiallkirjade tõlgendamine suhtlusportaali Orkut.com näitel. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. URL (kasutatud detsember 2009) http://mail.jrnl.ut.ee:8080/378/1/Lamp_Berit-Helena.

Lenhart, A. & M. Madden. (2007). Social Networking Websites and Teens: An Overview. *Pew Internet & American Life Project*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://sharepoint.mvla.net/teachers/PatrickH/Comp%20World%20Lit/Lists/Comp%20World%20Lit%20Calendar/Attachments/34/Social%20Networking%20Websites%20and%20Teens%20text.doc>.

Lévy, P., Bononno, R. (tõlk.) (1997). *Collective Intelligence: Mankind's Emerging World in Cyberspace*. New York: Plenum Trade.

Livingstone, S. & E. Helsper. (2007). Gradations in digital inclusion: children, young people and the digital divide. *New Media and Society*, vol 9, 671-696. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://nms.sagepub.com.ezproxy.utlib.ee/cgi/reprint/9/4/671>.

Livingstone, S. & Haddon, L. (toim.). (2009). *EU Kids Online: Final Report*. LSE, London: EU Kids Online. (EC Safer Internet Plus Programme Deliverable D6.5) URL (kasutatud detsember 2009) http://eprints.lse.ac.uk/24372/1/D6.5_EU-Kids-Online-Final-Report.pdf.

Luts, P. (2010). Eestis on populaarseim suhtlusvõrgustik jätkuvalt Orkut. *ERR Uudised*, 29. jaanuar, URL (kasutatud mai 2010) <http://uudised.err.ee/index.php?06192782>

Mason, R. (1998). Models of Online Courses. *The Sloan Consortium*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.sloanc.org/publications/magazine/v2n2/mason.asp/>.

Mishler, E.G. (1986). *Research Interviewing*. Cambridge, MA: Harvard University Press

Orkut: About. [2009]. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.orkut.com/Main#About>.

Orkut: Demographics. [2010]. URL (kasutatud detsember 2009) <http://www.orkut.com/Main#MembersAll>

Pruulmann-Vengerfeldt, P. & V. Kalmus & P. Runnel. (2008). Creating Content or Creating Hype: Practices of Online Content Creation and Consumption in Estonia. *Cyberpsychology: Journal of Psychosocial Research on Cyberspace*, 2(1), URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.cyberpsychology.eu/view.php?cisloclanku=2008060202&article=1>.

Rainie, L. & A. Smith. (2008). The Internet and the 2008 Election. *Pew Internet & American Life Project*. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://www.pewinternet.org/Reports/2008/The-Internet-and-the-2008-Election.aspx>.

Randlaid, S. (2010). Facebook on nüüd USA-s populaarsem kui Google. *ERR Uudised*, 17. märts, URL (kasutatud mai 2010) <http://uudised.err.ee/index.php?06197505>

Siibak, A. (2009a). *Self-presentation of the „Digital Generation“ in Estonia*. Doktoritöö. Tartu Ülikool, Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut. URL (kasutatud jaanuar 2010) <http://dspace.utlib.ee/dspace/bitstream/10062/10593/1/siibakandra.pdf>.

Siibak, A. (2009b). *Teadustöö alused*. Loenguslaidid. URL (kasutatud jaanuar 2010) http://www.is.ut.ee/pls/ois/tere.tulemast?pn_id_materjal=141699&pn_id_sessioon=84571646048658298419

Stern, M. J. (2006). “*How Core Social Ties Are Maintained In The Information Age.*” Online Communication & Information Technologies American Sociological Association Council (CITASA). CITASA MC 2.0 Montreal. URL (kasutatud jaanuar 2010) http://citasa.org/index.php/Roundtable_2_Online_social_networks/stern_text

Subrahmanyam, K. & S. M. Reich & N. Waechter & G. Espinoza. (2008). Online and offline social networks: Use of social networking sites by emerging adults. *Journal of Applied Developmental Psychology* 29, 420-433. URL (kasutatud jaanuar 2010) http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6W52-4T718PY-2&_user=10&_coverDate=12%2F31%2F2008&_rdoc=1&_fmt=high&_orig=search&_sort=d&_docanchor=&view=c&_searchStrId=1182349982&_rerunOrigin=scholar.google&_acct=C000050221&_version=1&_urlVersion=0&_userid=10&md5=89f9c91537967771559847309b9764ee.

Top Sites in Estonia. URL (kasutatud mai 2010) <http://www.alexa.com/topsites/countries/EE>

Zuckerberg, M. (2010). From Facebook, answering privacy concerns with new settings. *The Washington Post*, 24. mai, URL (kasutatud mai 2010) <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2010/05/23/AR2010052303828.html>

Lisad

Lisa 1. Intervjuu kava

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalet Sul kasutajakonto on?
2. Mitut erinevat suhtlusportaalet Sa reaalset kasutad? Kui, siis miks mitut?
3. Milliseid?
4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalet(desse) profiili looma?
5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?
6. Kui tihti Sa oma suhtlusportaalid kasutad?
7. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi?
8. Millist?
9. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?
10. Kui kasutad mitut portaalit, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

II Tegevused suhtlusportaalides

11. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?
12. Millega Sa veel suhtlusportaalet tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?
13. Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?
14. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?
15. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalet, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?
16. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?
17. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

18. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?
19. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkut kasutamisest loobuda?
20. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?
21. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?
22. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?
23. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?
24. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?
25. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

IV Kokkuvõte

26. Oleks Sul veel midagi nendel teemadel lisada, mis ehk küsimata jäi?

Lisa 2. Intervjuu M1

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalil Sul kasutajakonto on?

Mul on Facebookis, Orkutis, ühes rahvusvahelises suhtlus-ja kohtinguportaalil, siis mul on ühes mingi eestikeelses aga see on mingi hästi mõttetu niiet ma arvan, et..

Ta siiski on sul.

Ta on mul jaa, aga ma pole seal väga aktiivne enam. Ja veel kuskil. Ma arvan, et viies.

Ok. 2. Mitut erinevat suhtlusportali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut?

Facebookis ma olen praktiliselt kogu aeg iga päev kui ma online'is olen ja vaatan mingi iga mingi natukese aja tagant. Orkutis käin nüüd mingi.. maitea nädalas võib-olla korra sees. Ää kohtinguportaalil ka võib-olla mingi nädalas korra või kaks. Teisi võib-olla kuus korra vaatan läbi. Aa ja Twitterit vaatan ka ikka nädalas korra.

Aga miks mitut?

Sest nad serveerivad erinevaid eesmärke. Facebookis käib kogu see suhtlus, Orkut on lihtsalt sellepärast et ta kunagi oli. Siis Twitter on noh maitea, see „uus teema“ ää mida peaks nagu jälgima. Siis kohtinguportaalist ma tahan isiklikke tutvusi saada.

Ok. 4. Mis ajendas Sind suhtlusportali(desse) profiili looma?

Ää ma arvan, et kunagi oli Orkut mingi hästi populaarne, hästi paljud inimesed olid ja siis suhtlus käis hästi palju Orkuti kaudu. Aga mida rohkem ma... järjest rohkem ma hakkasin mingite Noorteparlamenti asjadega tegelema, tekkis rohkem välismaa sõpru, kes üldjuhul kasutasid Facebooki või ei olnud Orkutist üldse kuulnud siis ma läksin ka Facebooki üle. Ja Facebook arenes ja kasvas ja noh.. maitea, kõik on sinna vaikselt üle kolinud. Ja ma leidsin, et need Facebooki aplikatsioonid ja kõik need fotode lahendused on tunduvalt mugavamad ja huvitavam ja parem kui Orkut ja nüüd Orkutis põhimõtteliselt tegevust ei toimugi.

Kas ka uute inimestega suhtlemiseks?

Vist pigem mitte.

Aga kohtinguportaalis?

Seal jah, loomulikult. Ka võõrad inimesed.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad?

Facebooki igapäevaselt, kui ma interneti lähedal olen vähegi. Seal ma olen tavaliselt mingi terve päeva sees. Siis noh Orkutis korra nädalas, Twittesris ka veits harvemini, kuna see ei imponeeri mulle eriti. Kohtinguportaalis vastavalt vajadusele, võib-olla kord nädalas võib-olla harvemini.

6. Seega Facebooki kasutad tihedamini kui teisi?

Jaa.. kordades tihedamini.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Niimoodi konkreetselt öelda.. kuna Facebookis noh isegi kui ma teisi asju teen, ma olen konstantselt nagu sisse logitud aga noh terve selle ajal vältel noh ma ei tee seal nagu asju.

Aga oskad äkki hinnata kuidagi?

Tundides ma arvan, kindlasti. No viis tundi nädalas Facebookis on kindel, ilmselt isegi rohkem. Ja kohtinguportaalis võib-olla mingi pool tundi või midagi sellist äkki. Mujal see aeg ei ole märkimisväärne, tõenäoliselt mingid minutid.

9. Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

Jah... Ei see on vastavalt huvile ja mingitele.. viitsimisele. Olen ka näiteks vahepeal kolm erinevat Facebooki... applicationit lahti. Ühes on Caféworld, teises on Fishville ja kolmandas on kellegi wall.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Maitea.. Facebookis noh seda fotode üleslaadimist ja jagamist ja neid albumeid et.. pluss tagimine ja värgid. Et see on suhteliselt mugav mingi.. maitea sõber Hispaaniast tegi pilte ja siis sina näed ka neid kohe. Ja untagid inetud pildid. Siis ma mängin üpris palju. Caféworldis olen täiega heal levelil.. siis ma mängin Fishville'i. Igast mingi neid asju. Siis ma teen vahepeal neid teste.. ja... maitea noh, saadan maile ka vahepeal suhtlusportaali kaudu.

Facebooki kaudu? Facebooki-siseseid kirju?

Jah. Ja Facebook chatti ka vahepeal.

Kas Orkutis ka midagi teed?

Vaatan, kas midagi põnevad on juhtunud, aga Orkutis ma põhimõtteliselt ei ole enam aktiivne.

Kohtinguportaalid?

Seal vaatan pilte ja otsustan, kas kasutaja pakub mulle huvi või mitte. Seal on ka mingi sisene mailisaatmine mingi selline asi. Aga põhimõtteliselt midagi rohkemat ei olegi.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalid tegeled? Midagi, mida nii tihti ei tee?

Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Vahepeal vaatan ka videosid. Siis.. ää.. Facebookis maitea profiilide mingi info uuendamine, kõik mingid sellised asjad, võib-olla vahepeal harva olen nendega tegelenud.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mis mulle nagu selle portaali juures üldiselt imponeerib ja mis mitte?

Tegevuste juures just.

Ää... see on selline mingi.. väike meelt lahutav asi need Caféworldi asjad, saad leveleid juurde, hästi põnev on ja saad uusi toite valmistada. Selline väike hiireklikkimise asi. Siis mulle meeldib nagu iseenesest see tagimise funktsioon, et keegi tegi pilte ja need ilmuvad sinu albumis ka ja leiad need kiirelt ülesse.

Miks sulle meeldib pilte vaadata?

Sest et siis on tore meenutada asju või näha, mida teised on teinud nädalavahetusel kellega sa pole maitea.. kes elab mingis teises riigis.. siis saad noh saad mingi aimduse, et mida ta teeb. Ja et mis peol ta käis, ja mis noh.. Oli kihvt, oli igav... Näiteks selle kaudu ma vaatasin ühe oma.. üks hästi hea sõbranna, kes Inglismaal elab, käib seal ülikoolis, uploadis mingeid ülikoolipilte sinna ja siis oli ka et oh mingi tohutu selline.. hästi ajaloolised hooned, hästi kihvt. Mis mind häirib selle juures.. maitea võib-olla on see üldisemalt.. kõik need testid, kas sa oled vampiirid ja kas sa oled libahunt.. ma ei taha, et need mu Facebooki ummistaks.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Facebookis on ka veel need, community'd või need asjad mis on nagu ka tööalased niimoodi, et ma pean nendega tegelema, kuna igast noh ssss.. suhtekorraldus liigub vaikselt ka Facebooki üle ja siis on sotsiaalne meedia ja kõik selline teema. Ja et maitea noh, et promoda võimalikult palju, mingi selline keiss.

Kas Orkut täidab ka veel mingeid eesmärke?

Enamvähem midagi ta eriti ei täida. Seal on ainult see, et mingi kass kadus ära, aidake leida.

Kohtinguportaalis?

Tutvuste leidmine, personaalsed eesmärgid.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

LinkedIni ei kasuta üldse, ka MySpace'i mitte.

On sul seal konto?

Ei.

Aga portaalides, kus sul on konto?

Automatic friend finder, maitea.. ma arvan, et ma olen suhteliselt enamasti kõik need võimalused läbi kominud, mis seal on. Ilmselt selliseid asju on, aga ma ei oska neid välja tuua praegu.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Praegu ei oskagi öelda, aga... ((mõtleb)). Kohtinguportaalis võiks ka chat olla.

Et suhtlemine veel vahetum oleks?

Jaa.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Aja säästmine ja maitea noh.. kiirem suhtlus.. märgatavalt lühendaks suhtlusaega.

Saaksid eluga kiiremini edasi liikuda?

Mhmh.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Sest et mul oli.. mingitel sõpradel oli see, see tundus nagu huvitav ja siis mul oli järjest rohkem ka välismaa sõpru kellega ma selle kaudu ühenduses olin. Põhimõtteliselt oligi välismaa sõprade pärast. Pluss mul oli Orkutis mingi viissada või nelisada inimest, täiesti utoopiline arv... palju inimesi, kellega ma üldse ei suhtle. Facebookis ma mõtlesin nii, et ma võtan sõbraks inimesi, kellega ma realselt suhtlen ja tean, kes nad on ka.

18. Mis Sind kõige rohkem Facebooki jääma ja Orkuti kasutamisest loobuda motiveeris?

Orkut ei olnud nii interaktiivne, kui Facebook. Ta üritab nüüd spurtida sinna, aga... kõik need mis Facebookis alguses oli, need kommenteerimised ja sa näed teiste suhtlemist ka ja wallidel ja..

Kasutajaliides seega?

Jah.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Mängud ja asjad. Orkutis ei olnud neid.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Interaktiivsem, vahetum suhtlus, rohkem pilte, albumeid. Kunagi oli igatahes kui ma Facebooki läksin, see piir, et Orkutis ei võinud olla rohkem kui 40 pilti või midagi sellist.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

No... minu meelest on see suhtlemine on seal paremini korraldatud. Infovoog ja aplikatsioonid, mida saad kasutada. Noh see ongi peamine.

Kas sa paneksid selle meelelahutuse alla?

Ei, ma paneksin selle nagu infovahetuse alla pigem selle. Meelelahutus on teisejärguli... noh mingis mõttes on muidugi meelelahutus, aga see on noh pigem informatsioon on see põhiline.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Ei.. naljakam see personal.. või noh see.. profiil oli seal. Mingi hästi.. turn ons ja thunderstorms ja in my bedroom you will find, see oli hästi armas.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Lihtsalt kõik see sõprade üleminek, millest ma varem ka rääkisin.

Kas sõbrad muutsid ka oma eelistust pluss see, et tulid välismaalased?

Jah, enamus sõpru on ka sinna üle läinud. See buum tuli mingi kaks aastat tagasi äkki.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

Ma ei oska öelda, sest ma ei kujuta ette seda portaali, mis oleks veel põnevam kui Facebook. See oleks mingi üldine trend, mis läheks sinna. USAs oli Friendster enne Facebooki, kuhu mindi... ma ei oska kindlaid kriteeriume tuua, mis seal siis oleks..

Tõid välja üldise trendi?

Nojah, kui kõik need inimesed, kellega ma seal suhtlen, läheksid kuhugi teise kohta üle, siis poleks nagu erilist valikut, et miks ma seal üldse olen.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Ei.

Lisa 3. Intervjuu M2

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Ma ütlen portaaleid, eks ise viid need õigeteks portaalideks. Facebookis, Orkutis konto... Mul on selles LinkedIn'is ka, aga ma pole seda kasutanud.

Sul siiski seal konto, see on siis kolm?

Jah. Ma ei tea, kas sa neid Google'i asju ka mõtled? Nagu Google'i kontot üldse ja Gmail ja nii?

Ei, neid ei arvesta.

Hot'is on konto, aga seda ma ei kasuta...

Kas see on sinu jaoks suhtlusportaal?

Noo ei ole, aga seal on ka jututoad ja nii, et ma arvan, et nii kitsalt ei saa võtta.

2. Mitut erinevat suhtlusportali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Orkutit ja Facebooki.

Seega kahte. Miks mitut?

Tahaks Orkutist juba ära minna, ma ei tahaks seda kasutada. Ta liigub väga vales suunas. Kujundus on aastatega läinud koledamaks... Reaalselt kasutan Facebooki.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportali(desse) profiili looma?

Kas Twitter on suhtlusportaal? Ee... Noh Orkutisse oli kunagi sujuv üleminek Rate'ist ehk siis selline keskkooliaegne lõbus meelelahutuslik suhtlus... tuttavate...ütleme... pärast peol käimist tuttavate üles otsimine ja nende lisamine...endast ägeda kuvandi tekitamine...filmid ja hovid ja asjad ja... Alguses see oli lihtsalt skrappimine ja üksteisele Testimonialite kirjutamine... Hiljem Orkut läks... Minu jaoks olid olulised kommuunid ehk siis kommuunide kasutamine ja mingite gruppidega suhtlemine kommuunides.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Noh, selles mõttes, et Orkutisse jah see oli pigem selline...mm... Võib-olla rohkem selline varasemas eas selline enda näitamine ja sõpradest ülevaate saamine ja võib-olla ego rahuldamine... Facebookis ja Twitteris on pigem selline pigem infoliikumine ja info kätte saamine. Noh, huvitavate linkide

kätte saamine ja selle vaatamine, kes midagi teeb. Facebookis ja Twitteris on pigem info pool tähtis.

5. *Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad?*

Iga päev... Facebooki ja Orkutit.

6. *Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?*

Jah, Facebooki kindlasti. Ma arvan, et ma olen umbes aasta Facebooki tihedamini kasutanud.

8. *Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?*

Noh... No sa tead, et seda on raske määratleda, et mis on kasutamine ja mis lahti hoidmine niisama...

Pigem mõtlen reaalsel kasutamist.

Facebookis viimasel ajal, kui mul on palju aega, siis on see tohutu... Mitu tundi päevas ma arvan. Orkut...noh...on... Vanasti oli kui ta oli põhivõrgustik selline siis oli umbes sama palju, kui praegu Facebookis, aga viimasel ajal on Orkut minetanud oma populaarsuse minu silmis. Ma arvan, et nädalas keskmised päevad, kus ma olen internetis, no kuus päeva seitsmest. Ütleme 12 tundi nädalas.

9. *Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?*

Viimasel ajal just see, mis praegu toimub, on see, et pidevalt on üks portaali lahti ehk Facebook, mida ma jälgin, kes mida uut on teinud, see on pidevalt lahti olev portaali. Orkutisse lähen üks kord päevas ja võtan kohe Community'd lahti ja vaatan, kas keegi on mõnesse kolmest kommunist midagi kirjutanud, mis mul on seal ja siis panen kohe kinni.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. *Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Näiteks Facebookis?

Jah.

Facebooki puhul siis... Kõige rohkem ma panen siis n-ö *Recent Activities* või *Recent News* või mis see on?

Most Recent?

Jah. Lihtsalt teen selle lahti ja vaatan, mida mu sõbrad-tuttavad on teinud. Alguses kui ma hakkasin Facebooki kasutama, siis ma arvan, et kõigil oli sõltuvus nendest testidest... See tegelikult oli lõbus, aga mingi paari kuuga ma arvan, et selle väärtus nagu kahanes oluliselt. Seda ma enam ei kasuta ise ega jälgi ka teiste puhul oluliselt... Kui on väga naljakad, siis teen ise ka testi, aga enamasti ma oma n-ö seinale neid tulemusi ei avalda... Aa no ja siis vaatan seda, kes mida lingib ja kes mida teeb...eraldi on...kasutan Facebookis seda...Links...lingid on eraldi sellest...asjadest. On lingid ja kes mida on linkinud. Mul on mõned sõbrad-tuttavad, kes panevad iga päev ühe enda tehtud foto või kes on näiteks välismaal, siis on hea saada ülevaadet, millega nad tegelevad. Ja siis Facebookis vaatan veel... Postkasti ma ei kasuta Facebookis. Kas veel midagi... Vahel harva kasutan Chati varianti ka. Orkuti juures kasutan põhimõtteliselt ainult seda, kas kommuunides on midagi muud ja siis vaatan oma õpilaste pilte, mis nad üles on pannud, see on lihtsalt naljakas.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Orkutis vaatan teiste n-ö... Tavaliselt ma oma sõprade n-ö profile Orkutis ei vaata, sest neid ma tean niigi... Aga Orkutil on Facebooki ees see eelis, et Orkut ei ole kinnine...et kui ma näen peol mõnda ägedat inimest, kelle kohta ma tahan rohkem teada, siis ma panen ta nime Orkutisse mitte Facebooki, sest ma tean, et Orkut avaldab rohkem, ma saan tema pilte vaadata enamasti, küll mitte alati. Ja tema infot, sõpru, tema kommentaare, tema Scrapbooki. See on see Orkuti eelis Facebooki ees, et ta ei ole täiesti anonüümne n-ö Facebooki suhtes. See on Orkuti juures üks asi. Orkuti juures hästi harva vaatan ka n-ö seda Mailboxi aga noh mul pole mitte kunagi sinna midagi asjalikku tulnud. Et umbes kord kuus viskan sellele pilgu peale, vaatan, mis sinna on tulnud. Aga Facebookis mida ma harvem kasutan on... Aa, igasugused mängud. Vahepeal ma olin sõltuvuses sellest kalamängust...

Fishville'ist?

Jah, sellest. Kasvatasin seal oma kalu... Seal on mingi huvitav fenomen, mida ma olen täheldanud, et need, kes tahavad olla väga head Fishville'is, neil peab olema palju sõpru, kes on Fishville'is, ja selleks et saada sõpru, kes on Fishville'is, mida nad teevad on see, et nad lisavad omaile suvalisi poolakaid ja

brasiillasi sinna endale sõpradeks, kes mängivad sama mängu, kes on nüüd n-ö nende sõbrad Facebookis, aga keda nad tegelikult ei tunne, selleks et saada endale suurem akvaarium ja rohkem kalu. Et see on nagu huvitav. Mida ma harvem teen ongi need testid, mängud, kommuunid Facebookis, mis ma arvan on minu jaoks selline arenev asi. Vanasti ma ei saanud sellest mõttest üldse aru, aga ma arvan, et ajapikku hakkab see kujunema selliseks Orkutilaadseks.

Kas sa mõtled Groupe?

Jah, neid gruppe. Ma arvan, et alguses panin lihtsalt gruppe omale, mida ma toetan või mis mulle meeldib, aga nüüd panen neid, mida ma saan lugeda või kus ma saan sõna sekka öelda.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mulle meeldib see, mis mulle on kasulik ehk siis tundub, et Facebookis enne kõike see infoliikumine ja see Sein ja suhtlus... Ma võin öelda, et ma suhtlen oma õega Facebookis rohkem kui ma suhtlen eraelus... See on nagu kujunenud selliseks suhtlusvõrgustikuks mitte ainult enesepresenteerimisekoht... See meeldib kõige rohkem.

Aga miks need asjad sulle meeldivad?

See võib olla mingil määral ka erialane huvi ehk siis nagu silmaringi hoidmine ja erinevate inimeste... Nagu miks ma kasutan Twitterit: ma ei säutsu, aga vaatan peaaegu iga päev teiste säutse. Mind huvitab, mida erinevad inimesed lingivad, mida nad arvavad, mida nad teevad... Mind huvitab kõige vähem see, mida kursakaaslased hommikuks sõid või mis tuju neil hommikul on... Mind huvitaks pigem see, kui nad postitaks seinale midagi sellist, mida ma võiksin ka lugeda või vaadata... Sotsiaalmeedia kui hariv institutsioon.

13. Milliseid eesmäärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa? Mainisid harivat aspekti?

Üks on see hariv aspekt onju. Teine on see kontakti hoidmine või vähemalt mingisuguse ettekujutuse hoidmine sellest, mida teevad need inimesed, kellega ma ei suhtle enam... Keskkooliaegsed klassikaaslased, sõbrad, töökaaslased...õõõ...sõbrad, kes on läinud välismaale, kes ei blogi tihti aga kes näiteks, nagu seesama näide... Päevalehe fotograaf, kes läks Berliini nüüd ja iga päev paneb ühe sellise kunstilise foto üles ja tõesti... Tal on megahead

fotod ja ja läbi selle ühe foto päevas ma tunnen, et ma hoian temaga mingit kontakti kuigi see on selline anonüümne minu poolt et et et tema arvatavasti ei tea, et ma seda asja jälgin.

Aga kui sa kommenteerid seda fotot?

Jah olen ka kommenteerinud, noh, enamasti Like'inud.

Aga Orkutis? Mis eesmärgil sa neid asju teed?

Orkutis on pigem selline vanast ajast jäänud inerts...õõõ...lihtsalt lihtsalt käia ja vaadata ega ma millestki ilma ei jää. Et see on pigem see hirm, et kursakaaslased arutavad midagi sellist, mida ma peaksin teadma, aga mida ma ei tea. Samamoodi meie kursakommuun Orkutis on veel natuke külastatavam kui Facebooki oma. Ehk siis kui ma tahan teada, kas kodutöö oli suuliselt või kirjalikult siis ma postitan või vaatan seda Orkutist mitte Facebookist. Pigem selline nende asjade hoidmine, mida ma olen seal harjunud tegema mitte mingite uute asjade avastamine. Selles suhtes on Orkut minu jaoks välja surnud.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Kas oskad mind aidata Facebookiga näiteks?

Seal on asjad nagu Notes...

Näiteks neid märkmeid ei tee ei Orkutis kui Facebookis.

...kolmandate osapoolte loodud rakendused...

Neid ma olen isegi teinud. Kusjuures need mängud on ka tegelikult rakendused... Seal on tihti huvitavaid asju, mida ma oma seinale ei pane...

Neid seega kasutad.

Jah, aga Notes'e ei kasuta, Mailbox'i ei kasuta.

Kuidas on lood ftohaldusega?

Mul on mõned üksikud fotod, mis ma olen lisanud, mingi kaks-kolm tükki. Teiste pilte vaatan, kommenteerin väga harva, enamasti mitte. Ei leia mõtet sellel. Kui on midagi huvitavat või naljakat, siis võib ju kirjutada, aga üldiselt mitte.

Aga Orkutis?

No Orkutis ma teen üldse väga vähe. Vaatan ainult seda, mis seal juhtub.

Oled seega passiivne kasutaja?

Jah, täiesti passiivne kasutaja.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Mmm... Mul tundub, et Facebook ongi arenemas selleks, mis mulle tundub, et mida ma tahaks et oleks üks globaalne suhtlusvõrgustik, et ei peaks siiberdama, et oleks üks koht, kus saaks...kus oleks kõigil firmadel oma lehekülg kõigil omavalistustel kõigil ettevõtetel kõigil inimestel kõikidel sündmustel kõikidel gruppidel ehk siis selline globaalne suhtlusvõrgustik pluss selline väga hea siuke *Instant Messaging* liides, mis tegelikult on praegu, aga maitea, mulle tundub, et seda saaks kuidagi paremini lahendada või teha kuidagi nii...maitea, mulle meeldib idee sellest, et kõik inimesed kasutaksid reaalselt Facebooki Chatti...see oleks minu arust huvitav. Ja millest ma veel ei rääkinud, mida ma kasutan ja mida ma jälgin on erinevate ettevõtete need leheküljed Facebookis. Eile panin tähele, et üks meelelahutussait on omale Facebookiliidese teinud, mida ma proovisin ja see oli väga äge. Ma arvan, et kui sa oled korralikult n-ö firmana korralikult Facebookis esindatud, siis see teeb sinu Contenti levitamise lihtsamaks, mida minu arust Eesti ajalehtedest teeb kõige paremini Päevaleht, kes on Facebookis üsna tugevalt esindatud.

Sinu jaoks on siis tähtis, et selles globaalses võrgustikus oleks ka ettevõtted?

Jah, absoluutselt. Samamoodi peaksid minu meelest seal olema omavalitsused. Näiteks tean, et Tartu vallal pole korraliku veebilahenduse jaoks raha ja pole inimestega suhtlemise jaoks raha, aga Facebook on selleks just sobiv keskkond ju. Noh ja ettevõtted, mina üritaks küll oma ettevõtet osalusturundusega käima lükata. Nagu tegi Möku publi näiteks. Nad hakkasid juba enne publi valmimist juba n-ö toetajaskonda koguma ja küsima, mida nad tahaksid seal näha.

16. Milliseid eesmäärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Ma väga täpselt ei mäleta, millal see juhtus. See võis olla aasta või kaks tagasi. Mäletan, et alguses see oli pigem selline uus ja huvitav ehk siis ma tean, et paljud löid sellepärast, et neil välismaal tekkisid sõbrad, kellel kõigil oli Facebook mitte Orkut, et nad löid sellepärast Facebooki. Sellepärast ma ei tahtnudki alguses Facebooki kontot luua, et mul pole välismaa sõpru et mida ma tõlledan seal et et...olen siis sellises eestimaalises Orkutis koos

brasiillastega eksole... ((Naerab.)) siis kui ma hakkasin nägema, et üha enam inimesi sinna n-ö kolib siis ma mõtlesin, et ma lihtsalt vaatan, mis seal n-ö toimub ja esimene kogemus või n-ö mulje oli halb, sest ma ei saanud üldse aru, mis seal toimub. Mu õpilased ei saa ka aru, mis seal toimub ((Naerab.)). Aga mida rohkem hakkad sõpru lisama, seda rohkem hakkab seal mingisugune ringlus käima või nagu infovoog...seda nagu mugavamaks ta muutub. Seega oligi et teised läksid ees ja mina läksin järel...või noh...ma ei olnud pioneer aga ma ei olnud ka tagasörkija.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Eee...mulle meeldib ikka teha sellist enda peas sellist graafikut siukest diagrammi ehk siis ealine ja ja...iga on üks see graafik ja teine on siis need võrgustikud ja mulle tundub, et see läheb sellises tõusvas joones... et ühesõnaga ((Joonistab õhku graafiku, mille ühel teljel on suhtlusportaalid Rate, Orkut ja Facebook ning teisel inimese vanus. Intervjueeritav seletab, et tema meelest on nii, et mida vanemaks inimene saab, liigub ta aina rohkem Rate'ist Facebooki poole, kuna viimases neist kolmest on kõige vähem pealiskaudset eneserepresenteerimist ning esimeses kõige rohkem)). Facebook tundus olevat selliste intelligentsemate inimeste portaal...et seal olid minu meelest rohkem inimesed, kellega ma suhtlen mitte need, kes oma joomispilte üles panevad.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Wall'ile postitamine, seda ei olnud Orkutis... Mulle meeldib, et Facebook on laiahaardelisem... Seal on nagu grupid ka esindatud...ettevõtted ja nii...et Facebookis saad teha oma firmale või omavalitsusele lehekülje...ja mulle tundub, et ta on nagu natuke laiem, kui Orkut, mida Orkutis ei ole.

Mainisid enne ka n-ö Live Feedi?

Sellist...mingil määral on Orkutis tehtud vist viimasel ajal, ma pole seda väga jälginud, aga...võib-olla on asi selles, et seda kasutatakse teistmoodi...eks see kontingent, mis Orkutis on, kasutab teistmoodi.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Ikka see et...mmm...noh...ikkagi see, et...mitte tehnilistest vaid sisulistest asjadest...seal on rohkem inimesi minu jaoks, seal on rohkem sellist

globaalsust, seal rohkem ettevõtteid, seal on struktuur tundub mulle loogilisem, see on paremini ülesehitatud. Kujundus tundub, et on parem ja puhtam. Eem... ((Paus)) Mulle meeldib ikka mõte sellest, et seda tuntakse igal pool ja kas seda kasutavad kõik sellised juhtivad inimesed ja juhtivad institutsioonid ehk siis ei ole nii kitsas ta ei ole paari riigi selline suhtlusvõrgustik Eesti-Brasiilia-India vaid ta on globaalsem.

Kas puudutasid siin ka seda mõtet, et Facebook on usaldusväärsem?

Jah, ta tundub mulle selline eee...perspektiivikam ja usaldusväärsem selles osas, et mul ei ole kahtlusi selles, et üks hetk see ära vajuks ka peaks kuhugi üle kolima. Orkut nagu...kogu aeg muudab midagi...püüab nagu meeleheitlikult sammu pidada aga ta on ikkagi number kaks ja mulle tundub, et ta süüakse välja. Sellised meeleheitlikud üritused lõhestavad isegi seda, mis olemas on. Facebook järgib pigem seda joont, et ta muudab kogu aeg aga natuke, aga Orkut teeb mingeid hüppelisi muudatusi. Arvan, et suhtlusportaalide kasutajale on tähtis ka järjepidevus.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Just seesama noh ma ei oska seda nimetada, et...ma saan...ma saan näha huvitavaid linke ja viiteid huvitavatele allikatele ja diskussiooniosa.

Mis selle kõige eesmärk on?

Infovajaduse rahuldamine. Kui Orkutis oli pigem suhtlusvõrgustik „mina ja sõbrad“, siis Facebook on selles osas laiem, sest seal on see harimise funktsioon. Facebookis koguvad mõned postitused mitusada kommentaari näiteks Economisti lingid nende artiklitele... Et need näiteks koguvad üle saja kommentaari tihti ja huvitav on see, et nende kodulehel koguvad need lood vähem kommentaare.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Mmm... ((Paus)) Mida ei ole Facebookis üldse on need Testimonialid...see on küll selline veidi...reidilikum...egolikum...aga noh seda ei ole Facebookis üldse. Seda Orkut suutis nagu paremini hallata aga ju siis Facebook ei tahagi seda ja see on vist suht põhjendatav.

Äkki mõtled selle peale, mida sa siiani Orkutis teed?

No näiteks mulle tundub et seesama gruppide-kommuunide asi ei ole Facebookis praegu nii hästi lahendatud...et ma ei oska öelda, äkki ma ei ole ise

midagi õigesti seadistanud aga Facebookis ma pean ise kontrollima, kas keegi on kuhugi gruppi kirjutanud. Aga Orkutis mulle tundub, et saan nendele gruppidele või kommuunidele paremini ligi.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

N-ö pioneeride järel ehk siis no ma vist olen seda öelnud, aga kordan igaks juhuks üle, et kartus selle ees et ma jään olulisest diskussioonist ilma, et inimesed, kelle kohta ma tahan rohkem teada enam Orkutis ei osale ja läksid üle Facebooki...nende järel minemine ja mis veel...no võib-olla jah seesama oht selle ees, et Orkut muutub teisejärguliseks meediumiks, et jääd sinna üksinda ja stagneerumine ja...ja globaalsus mis Facebookil on.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportali suhtes muutma?

Mulle tundub, et Facebookis on välja arenemata selline professionaalse arengu külg et näiteks fotograaf saaks...no ta saab...aga mulle tundub, et see süsteem on natukene toores, kuidas ta sinna oma pilte saab lisada. Võib-olla inimestel ei peakski olema enam oma kodulehti või portfooliot, olgu see ükskõik milline looming, et seda kõike saaks ju Facebookis näidata. Seda kõike saab teha, aga see on minu meelest välja arendamata. Et Facebook võiks seda arendada. Või kui oleks portaal, mis ühendaks inimesi pluss oleks see loomingulise väljendamisega võimalus või noh, millest ma rääkisin. Mulle tundub, et kui ma kuskile koliksin, siis pigem nagu veel spetsiifilise eriala n-ö suhtlus...et oleks niisugune huvigrupipõhine...et noh, seltskond pluss võimalused. Aga ma ei arva, et praegu midagi sellist Facebooki asendaks. Kui ma tunneksin samamoodi, et need...ma ei ole eriline pioneer suhtlusvõrgustike maailmas... Eriti just sellised PR-inimesed, kes on võib-olla ettenägelikumad selle suhtes, mis on uus ja mis on trendikas, siis ma kindlasti võib-olla alguses avastaks ekssole ja siis võib-olla koliks üle.

IV Kokkuvõtte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Ei, vist sai öeldud kõik.

Lisa 4 Intervjuu M3

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalil Sul kasutajakonto on?

Kolmes. Mul on Orkut, Facebook ja siis LinkedIn läheb ka vist sinna alla.

2. Mitut erinevat suhtlusportaalit Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut?

Kahte, sest neil on minu jaoks erinevad eesmärgid... või noh... mulle tundub vähemalt nii.

3. Milliseid?

Orkutit ja Facebooki

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalide(desse) profiili looma?

Ee noh.. Kunagi liitusid paljud tuttavad Orkutiga ja... ja... tekkis tunne või vajadus, et peaks ise ka nagu liituma. Ilmselt oli mingit gruppikuuluvustunnet tarvis või midagi sellist. Tõllal oli ju veel nii, et Orkutiga said liituda ainult need, kes said selle isikliku kutse nagu... See muutis Orkutiga liitumise eriti ahvatlevaks, ma arvan.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Ei olnud vist.. Ei oska midagi sellist öelda.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaalide kasutad?

Facebooki ikka mitu-mitu korda päevas. Orkutisse vaatan ka paar korda päevas, aga seal ma ei tee suurt midagi, vaatan neid Community asju nagu...neid foorumeid nagu.

6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi?

Jah.

7. Millist?

Facebooki.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Ee...noh...ma päevas ilmselt... Ilmselt olen mingi tunni nagu sees umbes... Ma arvan, et mingi 7-8 tunni juures vist... Ma ei oska väga hästi arvutada (naerab). Aga see noh.. Ma arvan, et see oleneb nädalast ka. Et noh, tund aega arvatavasti tegelen seal mingite asjadega.

9. *Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?*

Ee...noh... Ma ei ütleks, et kuidagi jagama nagu pean seda aega. Facebooki kasutan lihtsalt rohkem ja vahel vaatan ainult Orkutisse, et kas seal on äkki midagi uut ja huvitavat juhtunud ja noh kuna tavaliselt ei ole, siis ma ei käi seal enam eriti palju.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. *Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Facebookis ilmselt lihtsalt selle uudisvoo lugemist, sinna tuleb suht palju infot isegi... Vaatan ka pilte ja lisan linke oma seinale.

11. *Millega Sa veel suhtlusportaalides tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Vahel vaatan teiste postitatud videoid ja on ette tulnud ka seda... seda... noh... Facebookisisese kirjasaatmisvõimaluse kasutamist. Viimasel ajal olen kasutanud ka Facebooki Chat'i. Ahjaa, ja hakanud vaatama erinevate asutuste lehti, kus saab midagi võita näiteks. Hiljuti võitsin ka.

12. *Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Mmnoh... Mismõttes meeldib? Piltide ja videote vaatamine on võib-olla midagi sellist, mis tõesti meeldib.

13. *Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

See.. ee... ((Paus))...võimaldab mul olla kursis sellega, mida teised inimesed teevad ja mida nad mõtlevad või teistega nagu... jagamisväärsaks peavad. Eneserepresentatsioon on ka mulle päris tähtis tegelikult, kuigi endast ma palju pilte näiteks ei lisa, siis noh ikkagi, sest... Kui ma midagi kirjutan oma Wall'ile ja teised seda oma uudisvoos näevad, on see ka enese väljendamine nagu.

14. *Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalides, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Ma ei mängi neid mänge seal, need on igavad minu jaoks. Ja noh, ega ma ei kasuta üldse eriti neid igast totakaid Application'e.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Mm... Ei oska praegu küll midagi sellist välja tuua. Ilmselt võiks olla vähem spämmi ja tehniline külg võiks olla nagu paremini tehtud.. Vähemate vigadega nagu.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Et... Saaksin info kiiremini kätte ja vähem aega läheks raisku.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Kuna väga paljudel tuttavatel oli seal konto siis mõtlesin, et proovin ka siis uue asja ära. Ja noh, ma sain aru, et tegemist on areneva ja aina suureneva kogukonnaga, sest mul oli üks töökoht, kus ma ühes firmas tegelesin veebiturundusega.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Einoh... Orkutit kasutan nüüd lihtsalt vähem. Mulle tundub, et kasvasin kuidagi Orkutist välja... Mulle tundus, et kui ma Facebooki hakkan kasutama, siis see on nagu samm elus edasi millegi parema poole ((Naerab)). Lisaks ei ole Facebooki üle tulnud paljud inimesed, kellega ma enam ei suhtle, seega tundus, et kui mina enam Orkutis aktiivne ei ole, siis ma vastandun neile natuke ja mulle meeldib see. On nagu arusaadav või? ((Naerab))

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Mulle meeldib väga see uudisvoog, sest see muutub kogu aeg, nagu uut infot tuleb juurde ja Facebookil on selline... parem kasutajaliides üldiselt nagu.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Pigem ongi tehnilised ja...siis loomulikult see, et paljud mu sõbrad kasutavad nüüd Facebooki rohkem kui Orkutit ja ma tahan nendega kontaktis olla, suhteid hoida.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Kui võtta nii, et...et...et...eesmärk on olla sõpradega aktiivses kontaktis, siis teeb Facebook selle palju lihtsamaks, kui on Orkutis. Ka fotohaldus toimib

seal paremini. Võib-olla on nii, et Facebookis on ka eneserepresentatsiooni võimalus minu jaoks parem, kui Orkutis. Mitmekülgsem nagu.

22. Kui, siis milliseid eesmäärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Orkutis on minu meelest see niiöelda foorumite asi paremini lahendatud nagu, et... nagu klassikaline foorum. Facebookis on see veidi imelik, ma ise küll ei kasuta neid foorumeid.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Juhtus lihtsalt nii, et paljud sõbrad hakkasid ainult Facebookist rääkima. Facebook muutus uueks ägedaks kohaks, kus nagu... virtuaalselt kokku saada.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

Mm noh... Ma arvan, et ilmselt see, kui minu jaoks tähtsad sõbrad sinna uude portaali üle koliksid. Portaali prestiiž sõltub minu jaoks ee...ikkagi inimestest, kes seda kasutavad.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Vist mitte.

Lisa 5. Intervjuu M4

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Kahes, mul on Orkut ja Facebook.

2. Mitut erinevat suhtlusportaali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Külasthan neid mõlemaid tegelikult.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaali(desse) profiili looma?

Facebooki puhul oli see, et ma läksin aastaks Inglismaale ja inimene, kes oli seal enne mind käinud, ütles, et ma ilma selleta olen seal täielik sotsiaalne hülvik. Ma olin sellest muidugi varem ka kuulnud, aga ei olnud mõelnud, et mul peaks olema rohkem kui ühes kohas. Aga Orkuti puhul oli see olukord, et ma ei tahtnud mitte mingil juhul teha oma Rate.ee-sse kontot, et see tundus selline...mainstream valik. Ja otsustasin Orkuti kasuks, et ka maailmast osa saada. See oli mingis mõttes vist nagu alternatiiv...või ma ei tea, kui hull rebel ma nüüd olen tegelikult ((Naerab)).

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad? 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

Tähendab...Orkutist ma vaatan ainult väga harva seda, mis mul keskkooliga veel seotud on, meil on seal community ja siis aeg-ajalt kirjutatakse sinna midagi. Aga Facebooki login mitu korda päevas sisse.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Päevas alla tunni kindlasti. Ma olen hakanud mingeid videoid ka vaatama seal tegelikult nüüd...no nädalas siiski kaks kuni kolm tundi, ma pakuks.

9. Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

Rohkem ikka huvipõhiselt vaatan ikkagi kuidas teistel inimestel läheb et...ei oska nagu öelda, et kuidagi teistmoodi nagu aega peaks jagama või...

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No esiteks võib-olla siis teiste inimeste elu ja tegemiste kohta teada saamine selle avalehe kaudu ja spämmi tõrjumisega ka tegelikult.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Võib-olla peaksin mainima piltide vaatamist ja kommenteerimist, vähemalt Inglismaal ma tegin seda, sest seal oli see väga tähtis. Et natuke on võib-olla harjumus sisse jäänud praegu ka, et aeg-ajalt ikka vaatan, mis keegi üles on riputanud.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Võimalus olla oma tuttavatega kursis meeldibki, et... Ja tegelikult mulle meeldib ka, et ma saan seal samas neile ka kirju saata.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No see kõik, mis ma teen seal, mida ma saan kokku võtta selle nagu...sõprade elu ja tegemistega kursis olemisega, on nagu sõprade jaoks olemas olemine minu jaoks või... Et kui ma seal juba olen, siis ma peaks enda mainet nagu ka üleval hoidma, see eesmärk on vist ka. Ma küll ise ei kirjuta väga palju sinna aktiivselt nagu...ega see minu profiili jaoks vist kasulik ei ole...

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No seal on väga palju spämmi eks ole...igasugused mängud ja asjad ja igasugused kutsed jne jne jne. Ma võiksin sellesse ju sukelduda ja kogu mängu emotsionaalselt kaasa mängida, aga...ma ühesõnaga ei viitsi ja need mängud ja testid ja asjad on minu jaoks lihtsalt aja raiskamine.

Erinevad rakendused?

Neid ka ei kasuta üldse.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

((Mõtleb)) Ma ei teagi...pigem on see, et neid võimalusi võiks vähem olla, et ei oleks nii kirju kõik. Tegelikult noh, võimalused võiks olla, aga need võiks olla kusagil ära peidetud või nagu selline funktsioon, et saab ära peita asjad, mida ma ei kasuta. See oleks võib-olla midagi, mida nad saaks veel pakkuda.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Oleks vähem häirivat, ilmselt oleks siis närvikulu vähem vist, ilusam vaadata ka nagu ju.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Seesama Inglismaale õppima minemise asi oligi, et ma natuke kuulasin maad, et mis ma peaks teadma või tegema enne, kui sinna lähen pikemaks ajaks ikkagi ja no siis räägiti, et kõik toimub Facebookis põhimõtteliselt no ja siis mul polnud nagu suurt valikut, et teine variant oleks olnud lihtsalt üksi passida kogu aeg.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkut kasutamisest loobuda?

((Mõtleb)). No maitea, ega Orkutist ma täiesti pole loobunud ka, aga samas noh...seal ei ole midagi sellist minu meelest, mida Facebookis ei oleks, et nad ju kattuvad ja ma...ei tee asju topelt tavaliselt.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkulis?

Eee...ega ma ei teegi seal ju eriti palju, põhiliselt see uudisteleht või esileht ongi lahti ja sealt vaatan-loen. Orkutis oli mingisugune asi ka, kus näitas nagu sõprade uuendusi, aga see polnud päris nii, nagu Facebookis.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuli ees?

Facebookis uueneb info kiiremini, Orkutis ei ole seda uudisvoogu. Facebooki formaat on ilmselgelt parem.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

No põhimõtteliselt kõiki eesmärki, mis Orkutil minu jaoks olid, et ikka sõpradega kontaktis olemine ja siis on muidugi see ka, et välismaa sõpradega saan kontaktis olla.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Seal oli muusika tõmbamine veebist kuidagi paremini või lihtsam...aga nüüd on muusika tähtsus mu elus natuke väiksemaks ka jäänud et ma ei igatse seda tegelikult.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Ikka Inglismaale kolimise pärast ja kui tagasi tulin, siis ei olnudki üldse tunnet, et peaks selle konto ära kustutama või nii, et...

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

Kui oleks üks portaal, mis oleks mitmes mõttes lihtsam või lihtsamalt kasutatavam, et näiteks vanematel inimestel oleks või nagu nad saaks kiiremini harjuda selliste suhtluskeskkondadega, siis oleks neid ka rohkem veebis. Aga selles kohas ei tohiks olla üldse seda spämmi.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Vist mitte tegelikult.

Lisa 6. Intervjuu M5

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Kahes, mul on Orkutis veel vanast ajast eksle ja siis Facebookis

2. Mitut erinevat suhtlusportaali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3.

Milliseid?

No tegelikult vist kasutan mõlemat nagu, kuigi Facebooki ikka kordades rohkem.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaali(desse) profili looma?

Eks sõbrad ajendasid kunagi, sest nad rääkisid kogu aeg sellest, mis Orkutis toimub ja siis ma tegin ilmselt ka endale konto. Või ei oota, siis oli ju see, et ise ei saanudki teha, keegi pidi kutsuma. Tuleb meelde küll, palusin ühel sõbral ennast kutsuda ((Naerab)).

5. Kas erinevatesse portaalidesse profili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Mm...ilmselt mitte, väga erinevad kindlasti mitte.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad? 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

Ohhohhoo...no Facebooki ma kasutan ikka päris mitu korda nagu päevas, et...ta on mul tegelikult kogu aeg lahti ma arvan, kui ma interneti lähedal olen. Päris tihti siis vist, ma nii täpselt nagu ei oskagi öelda, sest päevad on ka erinevad...päevad ei ole vennad ((Naerab)).

Aga Orkutit?

Orkutis ma...pagan, ma ei teagi, vähem igatahes...no see võib olla siis kord nädalas äkki...

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Nagu minutites või?

Ilmselt oleks mõistlikum mõelda tundides.

Nojah, ilmselt küll, tegelikult mul kulub kindlasti nädalas mitu tundi. No päevas kõik need korrad, kui ma ainult korraks sisse login ja...eee...mul on nüüd see projekt ka veel et...jah, koos sellega olen ma mingi äkki ligi mingi...tund aega päevas on liiga palju või?

Nii, kuidas ise arvad.

Okei, et siis...no mingi kuus tundi nädalas vist tuleb ikka kokku, ma arvan...

9. Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

Ma Orkutis käin üldse nii vähe et...einoh, ma ei ütleks, et ma kuidagi seda aega nagu noh...jagama peaks nende vahel, sest ma ikkagi kasutan põhiliselt Facebooki.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Ma pean natuke mõtlema nüüd...

Mõtlen rahulikult.

((Mõtlen)) Ses suhtes, et praegu ma kasutan ilmselt seda Page'i asja ja ürituste tegemist, sest me oma selle projekti mõtlesime, et teeme nagu Facebookis ära või et nagu, teeme seal sellele reklaami, vaata kõik teevad praegu ju... noh et see on siis põhiline asi. Ja siis muidu vist on see, et vaatan-jälgin, mis teised teevad...

Kuidas?

Teen Facebooki lahti ja vaatan ((Naerab)). Et see mis seal avalehel on, selle kaudu nagu saangi selle info.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalides tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Seal on nagu päris palju asju, mida ma proovinud olen tegelikult....aa seda Facebooki sees saab neid kirju saata, seda ma kasutan küll aeg-ajalt no ja vahel olen mingeid mänge ka teinud ja neid mõttetuid asju seal, aga...ei ma vist väga palju rohkem ei teegi seal midagi.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Tegelikult see ürituste tegemine on päris äge ja nagu mulle isiklikult põnev sest noh...seal on nagu väike maitea, närvikõdi ka või maitea, et kes ikka tulevad ja kui palju inimesi tuleb, et see on suht fun mu meelest. Muud ma ei oskaks nagu välja tuua, et mis just eriti nagu meeldiks või...ebameeldivat on

suht vähe, no see, kui mingid mõttetud testid tulevad sinna avalehele, kui keegi on neid teinud. Ma ei saa üldse aru, miks inimesed neid teevad nii palju.

13. Milliseid eesmäärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Ma üritan praegu oma projekti promoda ja seda see täidabki, mida ma seal teen, et Facebook või noh, vähemalt peaks täitma nagu teoorias. Aga siamaani need kaks asja, mis me korraldasime on päris hästi välja kukkunud minu meelest. Aga isiklikus mõttes on ka Facebook tähtis nagu sõprade jälgimise koha pealt...ma ise vist väga palju ei postita asju sest noh aega ei ole nagu selleks või ma ei teagi...ei viitsi väga seda teha.

Aga soovid sõprade tegemistega kursis olla?

Jah.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

((Mõtleb)) Saad sa mind aidata äkki, et mis võimalused seal üldse on?

Näiteks Facebook Chat ja erinevad rakendused, mida igaiüks teha võib, ja...

Aa vot seda Chat'i olen küll vist ainult ühe korra kunagi kasutanud, see oli küll täiesti mõttetu asi, sest ma kasutan Skype'i kogu aeg ja MSNi ka kui ei ole neid inimesi mul Skype'is.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Tegelikult ma ühe asja peale olen mõelnud küll, sest seda ma tahaks nagu näha Facebookis näiteks, et oleks just selline nagu...võimalus või funktsioon, et saad oma aega planeerida või nagu mingi kalender või koos meeldetuletustega ja nii, see oleks täiega kasulik, ma arvan.

16. Milliseid eesmäärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Saakski oma aega planeerida sealsamas, kus ma inimestega suhtlen nagu noh ja see äkki tõstaks mu mingi ajakasutamise...ee...efektiivsust on vist see sõna, mida ma otsin.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Seesama põhjus oli, et sõbrad hakkasid sellest rääkima ja mõtlesin, et peaks ka siis proovima, kui kõik seal on.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Facebook sobis mulle paremini, ma tunnen, et see on palju nagu...pädevam koht, kus suhelda inimestega. Orkutis oli tore mõnda aega, aga seal ei ole enam midagi sellist, mida Facebookis poleks minu meelest. Välja arvatud see uus suurepärane disain ((Naerab)).

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Kõik võimalused meeldivad...no see Events'ide tegemine on väga hea asi minu jaoks praegu, ütleme siis selle, kui sobib... Orkutis ma ei tea, kas see oli või mitte, võis vist isegi olla.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Kõik on paremini seal ((Naerab)). Facebookis toimub kõik kuidagi tihedamalt ja kogu aeg nagu midagi muutub ja liigub, et...see oleks nagu reaalajas, samas ekraanil. Orkutis passisid sama pilti mitu päeva.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Kõiki neid, millest me juba rääkinud oleme, et oma üritusi saan paremini promoda ja sõpradega ka paremini ja rohkem suhelda ja nemad minuga.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Mmm... ega ma ei oska küll midagi sellist praegu välja tuua otseselt... võib-olla... ei ei, siiski mitte. Ei tea midagi sellist.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

No kõik hakkasid seda kasutama, sõbrad ja tuttavad, muud põhjust nagu ei olegi...mina ei tea, miks nad just umbes aasta tagasi sinna läksid ((Naerab)).

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

No kui...hm...paneb mõtlema, ma ei oska nagu hoobilt niimoodi öelda praegu... no eks seal peab ikka ka palju mu sõpru olema ja tuttavaid ja... siis läheks sõprade pärast küll ilmselt või vähemalt hoiaks korraga mitut nagu portaali või asja....

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Ei oska midagi rohkem öelda vist.

Lisa 7. Intervjuu M6

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Hetkel on mul konto ainult Facebookis...varem oli Orkutis ka.

2. Mitut erinevat suhtlusportaaali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut?

Ainult ühte kasutangi.. Läbi selle saan kõik vajalikud asjad aetud ja ei lähe kõik liialt keeruliseks ja kirjuks nagu.

3. Milliseid?

Facebooki.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaaali(desse) profiili looma?

Peamiselt ikka see, et ma tahtsin toimuvaga kursis olla. Noh mul on see.. olen õpin Helsingis praegu ja seal soomlased... Neil on kõigil Facebook. Kui mul ei oleks, jääksin üritustest ja uudistest ilma, ei saaks neist teada nagu.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Facebooki konto saigi loodud sel samal lihtsal eesmärgil, et Soomes on kõigil seal konto. Paljudel vanemate generatsioonide esindajatel on ka ja.. Saab oma sotsiaalset võrgustikku kõige lihtsamalt hallata seal. Lisaks on Soomes selline asi, et asjad töötavad nagu.. Elu on Event-i-põhine ja nendest osavõtmiseks tuleb panna "Attend".

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaaale kasutad?

Kui ma arvuti taga olen, siis olen ma nagu kogu aeg seal, see on mul taustal nagu... Reaalselt kasutan siis, kui keegi minuga Chatis rääkima tuleb või... või... kiri mõne huvitava teatega saabub, siis ma loen.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Iga päev paar tundi ikka vist... Oleneb ju päevast, aga mingi paar ikka jah. No nädalas siis mingi 14 tundi vä?

9. Kui kasutad mitut portaaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Kõige tihemini... Vist Chati võimalust... Väga tähtsad on kutsed üritustele, sest Helsingis noh... Võin vist öelda, et Helsingi suuruses linnas ei oskaks nagu orienteeruda.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Facebookis olen liitunud nende Fan Page'ide ja Groupidega... Nendega on see, et saab nagu huvitavate asjadega kursis püsida ja nii...

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No need meeldivadki, mis ma enne ütlesin, et... Okei, Page'id ja Groupid on mul pigem nagu.. Noh, ma ise ei kirjuta sinna peaaegu kunagi midagi... Oma sõna sekka ütlen ainult intiimsemates kogukondades. Vahel on tore olla mõne eriti mõttetu kogukonna liige, näiteks Kas see kurk saab rohkem hääli kui Edgar Savisaar? Ja nii edasi.. No ja siis veel... Vaatan pilte ja seda, kuidas turundust tehakse nagu...

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Eesmärgid.. No... Eelkõige ikkagi informatsiooni saamine ja sõpradega ühenduses olemine. Ikka vaatad vahel onju, et millisest üritusest üks või teine osa võtab või mis tal parasjagu öelda on... Lisaks siis ka erinevad... Erinevate kogukondade või meelepärase toodete ja teenuste Fan Page'ide uudistest ja kampaaniatest osa saamine ja... Nii ongi vist jah.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Ma pole veel kordagi ühegi mängu ohvriks sattunud ((Naerab)).. Enamikele mingitele väikestele programmijuppidele olen ei öelnud... Aga noh... Samas üksikuid teste olen täitnud küll.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Mmm... ((Paus)) Äge oleks, kui kõik inimesed kasutaksid üht ja sama suhtlusportali... Ma näiteks tean mitmeid, kes kasutavad ainult Orkutit, mitte Facebooki... nii et need lülid jäävad sotsiaalses võrgustikus nagu puudu või... kadunuks. Pikemas perspektiivis võib arvata, et see isegi võib tähendada ka

sidemete katkemist. No kui just parima sõbraga tegemist pole või midagi sellist.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Ee... Annaks hea ülevaate nagu... Oma sotsiaalsest võrgustikust ning oleks võimalik paremini hallata kõike ümbritsevat.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Üks põhjus oligi, et Soome kolides ei olnud ee.. ei leidnud ma kedagi... tähendab, keegi polnud Orkutist isegi mitte kuulnud.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Selsamal põhjusel... Orkutist loobusin lihtsalt enda jaoks nagu mugavuse mõttes, paljudel on ka Eestis Facebooki konto ju.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Facebooki kasuks räägib kindlasti Events'ide rohke kasutus ja noh... Orkutis ma ei mäleta, et seda võimalust nii ohtralt oleks kasutatud... Aga olemas vist siiski oli?

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Noo... Facebook on tegelikult tehniliselt tunduvalt läbimõeldum ning sisaldab suhteliselt kõikemõeldavat, mida ühes suhtlusportaalis olema peaks. Orkuti miinuseks on selle vähene tuntus väljaspool Eestit ja siis neid igast... Türgit, Indiat ee... Brasiiliat, eks.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?
Võiks vist öelda, et ühendab nagu palju suuremat osa sõpruskonnast.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Orkut oli kasutajasõbralikum... Noh ma seda uut versiooni ei tea, missuguseks ta kujunenud on ja siis veel et Facebook oli alguses väheke kõhedam ning keerulisem. Ma arvan, et kui ... kui ära harjuda, pole vahet.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

See Soome värk ikkagi.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

((Paus)) No kui... kui tuleb midagi... innovaatisemat ja populaarsemat. Näiteks mingi uudisteportaali ja suhtluskeskkonna sümbioos oleks päris okei asi.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Tegelt ma arvan, et kõik sai öeldud... Arvan, et Eesti läks selle Orkuti fännamisega ju nagunii väheke rappa, nii et küllap õige pea vahetatakse Orkut Facebooki vastu välja.

Lisa 8. Intervjuu M7

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Kahes, Orkut ja Facebook.

2. Mitut erinevat suhtlusportaaali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3.

Milliseid?

Reaalselt ühte, Facebooki.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaaali(desse) profiili looma?

Orkutis siis kunagi...sotsiaalne läbikäimine sõpradega, teiste inimeste...ütleme stiimul teiste inimeste poolt sellega liitumiseks. Tundus huvitav.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Ei.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaaale kasutad? 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

Facebooki...(Paus)...neli-viis korda peavas login sisse. Orkutisse heal juhul korra päevas. Heal juhul.

Keskmiselt siis?

Mõni kord nädala jooksul Orkutis, rohkem mitte. Facebooki kõvasti rohkem.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub? Just siis, kui sa teed seal midagi.

À la piltide vaatamine, kommenteerimine...Orkutis viis minutit nädalas, mitte rohkem. Facebook ma arvan siuke kõik kokku kaks-kolm tundi võib-olla nädalas võib-olla.

9. Kui kasutad mitut portaaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

Ei jaga kuidagi teadlikult.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa? Neid võimalusi on hästi palju, eks. Mida sa kõige rohkem teed?

Jälgin uusi postitaid pilte, informatsioone, kommenteerin endale huvipakkuvaid staatuseid teiste inimeste poolt.

See on siis uudisvoo jälgimine?

Uudisvoo jälgimine, täpselt. Ja aeg-ajalt huvi pärast külastan mingeid profile, et teada saada, millega nad siis nüüd tegelevad.

11. Millega Sa veel suhtlusportaaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Teste ei tee. Minimaalselt kasutan Facebooki Chat'i, minimaalselt võin öelda... teste üldse ei tee...

Miks?

Ma leian, et need on absurdsed.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Eriti meeldiks... ohhohhoo... eriti võib-olla meeldib kommenteerida värvikaid hetki teiste inimeste postituses või pilte, mis toovad esile meeldivad mälestusi. Eriti ei meeldi inimesed, kes rämpspostitavad mind oma Mafia Wars'ide ja Farmville'idega.

Tead, et saad neid peita?

Tean, aga enne ikkagi postitasid.

13. Milliseid eesmäärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Eesmärk? Ütleme nii, et meeldetuletus antud indiviididele, kes on selle uudise...staatust uuendanud pildi üles laadinud või uudisnivoo n-ö värskendamisel tekkinud muudatus. Nendega on lõbus, nende esile toomine just, et teinekordki nendega kohtuda. Et ei ole jäänud ükskõikseks inimeste suhtes. Ja siis teataval määral ka igavusest tulenev ajaviitmisvõimalus.

Kas meelelahutusel on ka mingi roll?

Meelelahutusel on Facebookis väga minimaalne roll, pigem on ikkagi...uurid ikka teiste inimeste elulugu...noh elu kohta, kuidas läheb, mis toimub, ütleme nii.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Testid näiteks, nagu ma juba mainisin. Igasuguseid imelikke Application'eid ka ei kasuta.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Facebookil on küllaltki...võib-olla Facebookil võiksid esile tuua rohkem selliseid konkreetseid variante, millest osa võtta, mitte nii hädaseks jääda...need reklaamid ei paku nii palju huvi. Ma ei oska hetkel öelda, mida sinna juurde oleks vaja...niigi on informatsiooni üleküllus seal ja testid ja mängud ja mis iganes. mis inimestele meeldiks.

Tahaksid midagi konkreetsemat? Et asi näeks välja konkreetsem?

See võiks konkreetsem välja näha nendele inimestele, kes seda soovivad.

16. Milliseid eesmärgesid need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Et need inimesed, kes sooviksid midagi konkreetsemat, et neil oleks meeldiv, parem olla seal keskkonnas, et oleks variandid, millega tutvuda.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Ausalt, sõprade pinda käimise tõttu, ütleme nii.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda või seda vähendada? Miks niimoodi läks?

Orkut... Facebook on globaalsem, ta pakub võimalusi. Orkut on küll teatud määral lihtsam, kuid seal puudub võimalus midagi teha või üldse nagu...ta väga vähe hakkas lõpus erinema peaaegu Rate'ist...seal inimesed upload'isid pilte ja kommenteerisid ja oligi kõik. Lisaks mul viskas ülimalt üle Orkutisse laetud beebipildid.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Absoluutselt mitte.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Ta on laiem ja kandepinnaga. Ta mugavuse koha pealt ma nüüd ei ütleks võib-olla ses suhtes, et Orkutis saaks ka kindlasti kirjutada, aga ütleme nii, et ühel hetkel kui see uus Orkut hakkas meenutama Facebooki, siis jäi mulje, et uppuvat laeva üritati päästa mõttetult. Facebooki eelised ongi täpselt tema...ta on suutnud kontaktid sinuni tuua ja nende jälgimisvõimalus on palju mugavam. Kuigi Orkut on üritanud midagi analoogset teha, siis on see täiesti mõttetu ja ei anna võrreldagi.

21. Milliseid eesmärgesid täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Sõpradega suhtlemine ning nende...okei, ütleme, et suhtlemine on...suhtlemine, kui väga laias kontekstis, ma ei hakka täpsemaks minema. Sõprade-tuttavatega suhtlemine, nende kursis hoidmine ja olemine, üritustest teavitamine, kampaaniatest teada saamine jne jne jne. Sealt on juba võimalik airBalticust sooduspileteid saada, tasuta kinopileteid, jumal teab mida.

Facebook toob selle kõik sinuni paremini?

Võrreldes Orkutiga, siis Facebook toob ja Orkut ei toogi seda.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Orkutis oli üks asi parem. Kui seal loodi kommuun, siis ta teataval määral oli paremini jälgitavam, kui sa ise seda soovisid. Facebookis pidevalt kas tahad seda meili saada...ma ei viitsi neid meile kogu aeg saada. Võib-olla kommuunide postituste jälgimine oli konkreetsem seal, kui sind huvitas mingi kindel nagu tegevus seal. Ka Facebooki variant on täiesti vastuvõetav. Ma ei näe ühtki põhjust, miks peaks Orkut antud kujul väga kaua enam eksisteerima.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Facebook domineeris...ütleme nii, et kusagil aasta tagasi hakkasin seda intensiivselt kasutama, sest väga palju tuttavaid, kes ei ole Eesti päritoluga...õnneks ei ole Brasiiliast, Pakistanist ega Iraanist, olid olemas Facebookis. Kui sa soovisid nendega suhelda, lähemalt huvi tunda, siis varem või hiljem tuli teha see account antud keskkonda. Ja nii ta läks edasi. Üks soovitus viis teiseni, sealt toimus järjekordne ütleme niimoodi jagunemine kahes suunas, siis jälle kahes suunas, niimoodi ta hargnes.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

See on väga raske praegu kommenteerida. Kui Facebookis tekiks siuke viga, mida on võimatu lahendada, kui...ütleme nii, et praegu Facebookis on juba tekkinud üks viga, mida ma tahaksin ise parandada. Aga...((paus))...Seda on väga raske ette näha, kuna seda portaali kasutatakse tunduvalt rohkem, kui Orkutit.

See võib olla mingisugune imaginaarne portaal olla.

No olgu, kui imaginaarne siis ta peaks...ulmemaailmas rääkides...ma loodan, et mul kunagi ei ole nii vähe elu, et ma peaks laskuma mingisugustesse

virtuaalsetesse 3D Chatroom'idesse, et paned mingi kiivri pähe...vot siis võib-olla, aga praegusel kujul on ta täiesti sufficient.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Ei ole, aga ma soovitan loobuda Orkutist.

Lisa 9. Intervjuu N1

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalil Sul kasutajakonto on?

Kahes.

Ainult kahes?

Jah.

Ok. Kindel, et rohkem ei ole?

Twitteris on, aga seda kasutan ma väga minimaalselt. Ei olnud praegu meele ka, et mul see on.

Ok.

Mhmm.

2. Mitut erinevat suhtlusportaalil Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut?

Reaalselt, nagu asja eest kasutan ma kahte. Twitteris käin ma vahel, vaatan. Vaatamas.

Miks mitut?

Pigem ma kasutasin enne ühte ja siis avastasin, et Facebook on natukene rohkem asja eest kui Orkut ja Orkut on mul jäänud nüüd. Seda ma.. see on ka niimoodi.. kõrvaline.

Ok. 4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalil(desse) profiili looma?

Mmm pigem jah, võimalus ikkagi suhelda sõpradega, kellega mul võib-olla ei ole isegi muid kontakte... Ja leida kõik oma vanad klassikaaslased üles ja.. ja.. Avastada uusi ja liituda *community*'tega ja... ja oma arvamuse avaldamine ja ja...

Mhm, ok. 5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Ei.

Ok. 5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad?

Vähemalt korra päevas.

Mhm. 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi?

Facebooki tihedamini.

Mhm. 8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

((Mõtleb))

Ilmselt on see tundides?

Mhm. No seda oleks kõige parem tehagi võtta Facebook lahti ja võtta see... võimalus mis seal on, et palju ma veedan aega Facebookis.

On selline võimalus? Kas see on mingisugune test?

Ta arvutab välja selle lihtsalt, kaua sa sees vist oled või mida iganes.

Ok.

Seda ma ei oska päriselt öelda, sest seal on vahe, kas ta on mul taustal kuskil sees või kas ma olen seal *actually* sees vaatan mingeid asju.

Ma seda actually-aega tahakski teada tegelikult. Võid hinnanguliselt öelda.

Ütlengi. Arvan, et mingi vähemalt tund päevas kokku nagu. Ehk siis 7 tundi nädalas.

Mhm, ok. 9. Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad? Kas sa mitut portaali korraga ka kasutad?

Mis täpsemalt küsimus oli, ma ei saanud aru.

Näiteks: sul on lahti nii Orkut kui Facebook.

Jaa.

On selliseid hetki? Kuidas sa nende kasutamiseks kuluvat aega siis jagad?

Mmm... Samas mul ei ole ju ette antud mingi täpne aeg kaua ma võin seal olla, et ma niimoodi ei jaga. Mul on see, et kui mul on vaja üks asi. Mul on Orkutis teatud oma kursaõed näiteks, mitte kursaõed, mingi noh kooliõed kellelt mul on vaja mingit informatsiooni siis ma kirjutan neile seal ja siis ma olen Facebookis jälle ja siis Facebookis samamoodi on mul seal natuke rohkem neid kellega ma käin läbi.

Seega põhimõtteliselt vaheldumisi, vastavalt vajadusele?

Jah.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? laias suhtlemine. Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

(5)... suhtlemine...

Ok, aga suhtlemiseks on erinevaid variante.

Etnagu et kas...

Orkutis on näiteks skräppimine, communityd, Facebookis näiteks kirjutad seinale või saadad kirju, vaatad pilte, käid page'idel jne.

Ja siis panen „like“, see on ka ka suhtlemine... Tegelikult ma suhtlen inimestega nii, et ma vaatan „*Enemy of the Day'd*“ ja siis annan inimestele teada, kes on mu *enemy'd* täna. See ongi mu suhtlemine, ma rohkem ei tee midagi seal.

Tegelikult?

Ei (naerab). Tegelikult ma ikka kirjutan ka veits nagu.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa? Mängud, testid, videod, pildid?

Väga ei viitsi.

Mis sa veel teed suhtlusportaalis?

Loon libakontosid ja siis teen nalja seal.

Tegelikult?

Kas ma võin seda öelda, et *Rate's* ma pole ise olnud, aga minul.. ma olen seal ütleme niimoodi 20% osalusega kolmekesi olime ühes libakonto.. autorid. Iseloomustus oli: jumala kingitus kõigile naistele maa peal. Ja siis tegime nalja.

OK...

Aga seda ma olen ainult korra elus teinud, ma rohkem ei tee, luban.

Ühesõnaga praegu enam ei tee seda?

Ei, aga kunagi olen. Samas ma ei saa aru, kas see läheb ka suhtluse alla kui ma vaatan pilte?

12 Võib- olla on see parem küsimus: Millised tegevused Sulle neis meeldivad?

Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mulle meeldib pilte vaadata.. ja siis tihti postitatakse seal mingeid videosid, mis inimestele meeldivad. Kuulan-vaatan, kas on hea. Siis panen „*unlike*“.

Mhm.

Mhm. Ja... meeldib inimestele mingi keset ööd lampi kirjutada midagi... siis... siis mulle meeldib leida „*Enemy of the day*“.

Ühesõnaga kasutad aplikatsiooni siiski ka?

Ikka vahel küll.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad?

Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Saan teada enda kohta rohkem informatsiooni.

Enda kohta?

Seal on näiteks Hiina astroloogia. Sain teada, et ma olen tulejānes.

Olgu.

Hot hot hot spicy... ei tegelikult. See on ikkagi ju täiesti ajaveetmis... kuidas aega veeta, kui ma ei viitsi õppida, siis on palju huvitavam teha mingeid naljakaid teste.

Pigem on see siis asendustegevus?

Jah. Tegelt see on halb, Facebook tuleks kinni panna.

Ok. Aga kui sõpradele kirjutad, kas kommenteerid ka pilte?

On ette tulnud küll. Ma teen seda, kui ma tunnen, et seda vaja on. Paus. Saadan pilte...

Mismoodi see käib?

Lähed inimese profiili peale ja paned 'add photo'.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalid, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa? Orkutit kasutad ainult koolikaaslastega info vahetamiseks?

Jah ja kellegi sünnipäevade teadasaamiseks. Mis seal on, mida ma nii kui nii ei kasuta ikkagi vä? No minu arust Orkuti puhul on jumala lollakad need, mis on Facebookist üle võetud, et seal on nagu ka et saab igast mingeid.. asju teha.

Millised need asjad on?

No kas või no see... Seal on ka need asjad, et kus sa käinud oled, saad panna mingid lipukesed või sul on see, et palju sa tead maailmast.. pole väga uurinud süübinud sinna.. mingid naljakad aplikatsioonid on.

Aga Facebookis?

Facebookis... Aa mingid *Notes*.. neid ma ei kasuta. Vot.

OK

Pokkerit ma ka ei mängi seal.

OK

„Mafia Wars“ ka.. mängud on täiega lollakad seal. Kuigi pean tunnistama, et ühte maailma astusin korra sisse.

Aga sa ei tegele sellega aktiivselt?

Mkm.

Sest?

Sest tundub ülimõttetu. Ja nõuab rohkem aega kui näiteks niisama Facebookis „chillimine“, kuna sealt saab siis kohe minna edasi selle peale mida sul on vaja teha jälle. .

15. Mhm. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Peale selle mida nad juba pakuvad?

Mhm, midagi uut.

Selle idee müüd Facebookiile maha nüüd või? Ma ei saa öelda, see on konfidentsiaalne.

Ma arvan, et nad mõtlevad ise ka asju välja, pakkuma ma ei lähe.

Aga ma oma seda kõige paremat ideed ei saa ära öelda.

Miks?

Ei saa.. Ma kavatsen selle ise programmeerida valmis.

Ok, huvitav. Kas peale selle veel midagi on?

Ma ei tea, kohe ei hüppa pähe. Aga mingi.. nüüd on puutetundlikud ekraaniga arvutid onju. Siis seal võiks kuidagi neid sõrmejälgi lugeda, et ei peaks kogu aeg logima sisse. Näiteks praegu tuli selline idee.

Ok.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Sest mul oli augustikuus igav. Ja ((naerab)) sõber kutsus mind sinna ja siis ma mingi okei.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

See oli kuidagi suurem ja huvitavam ja see on palju info on palju paremini kättesaadavam, kui Orkutis. Ehk siis praegusel ajal kui info on nii vajalik ja aega on vähe, siis see on päris hea.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

No ongi see et ma saan nagu.. mingi inimese kohta informatsiooni või üldse mis ta teeb. Ja ma ei pea mingi minema tema kontole ja.. mingi.. vaatama kõike mingi ja maitea otsima kuskilt x kohtadest, vaid tal on seal otse kõik nagu tema seal profiili peal olemas, mis ta on teinud. Ja siis see, et järjest

tulebki informatsioon niimoodi sinu sellele.. avaleheküljele mida iganes. Ja lisaks on kõik need ägedad internetikampaaniad. Et kui sa liitud mingi asjaga, siis sa saad võita mingeid asju. Ma olen juba 2x2 piletit võitnud.. kontsertidele.

Ok, kas need võimalused olid Orkutis ka?

Ei. Minu teada ei olnud. Kuigi viimasel ajal hakkas Orkut jah uuenema, et sinna kõrvale tulid mingid kuulutused ja asjad.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees? Saime teada, et põhimõtteliselt kasutajaliides on palju parem ja tõhusam?

Jah.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Ajasisustamisvõimalust.

22. Ok. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Võib-olla samas nagu.. kuigi ma enne ütlesin, et see oli nagu Facebook tundus nagu palju suurem uououou aga Orkut oli hästi lihtne, vaata kõik on nagu olemas sa täpselt tead, mis kõik on, mitte et kõik on hästi segamini nagu Facebookis. Võib-olla see *community*'te asjad ka, et seal on nagu täpselt *community*'d olemas ja selle all on veel mingid asjad. Mingisugused noh.. mis need topic'ud seal on nagu. Minu meelest Facebookis sellist asja ei ole.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Mmm-mh-mm.. lihtsalt.

Mismõttes?

Igav oli.

Sõber kutsus ka?

Jah.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

See, kui ma kodus panen mingid prillid ette ja siis ma olengi mingi virtuaalsoonis kus ma saangi *actually* mingi suhelda inimestega.

Kas kellegi eeskuju ajendas sind ka keskkondi vahetama?

Mkm.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Facebookisinine on ilusam, kui Orkutisinine.

Lisa 10. Intervjuu N2

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Kahes.

Need on?

Orkut ja Facebook. Rate mul oli ka kunagi, aga enam ei ole, et ühel hetkel kolisin Rate'ist üle Orkutisse ja mingi hetk tuli Facebook mängu.

2. Mitut erinevat suhtlusportaali Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Kusjuures oligi et vahepeal oli see, et ma kasutasin ainult Orkutit ja nüüd on jällegi see, et kuna ka eestlased hakkavad üle kolima Facebooki, siis ma viimasel ajal olen kasutanud rohkem Facebooki nii suhtluseks kui muidu. Et kui ma peaks näiteks üles laadima, siis ikkagi ka Facebooki.

Aga Orkutis teed ka midagi?

Ma ei tea, kas see on harjumusest või millest, aga jah, ma vaatan sinna ka.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaali(desse) profiili looma?

See on hea küsimus selles mõttes, et ma tõenäoliselt pean ütlema selle klišeeväljendi, et kui sind ei ole nendes suhtlusportaalides, siis sind ei ole olemas. Tõenäoliselt peaaegu kõik vist ütlevad selle vastuse, aga nii see paraku on et...ja pealegi on see, et ega ta ju tükkki küljest ei võta. Kusjuures ma arvan, et miks ma tookord oma konto tegin ja mis ma nüüd arvan, olles selle asja sees ja teades, mida ta annab, annaksin ma ilmselt erineva vastuse. Nüüd on tekkinud nagu väga suur põhjendus, aga tookord tõenäoliselt sõbrad reklaamisid ja tekkis kohe see tunne.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad? Orkutit ja Facebooki? 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

Orkutis ma olen nüüd pigem nagu jälgija. Tegelikult ei ole raske klikata Orkut.com ja käia sealt läbi. Ma iga päev käin sealt läbi, veedan umbes paar minutit, vaatan üle, kes on uusi pilte pannud ja lähen välja. Facebookis ma käin isegi mitu korda päevas juba sellepärast, et mulle tuleb meili peale alati teade, kui keegi on mulle kas sõnumi saatnud või midagi kirjutanud ja siis ma saan kohe käia ja kontrollida. Mõlemaid suhtlusportaale kasutan seega igapäevaselt, aga Facebookis rohkem.

8. *Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub? Siin ei loe see, kui portaal sul brauseris taustal lahti on.*

Kusjuures see aeg ei olegi väga pikk iseenesest, et...et tõesti pigem on just see, et ma loen seda Facebooki nagu lehte, uudiseid, ma loen kiiresti läbi. See kui palju ma ise panustan sinna nüüd mingisuguse kirjaga vms, seda on palju vähem. Ma kujutan ette, et päevane aeg, kui ma seal olen kõigi lugemiste ja asjadega ja see, et mõnede inimestega ma ei meili, vaid kirjutan läbi Facebooki, siis ma arvan, et päevas keskmiselt 15-20 minutit.

See teeb siis umbes kaks kuni kolm tundi nädalas umbes?

Võib-olla tõesti, kui arvutama hakata. Kui kellelegi kirja kirjutan, siis võib sessioon ka pikemaks kujuneda.

9. *Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?*

Ma arvan, et ma ei peagi üldse aega jagama nende kahe vahel, sest minu jaoks on Orkut...minu jaoks nagu uppuv laev hetkel, nagu vist tegelikult kogu Eesti jaoks. Iseenesest ma ise ennustaks, et aasta pärast on Orkuti kasutajaid palju vähem ja ka minu jaoks Orkut on olemas praegu ainult selleks, et paljud inimesed ei ole Facebooki üle kolunud. Seetõttu ma ähvardan sealt n-ö lahkuda ja käin seal ainult korra. Et Facebook on ikkagi põhiline. Mul ei tule isegi tunnet, et ma peaks aega planeerima või jagama.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. *Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

11. *Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?*

Seal ongi et viimasel ajal on Facebooki igast mängud tulnud ja need testid jne, et ausalt öeldes nende mängudega ma ei tegele ja neid teste teen ainult siis, kui uudiste alla tuleb, et keegi on mingi väga huvitava testi teinud. Mulle meeldib lugeda, mida inimesed on teinud ja...ja siis on muidugi need personaalsed message'id, mida keegi teine ei näe, et neid ma kirjutan ka päris palju. Ehk ongi siis Wall-to-Wall nii failide jagamine kui ka siis igapäevane infojagamine ja siis need message'id.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mida ma tihti ei tee, aga mida mulle meeldib teha, on see, et ma kirjutan omaale staatuse. Et mida ma mõtlen või nii. Vahel lööb nagu pirm sarama, et vot, seda tahaks jagada ja lihtsalt see, et sul on võimalik see sinna panna ja siis sa tead, et sul on nii ja nii mitu sõpru ja üsna paljud külastavad seda Facebooki ja siis nad kõik saavad naerda või siis mingi elamuse või mingi teadmise, et see mulle meeldib kõige rohkem.

Ja sellele tuleb ka tagasiside?

Jah.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Ma leian, et terve see Facebook kindlasti rohkem kui Orkut, nagu ma mainisin ta ongi nagu leht. Mina näen, et Facebook ongi põhiliselt nagu uudised ja n-ö sõprade vahelised uudised ja samamoodi siis see staatuse kirjutamine see ongi omamoodi uudis. Mõni inimene jätab alati endast väga müstilise mulje, kirjutavad mingi ühe sõna ainult näiteks, millest väga vähesed saavad aru, või midagi, aga minu eesmärk on eelkõige siis n-ö anda mingit informatsioon edasi nii, et võimalikult paljud aru saavad. Seetõttu ma kirjutan tihti inglise keeles, sest mul on palju välismaiseid tuttavaid ja mõnikord ma eelistan sellepärast inglise keeles kirjutada.

Kas see on siis ka sõprade eludega kursis olemine ja see, et nemad oleksid sinu eluga kursis?

Jah. Jah.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Üldiselt kui nii hakata mõtlema, siis olen ma tõenäoliselt üsna primitiivne Facebooki kasutaja. Ma tõesti kasutan neid...siis rakendusi, mis noh ongi et...suhtlemiseks. Et ma tõesti ma ei mängi väga palju seal keskkonnas ja ma ei teagi mis seal veel on igasuguseid asju tegelikult.

Meeletult palju on kolmandate osapoolte loodud rakendusi, näiteks Facebook Notes, Chat...

Ahjaa, jaa. Oli aeg, kui kasutasin Chat'i päris palju. Facebook Chat on selline koht, kus võiks rääkida ka selliste inimestega, keda MSNi ei lisaks.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Mul võib-olla praegu kohe ette ei tule, mida nad lisada võiks. Ma arvan, et nad peaks ettevaatlikult enne kaaluma, kui nad midagi lisama hakkavad, et nad liiga palju rämpsu ei tekitaks. Võib-olla tõesti võiks siis Chat'i osa täiendada, tekitada lisavõimalusi. Ja võib-olla selle Facebooki sidumine igasuguste muude eluvaldkondadega, firmad näiteks tegutsevad juba seal. Iseenesest saaks Facebooki terve universumi tõmmata ju.

16. Milliseid eesmäärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

Tegelikult kui nii hakata mõtlema, siis põhimõtteliselt Facebook võiks lihtsalt matkida, olla internetis olev versioon meie postmodernistlikust globaalküläst, kus lihtsalt kõik on olemas. Ja et siis muidugi hakkaks pihta selline arutelu, et mida see teeks maailmale, millised on need head ja vead...no ma niimoodi linnulennult kohe ei oskaks öelda... ilmselt kohe see teema, et kas meil siis üldse privaatsust on.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Minu puhul see on lihtsam kui võib-olla mõnel teisel põhjendada, sest...mul oli Orkut mida ma kogu aeg kasutasin ja kui ma läksin Hollandisse turistina, siis ma tutvusin seal inglise tüdrukutega, kes ütlesid mulle, et tee oma Facebook, et saame siis ühendust pidada. Mul oli Facebook olemas siis, aga kolme-nelja sõbra pärast seda ei kasutanud väga. Läksin siis Erasmusega Hollandisse ja terve elu käis Facebookis, ausõna. Suhtlemine käis läbi Facebook Chat'i. Ma ei kujutaks ette oma Erasmuse vahetusõpilase elu ilma Facebookita. See sai nii igapäevaseks see Facebooki kasutamine seal, et ma tulin tagasi ja siin on ka see tendents, et inimesed üha rohkem ja rohkem lisavad ennast Facebooki ka Eestis. Ühesõnaga see on mulle jäänud, lihtsalt juurdus sisse.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Vot selles mõttes see Eesti kontekstis ongi praegu selline rahvaste ränne. Kolivad Facebooki vaikselt, kustutavad oma Orkuti kontosid või siis

planeerivad pidusid, kus koos vajutatakse „Delete“-nupule. Siin oli paar kuud selline absurdne olukord, et inimesed ei teadnud, kumba portaali peaks sõbrakutse saatma. Et keegi lisab sind Facebookis ja puhtast solidaarsusest lisad ta Orkutis vastu nagu ((Naerab)).

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Kusjuures olid. Näiteks see staatus on üks kõige ägedamaid asju. Aga see, et ta Orkutis olemas on, ei tähenda, et see toimiks. Need asjad on nagu olemas, aga nad ei toimi Orkutis, nad jätavad inimesed külmaks.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees?

Kui ma lisasin ennast Facebooki, siis mulle ei tundunud, et seal oleks lihtne orienteeruda. Kõik see Wall ja nii palju uusi mõisteid jne. Iseenesest nad said kiiresti selgeks. Ma usun, et mul oli Orkutiga sama asi alguses, et pidi avastama, aru saama. Ei saa vist öelda, et üks või teine oleks visuaalses mõttes keerulisem, et üks on Windows ja teine on Mac. Aga Facebooki puhul on juba ammu see, et ta on ülemaailmne, kõik ameeriklased on seal, terve Lääne-Euroopa on seal. Orkutis on nagu n-ö eestlased, brasiillased ja türklased. Ja midagi siiski on... midagi sellist...mis sõna see on...nagu unconscious.. midagi, mida ma suuda endale teadvustada, et Facebookis on lihtsalt kihvtim. Maitea siis kas nagu visuaalselt või ta on mingit pidi lihtsam.

Kas see võib olla seotud sellega, et Orkutil ei ole pidevalt uuenevat uudisvoogu ja ta on palju staatilisem?

Jah...et noh nagu ma võrdlesin Facebooki n-ö ajalehega, siis Facebookil ongi uhkem see esilehekülj siis. Aa üks asi veel. Et Orkut justkui paneb rohkem rõhku sellele, et kui sa teed inimese lehekülje lahti, siis ta rõhub sellele, et ta saaks ennast ise kiita, et kui tark ma olen ja mis raamatud mulle meeldivad jne. Aga Facebookis on inimeste lehel alguses Wall.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut? 22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Tõenäoliselt ongi enese näitamine, sest Orkutis on ikkagi rohkem see, et sa valid ise need pildid, mis üles lähevad. Aga Facebookis on see tag'imine... see on kuidagi võimsam see tag'imine, et Facebook kuidagi provotseerib neid pilte massiliselt üles panema, albumitena see üritus ja see üritus ja see üritus ja

vähemalt Erasmuse ajal oli nii oluline, et kõik oleks tag'itud viimse pildini, see oli nii tähtis. Me tegime mõnikord pühapäevasid, kus me lihtsalt tag'isime ja panime pilte üles...sest mu sõbranna oli põhipildistaja ja siis oligi, et üks vajutas ühte nuppu ja teine kirjutas see oli ka omamoodi huvitav. Aga jah, mida Orkut täidab paremini ongi tõenäoliselt see enese näitamine, et kui sa oled selline eneseimettleja, siis sa saad seal kindlasti paremini luua endast mingi teatud imidži. Facebookis luuakse sulle imidž, mis koosneb ka teiste inimeste arvamusest ja teistest mitesõltuvatest teguritest.

Kui sa mõtled sellele, mida sa Orkutis praegu teed või miks sa seal oled, kas sulle tuleb midagi pähe, mis Orkutis veel paremini on, kui Facebookis?

See on hea küsimus. Ma arvan, et see mis mind seal hoiab veel...ma käin seal põhiliselt sellepärast, et kõik eestlased ei ole veel Facebookis. Need, kes on Facebookis, need suhtlevad läbi Facebooki. Need, kes on Orkutis, et mitte kaotada sidet nende inimestega, siis ma käin seal ikkagi piilumas, sest seal on ka mingisugune voog pilte. Ma olen iga hetk valmis „Delete“-nuppu vajutama Orkuti puhul, aga me oleme planeerinud ühisüritust selle tegemiseks, siis ma pole seda veel teinud.

Kuidas sinu puhul community'te ja gruppidega on? Orkut vs Facebook?

Orkutis lisasin kunagi igasugustesse community'tesse, ma olin siis...noh me kõik olime siis ju palju nooremad ja kasutasime võimalust näidata, mis meile meeldib. Nüüd olen ennast paljudest ära kustutanud, sest need tunduvad absurdsed ja üsna lapsikud. Facebookis...ma olen lisanud ennast väga vähestesse community'tesse, mis on tegelikult kuidagi väga killustunud ülevaade üldse millestki, et mul on seal võib-olla üks sõbra bänd, siis Maailm ((Naerab)) ja noh mingid mingid märksõnad veel, mis ongi, mis näitabki, et ma pole nagu tahtlikult üritanud seal mingit imidžit luua. Ütleme nii, et algusaegadel Orkutis ma pöörasin palju rohkem tähelepanu community'tele, kui ma teen seda praegu Facebookis.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Ma oleks tõenäoliselt tükk aega veel olnud võhik Facebook osas, aga kuna ma läksin Erasmusega välismaale, siis mul ei olnud lihtsalt teist võimalust. Siis ma olekski võinud üksinda sinna nurka istuma jääda. See oligi see põhjus.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma? Kui näiteks tuleb üks uus suhtlusportaal või tehakse mõni olemasolev selle võrra paremaks?

Ma arvan, et neid ei ole hetkel, sest Facebook on nagu...ainuke asi, mis mind paneks muutma oleks see, kui kõik hakkaksid sinna ümber kolima ja mingil põhjusel ma ei saa enam oma vanu tutvavaid Facebooki kaudu kätte, see oleks ainuke põhjus. Ma ei ole selles valdkonnas see, kes võtab lipu kätte ja kõnnib esimesena nagu üle.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Võib-olla lihtsalt selline mõte, mis mul on juba pikemat aega ümber tiirelnud...et kunagi oli linna peal selline reklaam, et inimese areng ahvist inimeseks...et Rate on ahv, Orkut on selline küürus vahepealne tegelane, siis Facebook on täitsa korralik tüüp ja ma ei mäleta, kas oli ka mingi üliinimese tasand, et seda suhtlusportaali ei ole veel välja mõeldud. Ja nii see tõepoolest on, et nooremaid inimesi see Rate väga köidab, sest nad saavad ennast seal näidata ja nad saavad seal punkte ja see on täpselt see, et nad...see on selline eneseimetlemise aeg, kus siis teised ka neid imetlevad ja nad on väga rahul sellega ja siis mingil hetkel ronivad inimesed ümber Orkutisse, et nagu me rääkisime, siis see esimene lehekülg on SINA SINA SINA. Ja siis Facebook on juba see, et sa ei ole iga pildi peal kammitud ja nii nagu sa alati tahaksid olla, et tuul puhub teisest kohast ja sind on tabatud teolt, aga sa lepid sellega, sest sa tead, et sa ei ole täiuslik ja sa ei tahagi olla täiuslik. Ja nagu nimigi ütleb, siis tegu on suhtlusportaaliga, siis Facebook on nagu...et ma olen ühesõnaga nõus selle reklaamiga.

Lisa 11. Intervjuu N3

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalis Sul kasutajakonto on?

Mul on Orkutis, Facebookis...kas MySpace loeb ka?

Märgime ära.

Mul on seal konto, sest tahtsin kunagi kellegi pilte seal vaadata. Ja rohkem ei olegi vist.

2. Mitut erinevat suhtlusportaalit Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Facebooki. Eile käisin Orkutis ka, sest leppisime intervjuu kokku ja siis käisin korra.

Kaua sa siis vahepeal polnud käinud seal?

Einoh, ikka olen käinud, aga mitte tihti.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalide(desse) profiili looma?

Orkutisse siis. Sest ee...keegi kutsus, sest vaata ise ei saanud teha. See tundus nagu veits äge, et nagu...just et nagu vaata ise ei saa, et veits nagu suletud ringkond, kuigi seal kõik olid siiski ((Naerab)).

Nagu keelatud vili?

Keelatud Orkut, jah.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaalide kasutad? 6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

MySpace'is ma olen tegelt ka ainult ühe korra käinud, kui konto tegin ja neid pilte vaatasin. Muidu oligi ainult Orkut ja vahepeal oli paralleelselt Facebookiga, aga see oli tüütu et mingi kahes kohas käia ja nüüd on ainult Facebook. Kasutan iga päev Facebooki. Ta on nagu mul sees, sest mul on arvuti kogu aeg suht nagu sees.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

See hästi oleneb...

See ei loe, kui nad taustal lahti on niisama.

Mul on see, et mul on mingid välismaa sõbrad, kellega ma kirjutan Facebook Message'is. Nagu seal kirjutad juba suht pikki kirju mitu korda nädalas. Ilmselt see võtab nagu ikkagi aega. Ma eeldan, et nagu ikkagi igas päevas

nagu mingi...maitea...mõnedel päevadel mingi pool tundi tuleb täis. Seal on see mingi Chati värk ka, seda ma ei tee, sest see on mingi imelik veits ((Naerab)). Sa nagu räägid inimesega ja sa ei kuule ta häält. Kui sa saadad Message'i, siis see on rohkem nagu meili tüüpi, mitte aktiivne vestlus. Et inimese näoilme ütleks ikka nii palju rohkem.

Pool tundi päevas on siis kusagil kolm ja pool tundi nädalas?

On ka selliseid päevi, kus ma üldse ei jõua arvuti taha, aga rahulikul päeval, siis küll.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Äää...mm...((Mõtleb)). No need Message'id...siis seina lugemine, see mis sul tuleb sinna ette nagu. Mänge ma ei mängi, aga teste teen küll, sest see on minu meelest fun.

Aga fotohaldus näiteks?

Jah, teiste inimeste pilte vaatan ka, kui nt uus sõber või äge sõber on. Osade omasid ei viitsi ka vaadata.

Seal on ka erinevaid rakendusi. Kas neid kasutad?

Ma kunagi tegin mingi siuke, et „Do-it-yourself South Park Character“ oli, selle ma tegin, ma mäletan. Aga muidu vist ei ole kasutanud neid.

Miks sulle need asjad meeldivad, mida sa teed?

Ma ei teagi, need on nagu suht lihtsad või...ilmselt kiire ka, sest ikkagi noh...ma nagu paljude asjade juures tean, et kui ma midagi kirjutan või midagi saadan, siis vastuvõtja saab selle väga kiiresti kätte, see on väga hea.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Üldiselt ikkagi...okei...kommunikatsioon ja meelelahutus mingis vahekorras. See ilmselt on väga, et parasjagu, mis mida võidab n-ö.

Kellega sa kommuniqueerid? Kas ainult sõpradega või on keegi veel?

Ma olen vist suht enesekeskne Facebooki kasutaja. Firmadega ja kampaaniatega ma pole tegelenud. Aa ja Events on see, mida ma vaatan veel. Et keegi kutsub ja siis need on seal ääres.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mänge ma üldse ei mängi, pole kunagi mänginud. Kõik mingid linnakesed ja sõjad, mis nad teevad seal. Neid „Daily...“ asju ma ka...need on kohutavad, kui need on seal.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Okei...üks on nagu see, et ma olen väga harjunud juba sellega, mis on. Ses suhtes, et mida ta ei paku, mis vaja on, ma nagu teiste kanalite kaudu saan hakkama. Aga mis võiks olla nagu...ühendatud Skype'iga, et see Chat seal on all on skaibikas ka, teeksid koos palju raha. Vaata see muusika...mul on märkmikus iga päev päeva laul, mis kunagi korduda ei tohi, nagu soundtrack of our lives. Et Facebookis võiks ka saada iga päev uue laulu nagu panna sinna üles reale.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

No Skype...ilmselt ma nagu siis ilmselt võib-olla suhtleks rohkem mõnes mõttes vähem, nende kaugel inimestega nii kui nii sõpradega ma nii palju ei räägi, kellega ma saan niisama ka õhtul kokku. Just nagu need geograafilised vahemaad nagu. Kirjutamine on nagu...noh see on ikkagi hoopis teine kui nagu rääkimine näiteks Skype'is see vestlus. Kirjutamine on ka muidugi omamoodi.

Aga uue laulu panemisel?

No just see laiendaks minu muusikalisi teadmisi ja silmaringi ja see ütleks, mis tuju on ja see avardaks minu pilti nendest inimestest.

Aga vastupidi?

Mismõttes?

Kui sinu sõbrad näevad seda, mis sina lisad?

No siis ma saaksin, okei üks on see, et saad teada, mis nagu tuju on, aga samas sa ikka nagu näitad ka oma muusikamaitset ja siis on nagu noh...

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

See oli mingi siuke jõuga ((Naerab)). Mulle tehti seda jõuga. Peaaegu tehti minu eest ära. Ma tegin nagu koos kellegagi. Sest minuarust see tundus väga nõme. Et mismõttes, mul on Orkut olemas, mul pole vaja mingit teist asja. See

nagu sigines kuidagi. Aga siis mul olid sõbrad välismaal ja siis osad nagu tulid ka vist korraks Orkutisse ja see tundus neile nõme ja siis tuli Facebookiaeg.

Välismaa sõbrad olid ajendiks?

Alguses jaa, sest mul polnud veel Facebookis Eesti sõpru.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkut kasutamisest loobuda?

Ta ikka veel on...ta veits nagu on. Ta on väga hääbumas aga ikka veel on. Orkut oli hästi palju kunstlikum. Mul on endal ka Orkutis mingid pildid üleval ja nii. Facebook on see koht, kuhu pannakse ka koledad pildid üles, see on nagu reaalsem. See on nagu sujuvalt läinud, et Facebooki osakaal tõusis, siis ma sain seal teha mingid asjad juba ära ja siis ma ei läinud enam Orkutisse samu asju tegema. Paljud asjad kattuvad ka ju.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Ma pole nagu see inimene ka, kes Facebookis väga palju nagu teeks. Et igast need grupid ja asjad. Ma olen vist ainult oma keskkooli grupis.

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Mõtlesin just üks päev selle peale, miks ma ära pole kustutanud omal seda Orkutit, aga see on vist ikka see, et seal on osad sõbrad, kes ei ole Facebookis. Maitea, seal...no põhimõtteliselt nad on hästi sarnased ju. Orkut on lisanud endale Facebooki järgi hästi palju asju. Et sellel ajal, kui ma kasutasin Orkutit, seal neid veel ei olnud. Näiteks seesama staatusekast ja piltide tag'imine ja mingi gruppide värk ja vist mingi testid on ka seal nüüd. Ja see News Feed'i moodi asi, aga see kuidagi ühepoolne. Tundub et jah, Facebook on nagu igati parem.

Kui mõtled sellele, miks sul endiselt Orkutis konto on, kas siit ei leia mõnda asja, mis on Orkutis paremini?

No seal on lihtsalt osad sõbrad, kellel pole Facebooki ja kellega tahaks suhelda. Ja samas on see ka, mind ei häiri, kui ta olemas on, et las ta olla. Ilmselt lähemas tulevikus kustutan ta mingi hetk ära aga ta pole mingi pakiline asi, millele ma peaks mõtlema kogu aeg. Ma jätan valikud endal lahtiseks.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma?

Maitea ilmselt ma ei oleks see, kes esimesena kindlasti läheks, sest ma ei viitsiks. Ongi et vahepeal on olnud et tulevad meilile mingid kutsed, aga siiski. Ma tavaliselt kustutan need ära. Sellel portaalil peaks juba mingi maine olema või piisavalt sõpru.

Ikkagi inimeste pärast?

Kindlasti jaa. Ma ei suuda praegu välja mõelda, et mis see areng peaks olema, et inimesed kuhugi tahaks minna, sest meil on see koht juba olemas. Ilmselt kui Facebook teeks midagi nõmedat ja inimesed hakkaksid uut kohta otsima, siis ma läheks ka sinna, kuhu nad lähevad.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Ei vist ei ole.

Lisa 12. Intervjuu N4

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalil Sul kasutajakonto on?

Hetkel on ainult Facebookis. Kas Last.fm käib ka suhtlusportaalide alla?

Mingis mõttes ilmselt on, aga social networking site ta vist ei ole. Hea, et ütlesid siiski. 2. Mitut erinevat suhtlusportaalil Sa realselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Kasutangi ainult ühte.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalil(desse) profiili looma?

Esimene oli ilmselt Rate.ee ja ilmselt see, et kõigil teistel oli.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Ma ei tea, vist jah.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaale kasutad?

Iga päev login sisse-välja mitu korda ((Naerab)).

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub?

Ma arvan, et nädalas vähemasti üks ööpäev läheb selle alla ((Naerab)).

Arvad?

Kahtlustan küll jah.

24 tundi?

20-24. Maitea, kunagi oli seal mingisugune see, klõpsad kuskile ja siis ta ütleb sulle, kaua sa oled kasutanud.

Sinna alla läheb ka see aeg, kui sa niisama sisse oled logitud, mitte ei tegele konkreetselt portaaliga.

Ma ei tea, ma usun, et rohkem kui küll, rohkem kui peaks.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Kõige rohkem vast seda, mis üritused on kuskil toimumas. Kui ma mingi grupi liige olen, siis ma saan üritustest teada Facebooki kaudu teada ja pole vaja nende kodulehelt vaadata. Jaaa...suurt midagi, lihtsalt vaatan, millega teised inimesed tegelevad, kes mida vingub.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalis tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mmm...((Mõtleb))...peamiselt selle uudisvoo lugemisega, et kui keegi postitab sinna mingisuguse lingi huvitavale artiklile siis ma tavaliselt klõpsan sellele ja loen või vähemalt lasen silmadega üle, kui ei süvene. Mis ma veel teen...eriti midagi. Sest ma ise mingeid pilte ei lisa, kui keegi mind tag'ib, siis okei.

Kas oled seega pigem passiivne kasutaja?

Passiivne pigem jah, sest ise ma mingeid artikleid sinna ei lingi, isegi mitte videoid, väga harva.

12 Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Need üksikud asjad, mida ma seal teen, need meeldivad mulle.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

((Mõtleb)) Mingisuguse informatsiooni saamise eesmärk.

Nimetasid ka ürituste kohta teadasaamist...

Jah, lihtsalt, et info jõuaks minuni. Kui ma näen midagi humoorikat või saan teravmeelitseda, siis muidugi ma ütlen seda ((Naerab)).

See on siis mingis mõttes meelelahutus?

Mhm.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Mind ei huvita teie maffia ja farmid ja hotellid. Facebook Chat näiteks ja Facebookis isene see kirjasaatmisvõimalus...ma ei tee eriti palju asju vist Facebookis.

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Ma ei oskagi öelda midagi.

Võid mõelda natuke.

Mõtlen. ((Mõtleb)) Ta kuidagi rahuldab praegu mu eesmärke nii väga, et ma ei oskagi öelda.

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

Ma arvan seda ka teiste sõprade innustusel või see, et sellest hakati rääkima mingisugune hetk, et keegi seal midagi teeb ja tegutseb, et oh, ma nägin Facebookis seda ja toda ja siis ma tegin selle oma, aga ei kasutanud seda üldse. Aga viimase aasta jooksul olen hakanud aktiivselt kasutama.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkutit kasutamisest loobuda?

Sellepärast, et see Facebook hakkas üle võtma, ses mõttes et peegeldas nii palju Orkutit ja kuna seal neid lisavõimalusi oli rohkem, siis ta hakkas paistma atraktiivsem kui Orkut. Ja siis ma ei näinud enam põhjust, miks olla Orkutis, sest need kontaktid on enamjaolt samad, mis Orkutis.

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Suuremalt jaolt isegi olid vist. Või noh...Orkutis oli ka võimalus mingisuguseid staatuseid uuendada ja vigureid panna, aga ma ei mäleta, kas neid sai ka kommenteerida, vist ei saanud.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkutis ees?

Ta tundub mulle kasutajasõbralikum. Või kas või see, et ettevõtted nagu turunduseesmärgil kasutavad seda rohkem, et ma olen saanud sealt teada kas või mingitest disainibrändidest, mis Eestis tegutsevad, millest nagu Orkutit kasutades mul õrna aimugi ei olnud. Minu meelest Orkutis on seda mõttetut müra natuke pal...rohkem. kommenteerimisvõimalus on ka eelis ja see, et saab Like'ida.

21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

((Paus)) See...kasutajaaktiivsus minu meelest on erinev...Orkutis keegi ei lingi mingisuguseid artikleid ja mis ma enne mainisin mingid brändid ja firmad, mis teevad endale seal reklaami on marginaalsemad. Ses mõttes jõuab seda infot minuni rohkem. Ja Orkut tundub selline selle hetkeni kui ma sealt lahkusin, siis kasutajad lisasid pigem pilte sellest, kus ma joomas käisin, et...

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

See community'te teema. Ee...et kas või seal ma olin rohkem kursis sellega, mida minu lennu inimesed teevad, mida seal arutati, aga praegu ma seda nii väga ei tea, ma ei teagi, kas seal üldse midagi toimub. Et selline arutelu läheb must nüüd mööda.

Kas Orkutis oli veel midagi paremini?

Mulle tundub, et mitte. See jube uus disain ((Naerab)).

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Võib-olla see ka, et ma mõtlesin, et kui ma kasutan ühte suhtlusportaali, siis ma veedan ühes vähem aega kui kahes korraga. Aga siis ma hakkasin lihtsalt rohkem Facebookis passima.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma? See võib olla üks täiesti uus portaal.

Mm...((Mõtleb kaua)). Ma ei teagi, midagi, millel on rohkem kellasid ja vilesid küljes. Ega noh Facebooki kaudu jõuab ka minuni päris palju sellist mõttetut informatsiooni ja müra, millega mul midagi pole peale hakata. Et seda müra võiks ju lahustada ära, et oleks siuke asi, mis...võib-olla sellisel juhul ma vahetaks asukohta. Aga samas see müra on nagu põnev ka, nagu asendustegevuse moodi. Seda müra vaadata.

Sa ikkagi siis vahel süvened sellesse?

Mhm. Olenemata sellest kui näiteks...kas ma selle inimesega igapäevaelus kokku puutun. Kui ta maitea, oma ebaõnne pärast hädaldab mida siukest, siis ikkagi on põnev vaadata, kui kellelgi halvasti läheb ((Naerab)).

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Mulle meeldib, et akadeemilised ringkonnad on ise ka Facebookis. Rohkem, kui Orkutis, mulle tundub. Et rahvusvaheline suhtlus on kuidagi pädevam seal. Ma ei tea, kas siis külalisõppejõud või rahvusvahelised akadeemilised tutvused...

Lisa 13. Intervjuu N5

I Sissejuhatus

1. Mitmes suhtlusportaalil Sul kasutajakonto on?

Kahes.

Kas Orkutis ja Facebookis?

Jah, nendes mul on.

2. Mitut erinevat suhtlusportaalil Sa reaalselt kasutad? Kui, siis miks mitut? 3. Milliseid?

Põhimõtteliselt jah ikkagi reaalselt, muidu ma oleks kustutanud.

4. Mis ajendas Sind suhtlusportaalil(desse) profiili looma?

See oli ikka see, et sõbrad olid nagu seal või et...jah, et sõpradega ühendust hoida kui nemad kutsusid et noh kõik on seal, miks sind ei ole ja kõik käis ikka nii.

5. Kas erinevatesse portaalidesse profiili loomiseks olid Sul ka erinevad põhjused?

Mmm...((Mõtleb))...kui erinevad inimesed on erinevad põhjused...ilmselt Facebooki jaoks on see, et välismaa sõpradega saada ühendust. Jah, Facebooki ma tegin selleks, et sõpradel, kes olid Rootsist ja Lätist, et neil oli Facebook aga Orkutis ei ole neil ju midagi, et sellepärast tegin Facebooki jah.

5. Kui tihti Sa oma suhtlusportaalile kasutad?

Iga päev.

Kas mitu korda päevas või?

Mitu korda päevas. Tihti. Kannan loengus arvutit kaasas ja aeg-ajalt käin Facebooki lehel.

6. Kas mõnda ka tihedamini kui teisi? 7. Millist?

Jah, väga palju tihedamini.

Facebooki?

Jah.

8. Kui palju Sul enda arvates nädalas suhtlusportaalide kasutamisele aega kulub, et seal midagi teha? Siin ei loe see aeg, kui portaal niisama taustal lahti on.

Mis ma siis...ma pakun tegelikult, et...päevas tund aega tuleb kokku umbes. Kokku on siis võib-olla nädalas seitse tundi. Ma ei usu, et ma väga palju

kauem olen. Lihtsalt kõik need üks kord vaatamised ja...need vist teevad kokku päevas tunni küll.

9. Kui kasutad mitut portaali, siis kuidas nende kasutamiseks kuluvat aega jagad?

Ma tegelikult sealt Orkutist käin läbi tunduvalt harvem, et Orkutist ma käin läbi umbes korra nädalas, võib-olla harvem. Täna mul oli näiteks ühel sõbral sünnipäev ja Orkutit ma ju hoiangi sellepärast, et seal on mingid sõbrad, kes Facebookis ei ole ja ma pidin kontrollima kas tal on täna sünnipäev või mõnel teisel päeval ja ma pidin seal siis käima.

II Tegevused suhtlusportaalides

10. Milliseid suhtlusportaalide pakutavaid võimalusi Sa kõige rohkem kasutad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No kõige rohkem ma lihtsalt tegelikult saan infot, ma kõige rohkem ikkagi loen seda, mida keegi teinud. Alguses ma tegin kohutavalt palju neid teste, aga mingi...põhiline on ikkagi jah mingisugune üksteise tegevuse kommenteerimine või keegi ütleb midagi ja siis seda mingi kuidagi suhtuda sellesse...see võtab kõige rohkem aega.

11. Millega Sa veel suhtlusportaalides tegeled? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Ma mängisin enne seda Mafia Wars'i kohutavalt palju...nagu õudselt palju, ma lihtsalt järsku lõpetasin ära. Mõtlesin, et see võtab lihtsalt konkreetselt liiga palju aega. Siis ma veetsin ikka üle keskmise Facebookis aega.

12. Millised tegevused Sulle neis meeldivad? Miks? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

Tegelikult mulle väga väga meeldib vaadata inimeste pilte, jah, see on väga mõnus. Väga tore on...vaatan sõbrad läbi ja vaatan, mis nad on teinud. Või siis tekitab halva tunde, kui nad ei ole ammu pilte üles pannud. ((Naerab)) Mina ise ei uuenda mitte kunagi, nagu ma ei pane mitte kunagi uusi pilte, sest ma ei viitsi laadida pilte arvutisse. Ma kasutan nüüd mittedigitaalset kaamerat ja ma ei viitsi neid skännida.

13. Milliseid eesmärke Sulle võimaldatud tegevused Sinu jaoks täidavad? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No ilmselt see täidab neid eesmäärke, et ma ei kaota nende inimestega ühendust, kellega ma muidu võib-olla üldse ei hoiaks kontakti. Kuigi ma tahaksin, aga no reaalselt ei jõua kõikide inimestega kogu aeg sidet pidada, muidu noh oma aega ei jääks üldse. See on tegelikult kõige reaalsem ja kõige praktilisem.

Kas mingi meelelahutuslik aspekt ka on?

No kindlasti. Jalaga koera löömise meelelahutust (((Naerab))) Vabandust jah, see oli äge mäng. Meelelahutusaspekt on tõesti...noh koolipäev on raske, isegi ei ole veel riideid ära võtnud...lihtsalt...korraks oled seal, teed mingit lollust ja paned ruttu kinni ((Naerab))), et ei oleks liiga palju lollust.

Ehk siis teed teste ja mängid ka vahel?

Jah...nüüd on need testid, kus ta viskab mingi random vastuse, neid nüüd teen, aga neid, kus oli meeletult palju küsimusi, neid ma enam ei viitsi. Nagunii ma ju ei oota, et kusagilt mingi elumuutev vastus tuleks.

14. Kas oskad välja tuua võimalusi suhtlusportaalis, mida Sa ei kasuta üldse või peaaegu mitte kunagi? Kui, siis miks ei kasuta? Kui, siis millised on siinkohal erinevused suhtlusportaalide kaupa?

No need on need...saada kellelegi süda või saada kellelegi lill või...osad teevad seda, kes on su päeva armastus ja mingi...keda sa täna suudled... neid ma kunagi kunagi, mitte kunagi ei ole kasutanud.

Miks?

Ma ei tea, need on sellised täiesti juhuslikud...ma ei oska öelda, juhuslikumad kui juhuslikud. Esiteks mind häirib see, kui kellelgi on see, et oh jess. Ja nüüd on mingi detektiiviasi, kus kõigil tulevad mingid värvilised pildid, umbes, et ta küsis sinu kohta mingi küsimuse, et saa teada, mis see oli, kus on selline detektiivimütsiga mees. Neid on uskumatult palju!

Aga nt Facebook Chat?

See on see väike kastike, mis sinna alla tuleb?

Jah.

Paar korda olen jah, aga kui on tulnud, siis ma olen alati hästi üllatunud, kui see tuleb sinna ((Naerab))).

Aga Facebook sisene sõnumite saatmine?

Et niimoodi, mida keegi teine ei näe?

Jah.

Seda kasutan päris isegi tihti, sest osad on asjad on mingi sellised, mida ma ei taha, et kõik näeksid. Et kui ma saadan kellelegi pikema kirja, siis ma ikka kirjutan talle kirja. Kusjuures paljusid asju ma ei tee või ei kasuta, nagu mingid testid või aplikatsioonid, sest nad nagu küsivad kahtlaselt palju neid lubasid, et ma kardan, et kui ma paneksin kõigile asjadele, et luba ja luba ja iga päev lubad siia ja nii, et ma kuulsin, et mingitel sõpradel on sellega probleeme. Ja see on päris kohutav ikka, et ma ei julge kõike teha seal. Vanasti oli nii normaalne, et võisid panna, et ära postita seinale. Aga nüüd pead enne loa andma. Et vaata, mul on vanemate sõbrad ka Facebookis sõbrad, et siis on nagu...

15. Milliseid võimalusi tahaksid, et suhtlusportaalid Sulle veel pakuks?

Tooks kohvi voodisse hommikul ((Naerab)). Ma arvan, et see on veel raske....

Aga kindlasti on see mingil viisil tehtav, läbi interneti saab ju asju tellida ja sinu soovi jaoks võiks siis olla üks rakendus.

Võib-olla siukest asjade saatmist nagu päris reaalsete füüsiliste asjade saatmist kasutaks küll. Noh et on kellelgi sünnipäev, et nagu pakike ja lilled ja...et võiks olla nagu mingi ankeet ja seda teeks küll. Nii kui nii lilli saadetakse uksele. Aga see on umbes nii, et sa pead mingite asjade juurde pöörduma. Kui kõik oleks Facebookis ((Naerab)), siis oleks kõik nii lihtne.

16. Milliseid eesmärke need võimalused Sinu jaoks täidaks?

See on nagu mingi...à la...maitea sõprade meelespidamine...see nagu garanteeriks rohkem, või et nad nagu usuks või...et nagu mingi värk on selle sõpruse tõestamisega...et sa käid mu kontol või miks inimesed teevad neid teste, et kes mu kontol kõige rohkem käib, kes seda Like'i teeb. See oleks nagu päris maailma toomine. Et nii kui nii on see, et ah sa suhtled minuga ainult Facebookis...et siis saaks seda nagu laiendada pärismaailmale, et ma ostan su ära pärismaailmas, et ma võib-olla ei pane Like nii palju sulle, aga ma saatsin sulle tulbid ((Naerab)).

III Põhjused Orkutist loobumiseks Facebooki kasuks

17. Miks otsustasid luua profiili Facebooki?

No see oligi see jah, see välismaalaste asi. Tegelikult ma tulin suhteliselt hilja ka, et oli juba päris palju selliseid sõpru, kes rääkisid kogu aeg Facebook Facebook Facebook, et seal on nii palju teste, mis sa selle testi vastuseks

said...noh uudishimu tõusis ja...mingil festivalil pidin mingite lätlastega tegelema ja sain nendega tuttavaks ja nad ütlesid, et pane mind Facebookis sõbraks, saame edasi suhelda.

18. Mis oli peamiseks põhjuseks, miks otsustasid Facebooki konto luua ja Orkuti kasutamisest loobuda?

Ilmselt see on ikka see, et see on uus ja huvitav ja siis on see, et Facebookil on ilusam disain, okei Orkut tegi oma uue disaini, aga see on lihtsalt kole. Siis...ee...jällegi see, et rohkem sõpru on seal. See tundub nagu kuidagi natuke tõsiseltvõetavam. Okei mingi hetk hakkas mitte nii tõsiseltvõetavaid tegelasi juurde tulema, kes seda muutsid, et nagu mingi südamekeste asjad ja just mitte „*Lover of the Day*“, aga see, et saadan sulle täna mingi vikerkaaresüdame või metallist südame või...ma ei saa üldse aru mis see oli, see ei meeldi mulle üldse kõige rohkem nagu. Ja siis oli mingi patjade asi ka, mingi patjade sõda, et ta lõi sind metallist padjaga, kuidas sa vastad ((Naerab)).

19. Millised konkreetsed Facebooki võimalused Sulle meeldivad? Kas need võimalused olid ka Orkutis?

Neid ei olnud Orkutis.

20. Millised on Sinu jaoks Facebooki eelised Orkuti ees? 21. Milliseid eesmärke täidab Facebook Sinu meelest paremini kui Orkut?

Ma nüüd seda uut...neil on vist see Orkutis on vist ka see uue süsteemi järgi, et sa saad kogu aeg seda News Feed'i, et mida teised teevad...no see on ikkagi väga oluline see point, et väga oluline asi, et ma saan kogu aeg kõige uuemat infot, et see on nagu kõige uuem info kogu aeg, et sa näed ka seda, et see oli üks minut tagasi.

Kas Orkut on staatilisem?

Jah, versus Facebooki dünaamika ((Naerab)).

22. Kui, siis milliseid eesmärke täitis Orkut Sinu jaoks paremini kui Facebook või mis oli Sinu meelest Orkutis paremini kui Facebookis?

Alguses Facebooki juures nagu vist häiris või ei häirinud oli nagu see...et Orkutis on need scrap'id, siis Facebookis ei saa, et ma näen ainult neid asju, mida selle inimese seinale on kirjutatud. Et seal on nagu segamini. Et noh Wall on, aga seal on see ka, et mida ta tegi. Et nagu julmalt see, mida teised inimesed on tahtnud talle öelda. See on nagu põhimõtteliselt nagu Facebookil

on struktureeritus ikkagi parem, aga see oli just et...ma ei oska öelda, puhas nagu...maitea siuke see oli selline teiste...ma ei tea, ei oska öelda. Just see, kes on temaga suhelnud siis. Ma ei oska öelda. Seda on raske sõnastada.

Kuidas community'tega on? Facebookis on Group'id ja Page'id, Orkutis olid community'd.

Ma ei kasuta kummaski eriti neid, sellepärast ma ei oska midagi öelda siin. Mingi hetk ma olen lihtsalt noh liitunud selle teema pärast, aga ma olen halb osaleja nendes, nii et ma ei tea nagu.

23. Mis põhjusel Sa oma eelistust erinevate portaalide suhtes just nüüd muutsid?

Tekkisid uued tutvused sel ajahetkel. Tead ma arvan, et see juhtub ikkagi, et nagu miks täpselt siis...see oli kuidagi niimoodi koguneb...mul oli täpselt niimoodi, et see nagu kerkis ja üks hetk on lihtsalt see, et oled internetis juhuslikult, et aa mul tuli meelde, õige jaajaa, et on siuke koht, et prooviks. Ja siis vaikselt nagu teed. Orkutiga oli alguses samamoodi, et alguses ei saa nagu midagi aru. Et see on sul olemas ja mingid inimesed hakkavad sind sõbraks panema. Facebookis ka, et mina ei saa aru, kuidas ta teab, kes su sõbrad võiksid. Et alguses mul pole ühtegi sõpra, aga Facebook teab, kes võiks olla. See oli uskumatu minu jaoks. Aga sealt nagu kõik läks lahti.

24. Mis põhjused/uued võimalused ajendaks Sind uuesti oma eelistust suhtlusportaali suhtes muutma? Võime ette kujutada täiesti uut portaali.

((Naerab)). See oleks ikkagi see, kui ta oleks popp, moodne, selline kõik lähevad sinna järsku, näiteks hullult ilus kujundus või kõik on siuke...kui ta oleks mingi ülilihtne või siuke hästi lihtsa kujundusega, selline eriti maitea, kõik oleks väga puhas ja kõik oleks lihtsalt nii lihtne, et ma praegu ei kujutagi ette kui lihtne, sest ma pole sellist lihtsust veel kogenud ja siis kõik oleksid nii, et kõva sõna.

IV Kokkuvõte

25. Oleks Sul veel midagi sellel teemal lisada, mis küsimata jäi?

Vist mitte.